

LAAPAALI KUPANJ WEI LUKU NMAAWA TŌ Kutubutu

Takəlaya kanε ka tŷ Luku ta ke Yuta tŷ, Kələeki tŷ kέ, ι təmle ntέ lokotulo təmle. Luku caakaya sι ι hólŷ sι Yesu kέ yəlaa təna waasulŷ ulena ι keesi Yesu lŷlŷ nyəma ke pə kpayav Yosεefŷ tŷ haləna Atam. Mpi tŷ, yəlaa təna cəsŷ kεle.

Yesu ta kέ Yuta nyəma tike nyəŷ, ι səla yəlaa tənaya, kasayampiya na kunyontŷnaa. I kəmayə sι ι pεekəyi mpa pa lepa tŷ na ι waasi-wε (19:10).

Isəna pa faya Luku takəlaya tŷ:

Yesu lŷlŷyŷ na ι pəcaatŷ, titite 1-2

Yesu təmle tayanŷyŷ, titite 3-4

Yesu təmle ke Kalilee, titite 5-9

Yesu pote ke Yosalem, titite 10:1-19:27

Yesu təmle ke Yosalem, titite 19:28-21:1-38

Yesu səm na ι fem, titite 22-24

Mpi pə tŷ Luku ηmaa takəlaya kanε tŷ

¹ Ma yulŷ Teufili, yəlaa payale mayasaa sι pά keesi mpi pə lapa tá hekv taa tŷyŷ takəlaya taa. ² Isu mpa pa nana pa ise ke pə kancadaya na pά pəsi Isə Təm təmle nyəma tŷ. ³ Ma mayamaya ma tēma yasŷyŷ ke pə kpayav təm nti tŷ kancadaya tŷ, na ma nawa pə tampana təna. Pə tŷ kέ pə lapa-m teu sι má keesi-η təm nti tŷ təna təcŷŷ ma yulŷ kupanŷ. ⁴ Sι η cəkəna pə təna mpi pa seyesa-η tŷ pə tampana ke teu.

Isətaa tillu sι paa lŷlŷ Isə lŷm səlŷ Yoħaanŷ

⁵ Yuta wulau səsə Heləti waatu taa, kətulv nəγəlv ı ka we Apiya kətəlaa looŋa taa, pə yaa-ı sı Sakalı. ı alv ka ké kətulv Aləŋ ləlvγv tv, pa yaa ílé sı İlisapəti. ⁶ Pa naale inı pa tənte ka kəesa İso ké. Pócsə pa təŋaya Tacaa kəsəsutv na ı kvheelitu tənaya teitei. ⁷ İlisapəti ka ké kaalvlaya, ıle pa feına pəyaya. Pəyele pa naale inı pa puwa.

⁸ Mıpóγú kuyaku nakvlı pə tala Sakalı looŋa təmlə waatv, ılena í polo na í təŋna kətγv təmlə lapv ke İso təsele taa. ⁹ Mıpóγú pa tə tete ısu kətəlaa lakı tə, ılena pə kra Sakalı sı í svv na í wə tulaalvnaa ke hatoo kətaya təlate tə. ¹⁰ Na yəlaa samaa təna we awalı na pə təŋna İso sələmγv ke tulaalv wərv waatv. ¹¹ Tənaya Tacaa ıətəa tillu nəγəlv ı lu Sakalı tə na í səŋ tulaalv kətaya təwəte ntəγəŋ tə. ¹² Waatv wei Sakalı nawa ıətəa tillu ılena səγəntv kra-ı na ı lanle cə. ¹³ Ama ıətəa tillu heela-ı sı: Sakalı taa nyá, İso mv nyá sələmγv. Nyá alv İlisapəti ká lıv-ŋ apalvpəyaya, na n ká ha-keγe həte sı Yohaanı. ¹⁴ Nyá lanle ká heena-ke pə tu fei, na pəyalə lanə ká hvləməna ka ləlvγv. ¹⁵ Pə taya pəlv, kaa la səsə ke Tacaa ıəntəa. Ka kaa təŋ səlvmaγa yaa konyənyəəm kəkəkəm napəli. Feesγv Nəŋtəv təŋ ká wəe ka taa ké səsəm ke hatoo ka too lotu taa. ¹⁶ Kaa məŋna İseγeli nyəma pəyalə ke pa Caa İso kın. ¹⁷ Kaa yoosi ka təmlə ke İso ıəntəa na Feesγv Nəŋtəv təŋ. Ka ləmaγasəle na ka təŋ ká wəe ısu İlii. Kaa krentı caanaa na pa piya. Kaa la na kaanutvnaa təŋ tampana. Kaa la mıpóγú sı ká tayanı Tacaa ke yəlaa kvpəmpəma mpa pa muna ı təmlə lapv tə.

¹⁸ Tənaya Sakalı cə ıətəa tillu sı: Nyá təm tənə tə we mγv nte? Pə taya pəlv, ma wəv ıəntə tə, ma

puwaga. Pécó ma alu mayamaga ná puwa.

¹⁹ Ḿpógú isótaa tillu cə-i si: Maga Kariyee ké, Iso coləgə ma wee. Ini i tilina-m si má yəgətəna-η na má heeli-η təm kúpantv təne. ²⁰ Mpi pə təə n ta tona ma təm nti tu te na t́ la tampana ke tə waatv tə pə təə n ká la kamumuka. Nyá nəgə kaa kuli, haləna wule nte ma təm təne tu la isu ma yəgətəgυ tə.

²¹ Waatv iní tə na yəlaa we awali ké na pá taηa Sakali na piti ké mpi pə təə i taηa səsəm ke hatoo pə taa təna tə. ²² Waatv wei i luwa tə i ta pəsi na í yəgətəna-we. Ilena pele pá cekəna si i ná puləgυ pə taa təna. Ḿpógú i yəgətəna-we na niη, na i nəgə sula mpυ.

²³ Sakali təmle kuyeeη tema Iso təseele səsəəle taa, ilena í kpe. ²⁴ Pə lapa wee naale, ilena i alu Iisapeti la teu. Ḿpógú i ηmela isətənaa kakpasí na í tə si: ²⁵ Taca a ləsgυ ma feele tənəgə pənəntəgə yəlaa taa tə, kúpantv ke i lapa-m səsəm.

Iso tillu si paa lvi Yesu

²⁶ Pə kəma na Iisapeti isətənaa la naatoso, ilena Iso tili isətaa tillu Kariyee ke Kalilee icate nte pa yaa si Nasaleti tə tə taa ké peelo nəgəlv i kiη. ²⁷ Peelo inəgi Tafiiti ləlvəgυ taa tv Yosēfv ka mvsaa, na pá yaa-i si Mali. ²⁸ Isətaa tillu pola i kiη na í təm-i-i si: Ma see-η. Taca we nyá waali ké, i hula-η peele pə tu fei.

²⁹ Ḿpógú Mali lanle cepəna isətaa tillu təm ntəgi səsəm, na í mayasi seetv nti tə huwee ke i taa i ta cekəna. ³⁰ Ḿpógú isətaa tillu təma-i si: Mali taa nyá, kúpantv ke Iso caana-η. ³¹ Nyəni, n ká la teu, n ká lvi apaləpu na n yaa-i si Yesu. ³² I ká la səsə na paa yaa-i si isətaa Iso Səsə Pəyalv. Taca Iso ká cele-i i ləηce

Tafiiti kawulaya. ³³ I ká la Yakəpu piitim nyéma wulau səsə ke tam təə, i kawulaya kaa su tənaya.

³⁴ Μρύγύ Mali pəssa isətaa tillu si: Isənayale pu la mpu na má ta nyənta apalu?

³⁵ Uena isətaa tillu cə Mali si: Feesuyu Nanjtu ká tiina nyá təə, na isətaa Isə Səsə ká lana i toma ke nyá kin. Pə təə ké pəyaya ŋka n ká luli tə paa yaa-ke si yulu nanjtu na Isə Pəyalu. ³⁶ Nyəni, nyá luluyv tu Uisapeti wei pa yaakaya kaalulaya tə, i haya apalupəyaya həyə na i kpatəlaya, halu i isətnaa naatosə kələ. ³⁷ Pə taya pulu, Isə tá kpisi pulupu se.

³⁸ Μρύγύ Mali təma si: Ma tu ké Tacaa təmle tu ké. Isə í mu nyá nəyə. Uena isətaa tillu yele-i na í tee.

Mali puki Uisapeti ke wiiluyu

³⁹ Wεε anu a taa ké Mali kulaa na í ləyə i təyi Yuta icate natəli tə taa ké pójə taa. ⁴⁰ I talaa uena í suu Sakali təyaya na í see Uisapeti. ⁴¹ Waatu wei Uisapeti nu Mali seetu ke kpakpaa tə, mρύγύ i taa pəyaya yəkaa na Feesuyu Nanjtu tonj tii i təə. ⁴² Na í yəyətəna nəyə səsaya si: Isə koola-ŋ kupantu ke alaa taa, na i koola pəyaya ŋka n ka luli təyə kupantu tətə. ⁴³ Halu ma taka ma təə kele wei i ka luli ma Caa tə i kəma cəəu na? ⁴⁴ Ma nu nyá seetu na ma taa pəyaya yəkəna lanjəlumle ke kpakpaa. ⁴⁵ Ama n nu lelenj yoo. Pə taya pulu, n tēma nyá taa na təm nti Tacaa heela-ŋ si i ká la-ŋ tə.

Mali yoo yontu

⁴⁶ Μρύγύ Mali təma si:

Ma sama Isə ké hatoo ma lotu taa ké i kəluvu təə.

⁴⁷ Ma lanjə huləməna ma waasulu Isə pə tu fei.

⁴⁸ Pə taya pulu,

ι nawa ι tæmle tv konyǝntv má.

Saŋa waali yǝlaa tǝna ká yaa-m si lelen nulu.

49 Pǝ taɣa pǝlv, Toma tǝna tv lapa-m

kupantv sǝsǝntv ke sǝsǝm.

Ama ι hǝte kǝ sǝsǝle kǝ.

50 I wiiki mpa pa nyanǝna-ι

na pá see-ι tǝ pa pǝtǝtǝle ke paa pepe wule.

51 I hulǝ ι toma ke sǝsǝm.

I yasa mpa pa lotu taa we ɪsǝcav huwǝe tǝ.

52 I kusa awulaa sǝsaa ke pa kumlee tǝ,

na í tǝɣǝnι-wǝ.

I kusa konyǝntvnaa nyǝǝ.

53 I haɣasa nyǝɣǝtǝnaa ke tǝɣǝnaya kupǝŋka.

I tǝɣǝna toŋtǝnaa ke niŋ naanɔwa.

54 I sǝena ι ifalaa ɪsǝɣeli nyǝma tǝ.

I lapa nti ι ka su ta lǝŋcǝnaa si ι ká la tǝ.

55 ɪsu ι ka heeluyu ta caanaa Apǝlaham

na ι piitim nyǝma ke tam tǝ tǝ.

56 Mali caɣa ɪlisapeti kin ɪsu ɪsǝtǝnaa tooso, ɪlena í kpe.

ɪsǝ lvm sǝlv Yohaani lǝlvɣv

57 Pǝ kǝma na pǝ tala ɪlisapeti lǝlvɣv, ɪlena í lǝli apalɔpǝyaya. 58 Mǝpǝɣú ι cǝlǝ nyǝma na ι lǝlvɣv

nyǝma nuwa si Taca lapa-ι kupantv ke sǝsǝm. ɪlena pa na-ι pá kǝnti na pa laŋa hǝe sǝsǝm. 59 Pǝɣaya

kuyǝeŋ lapa pǝlefɪ naanɔwa ɪlena pá kǝǝ-keɣe pǝlvɣv, na pá tǝŋ si pa haa-keɣe ka caa hǝte si Sakali.

60 Tǝnaya ka too yǝɣǝtaa si: Aai, Yohaani ke paa yaa-ke.

61 Mǝpǝɣú pǝle pa tǝma si: Nyá lǝlvɣv taa aweɣe paa yaawa hǝte nǝtǝ?

62 Tənaɣa pa yəɣətəna ka caa na niŋ si pa naa nte ɪ luyɔ wɛɛ si pɑ yaa-ke tɔ. 63 M̄pɔgɔ ɪ hɪlɔa si pɑ kɔna-ɪ kpaata. Pa kɔnaa, ɪlɛna ɪ ŋmaa si ka hətɛ ntɛ Yohaanɪ. ɪlɛna pɔ la pa tənaya piti. 64 Tənaya Sakali nsəmle hɛta kpaakraa na ɪ suv yəɣətaya, na ɪ saŋ Isɔ na nɔɣɔ sɔsɔɣa. 65 M̄pɔgɔ sɔɣɔntɔ kra pa cɔlɔ nyɛma tənɔ, na Yuta pɔɔŋ taa nyɛma tənɔ lakaya tɔ faaci. 66 Pa tənɔ mpa pa nuwa tɔm tənɛ tɔ pa maɣasa-təɣi pa taa na pɑ tɔŋ si: Pepeɣe pəyaya kanɛ kaa tɛ na kɑ la?

Pə taya pɔlv, Tɔcaa ka wɛ ka waali kɛ teu kɛ.

Sakali nɑ cele nyəntɔ na ɪ keesəyi-təɣi yontu taa

67 M̄pɔgɔ Feesuyɔ Nanɲtɔ tɔŋ kuləna Sakali ke sɔsɔm, na ɪ nɑ tɔmnɔa na ɪ suv tɔ yəɣɔtuyɔ si:

68 Tɔ sa Tɔcaa Isɛɣɛɪ Isɔ.

ɪ paasəna ɪ yɔlaa ke nɔɔnɔ.

ɪ hɛta-tuyɔ tɑ yomle.

69 ɪ ləsɔ-tuyɔ waasɔlv wei ɪ wɛna toma tɔɣɔ ɪ tɔmlɛ tɔ Tafiti lɔlvuyɔ taa.

70 M̄pɔ ɪnəɣi ɪ ka lapa na ɪ kuyəɣɔtɔtɔ tɛlɛsɛlaa kɔpama kpaali.

71 Halɪ ɪ su ɪ nɔɣɔ si ɪ kɑ ya-tuyɔ

ta kolontunaa na mpa pa luyɔ fɛi-tɔ tɔ pa niŋ taa.

72 Na ɪ wii ta caanaa caanaa pətɔtɔlɛ,

na ɪ tɔsɪ nɔsɪ pɛɛlvuyɔ kɔpam mpi

ɪ na-wɛ paa pɛɛlaa na tampana tɔ.

73 ɪ ka tɔ yəɣətəna tuunav ke m̄pɔgɔ tɑ caanaa caanaa caa sɔsɔ Apələham kin kɛ,

74 si ɪ kɑ ya-tuyɔ ta kolontunaa niŋ taa,

na tɔ paasəna ɪ luyɔ nyəntɔ na sɔɣɔntɔ fɛi.

75 Na tɔ wɛɛ tənənɲ kɛ ɪ ɪsɛntaa.

ɪsɔɣatɔ kaa wɛɛ haləna ta sɔm.

76 Pəyaya nyá, paa yaa nyá si isətaa
Isə Səso kuyəətutu teləsulə.

Pə taɣa pulə, n ká tee ta Səso ke nəɣə
na n taɣani i mpaan.

77 N ká heeli i yəlaa ke isəna paa la
na pa isayatu taɣani na pə ya pa nyəəŋ tə.

78 Ta Isə ké yulə pətətəle tɔ,
na i hólóyí suulu.

Ilim luki tanaŋ na pə tewa səsəm ke isəna tə,
m̀p̀ỳg̀ỳ i ka kəna tá nyuyɔ yaru.

79 Pu luna isətaa na pə waasi mpa pa we
səkpetuyɔ tee na pá nukɩ səm səŋ tə.

Pu la na tə nyi alaafəya mpaav.

80 Pəyaya tənna piw na ká nyəŋ layatu na ká caya
nyutu taa. Haləna kuyan̄ku ka lu lseyeli nyəma taa ké
patəma tə.

2

Yesu Kilisiti lɔlvɔv *(Matiyee 1:18-25)*

¹ Waatu inɩ i taa ké Wulav səsə Akusi kpaalaa si
paa kala i tetu tənna taa yəlaa. ² Kɔkalyɔv kancaalaya
nyəŋku kɔnɛ ku lapa Sili i kɔfənɛɛ Kiliniyusi pəəle taa.

³ M̀p̀ỳg̀ỳ paa wei i pola i icate taa si pá kala-i.

⁴ Pə təə ké Yosɛfɔv luna Nasaletɩ icate ke Kalilee na
i polo Yuta ke wulav Tafiiti icate Pətəlehɛm taa, ⁵ si
pá kala í na i amɔsaya ahonto Mali. Pə taɣa pulə, i ké
Tafiiti lɔlvɔv taa tɔ. ⁶ M̀p̀ỳg̀ỳ waatu wei pa we tənna tə,
Mali lɔlvɔv tala. ⁷ Ilena í lɔli i kancaalaya pəyaya ke
apalɔpəyaya. Na í husɩ-keɣe wontu kutəɣəv tətule taa
na í takɩ-keɣe saalasi. Pə taɣa pulə, təcayale taa tala-
weyɛ mɔvɔlaa təsɔvle.

Isɔtaa tillu pola tiikilaa kin

⁸ Tiikilaa narəli paa we ɪate n̄t̄e t̄a tawa taa na p̄a feŋiɣi pa kaləkəŋ ke ahoo ahoo. ⁹ Tənaɣa Tacaa isɔtaa tillu k̄oma pa kin na Tacaa teeli na pa t̄ə isu k̄ək̄ə s̄əs̄əŋka nyaləm̄ə. M̄p̄ȳȳ s̄əɣ̄ontu kra-wɛɣe s̄əs̄əm. ¹⁰ Ama isɔtaa tillu t̄oma-wɛ si: S̄əɣ̄ontu í taa kra-mɛ. Pə taya p̄ulɔ, ma k̄omaɣa si ma heeliɣi-mɛɣe t̄əm k̄upant̄u nti ȳəlaa t̄əna laŋa k̄a h̄eena teu t̄ə. ¹¹ T̄əm nt̄əɣ̄əle si, pa l̄ula-mɛɣe waasulɔ ke saŋa ahoo anɛɣe Tafiti ɪate taa wei ɪ k̄é Tacaa Kilisiti t̄ə. ¹² ɪ naa is̄əna í k̄a nȳəna-ɪ t̄ə. ɪ k̄a maɣana pa husa ahul̄əm n̄əɣ̄olɔ ke wontu k̄ot̄əɣ̄ə t̄ət̄ule taa na p̄a taka-ɪ saalasi.

¹³ M̄p̄ȳȳ isɔtaa tillaa samaa tuutuuma s̄əs̄a isɔtaa tillu ɪɪ ɪ t̄ə k̄é kraakraa na p̄a saŋ Is̄ə na yontu si:

¹⁴ Is̄ə kele teeli tv t̄əkraa ke hatoo isɔtaa te.

Ate ȳəlaa mpa ɪ s̄əlaa t̄ə pa laŋa í hul̄əmɪ.

Tiikilaa puki Pet̄ələhem

¹⁵ Waatu wei isɔtaa tillaa yela tiikilaa na p̄a məli isɔtaa t̄ə tiikilaa mpe pa t̄oma pa t̄oma si: T̄ə kul̄i na t̄ə polo Pet̄ələhem t̄əna, na t̄ə n̄a mpi p̄ə laa na Tacaa heeliɣi-t̄uȳu p̄ə t̄əm t̄ə.

¹⁶ M̄p̄ȳȳ tiikilaa l̄əɣ̄ə pa t̄i na p̄a maɣana Malɪ na Yosɛf̄u na p̄a husa ahul̄əm ɪn̄əɣi wontu k̄ot̄əɣ̄ə t̄ət̄ule taa. ¹⁷ Tiikilaa t̄ema-keɣe nav, ɪlena p̄a keesi nti isɔtaa tillu ka t̄ema-wɛɣe heeluȳu ke ahul̄əm ɪɪ ɪ t̄əm t̄ə. ¹⁸ M̄p̄ȳȳ piti kra pa t̄əna mpa pa nu tiikilaa t̄əm nti t̄ə. ¹⁹ M̄p̄ȳȳ Malɪ t̄əka t̄əm nti t̄ə t̄ənaɣa ɪ taa na í maɣas̄əɣi t̄ə h̄owɛɛ. ²⁰ Tiikilaa mpe pa məlaɣa kpente ɪlena, p̄a p̄uȳul̄əɣi Is̄ə s̄əs̄əontu na p̄a saŋi-ɪ p̄ə t̄əna mpi pa nuwa na mpi pa nawa t̄ə p̄ə t̄ə. Pə

taya pulu, pə təna pə lapa teitei ké isu isətaa tillu ka keesuyu-we tə.

Yesu hətə hav

²¹ Pəyaya ηke ka kuyeyη kəma na pə tala pələfei naanowa si pa pələyi-ke tə, pa ha-keye hətə nte isətaa tillu ka heela-we na pəcə ka too kpayə ka həyə tə si Yesu.

Pa kraana Yesu ké Iso təsele səsəle

²² Mprəyó waatu wei pə tapa si Yosəfu na Mali pá kəti pa ti tayanuyu təw isu paa keesuyu Moisi kusəsutu taa tə, pa pona pəyaya ke Yosalem si pa hólí-keye Taca. ²³ Pə taya pulu, paa ηmaa mprəyó Taca kusəsutu taa ké si: Paa apalu pəyaya kancaalaya nyəηka ηka Taca tənna-ke. ²⁴ Na pa polaa si pa laki kətaya na ihokasi naale yaa alukukunaa naale isu paa keesuyu Taca kusəsutu taa tə.

²⁵ Apalu nəyolu i ka we Yosalem na pá yaa-i si Simiyəη. Apalu inu i təyaya tampana, na i isəle seena Iso təmle, na i tanaa si í na wei i ká kəw na í waasi Isəyeli nyəma tə. Na Feesuyu Nanηtu we i waali.

²⁶ Feesuyu Nanηtu inu i ka huləna-i si i ká ná Taca tillu Mesii na pəcə í si. ²⁷ Mprəyó Feesuyu Nanηtu lapa na í polo Iso təsele taa ké waatu wei ahuləm caa na i too pa pona-i si pa laki i təw ké mpi paa suwa tə.

²⁸ Mprəyó i mu-i i niη taa na í see Iso si:

²⁹ Pənentə Taca, nti n ka yəyətə tə n lapa-ti.

Ue yele nyá təmle tū má na má tēna lanηhuləmlə.

³⁰ Ma nana ma isəpəle ke waasulo

³¹ wei n tayana yəlaa tənna isəntaa tə.

³² Fətəla wei piitimnaa ká nana tə.

Inəyəle Isəyeli nyəma teeli.

Simiyəh nawa cele nyəntu na i kpaali-ti

³³ Μρύγυ piti kpa ka caa na ka too na nti unu i yəgəta ka təw kə mpu tə. ³⁴ Μρύγυ Simiyəh koola-wəge kupantu na i tə ka too Mali si: Pəyaya kanə ka nyəntə nté si ká hu payale na ká kusɪ payale ke Iseyeli taa. Yəlaa payale ká kpeesəna mpi i ká hólí-wə tə. ³⁵ Pui kuli pa payale taa təmnaa təw təkeelee. Lanwakəlle səsəwle ká tɔhi toto nyaya púyú isu layatə ke pa səpa-ŋ.

Isə kuyəgətutu teləsulu alɔnyəh Ana

³⁶ Isə kuyəgətutu teləsulu alɔnyəh nəgəwɪ i ka wə təna tətə. Asee lɔlɔyɔ taa tu Fanweli pɛelə Ana. I kpatəla teu təkun̄kun̄ku. I saav i paalɔ tə, pusi naatosompəgəlaya ke pa cayaɔ uləna ílé i si. ³⁷ Na unu i caya mpu haləna pusi nunaasa na liyiti. Ue Isə təsɛɛle taa kə i ka wə tam na i laki Isə təmle ke ilim na ahoɔ. Paa Isə sələmuyɔ i sələməyi, paa nəhəkutu i həkəyi. ³⁸ Simiyəh pa təhna mρύyú lapu təgə unu i kəma na í suv Isə kə sam, na i yəgətəgəna pa təna mpa pa tan̄aa si Isə í waasi Yosalem təgə Yesu təm.

Pa mələyi kpen̄te ke Nasaleti

³⁹ Waatu wei pa tɛma pə təna mpi pa kɛɛsa Tacaɔ kusəsutu taa təgə lapu tə, Yosɛɛfu na Mali pa mələ pa tɛ Nasaleti ke Kalilee. ⁴⁰ Mpu tə na pəyaya təhna piw na ka tənuyɔ təkəyi na ká təhna layatu nyəm ke teu na Isə wə ka waali.

Yesu kə Isə təsɛɛle taa

⁴¹ Paa pənaya ŋka Yesu nyəma pukaya Yosalem ke Tɛɛv acima təgəw kə. ⁴² Yesu lɔlɔyɔ pənaya naanɔwa na naale nyəhka taa pa pola acima tətə isu pa tu pukuyɔ tə. ⁴³ Acima wɛɛ kəma na a tɛ uləna i nyəma

tu mpaav na pá kpen. Ama Yesu ná saala Yosalem, na ɪ nyóma ta nyi mpv. ⁴⁴ Pɛle pa hɔwa si ntanyi ɪ we tɔntaa lelaa taa, haləna pá tɔ ilim na pə tɛm ɪlena pá sɔv-ɪ pɛkɔv ke pa lɔlɔv nyóma na pa asəmaa kin. ⁴⁵ Pa ta na-ɪ, ɪlena pá taɣani Yosalem ke mɔlɔv si pa pɛkɔv-ɪ. ⁴⁶ Pə lapa kɔvɛɛɛ tooso ɪlena pá na-ɪ ɪsɔ təsɛle taa na í caɣa Yuta nyóma sɛɣesəlaa sɔsaa kin na í nukɪ pa sɛɣesɔv na í pɔsɔv-ɪ wɛɣe tɔmnaa. ⁴⁷ Na ɪ nyəm na nti ɪ cɔkɔɣa-wɛ tɔ tə lapa pa təna mpa pa nukɔɣa tɔvɔ piti ké sɔsəm. ⁴⁸ Waatu wei ɪ nyóma na-ɪ tɔ sɔvɔntu kpa-wɛ. ɪlena ɪ too tɔm-ɪ si: Ma pəɣaɣa, n lapa-tɔvɔ mpv suwe? Nyəni, má na nyá caa tə pɛka-ɛ na laɲwakəlle sɔsɔle ké.

⁴⁹ Ḿpóyó Yesu cɔwa si: Pɛpɛ tɔv ké mə pɛkɔɣa-m? ɪ ta nyi taa si pə wɛɛ ké si má wɛɛ ma Caa təɣaɣa taa?

⁵⁰ Ama pɛle pa ta cɛkəna nti ɪ yɔvɔta mpv tɔ. ⁵¹ Tənaɣa ɪ tɔvɔ-wɛ na pá mɔli Nasalɛti, na í nukəna-wɛɣe pə təna pə taa. Ama ɪ too tɔka tɔm tənɛ unɪ tə tənaya ɪ taa. ⁵² Yesu tɔvɔna puw na ɪ layatv nyəm tɔvɔna sɔsɔv, na ɪsɔ na yəlaa pa laɲa tɔvɔna-ɪ hɛɛnɔv ke tam.

3

*ɪsɔ lvm sɔlv Yohaani waasv
(Matiyee 3:1-12; Maləki 1:1-8; Yohaani 1:19-28)*

¹ Waatu wei wulav sɔsɔ Tipɛɛ kawulaya puɪ lapa naanɔwa na kakpasɪ tɔ, Pəɲsi Pilati ná ké Yuta kɔfənɛɛ, na Heləti náá ké Kalilee wulav, na ɪlé ɪ neu Filipv náá tɔki kawulaya ke ɪtulee na Təlakoniti pə tetv taa, na Lisaniya náá ké Apileni wulav. ² ɪlena Ana na Kayifi pɛle pa ké kɔtəlaa sɔsaa tɔvɔ ɪsɔ tɔm kɔma Sakali pəyalv Yohaani taa ké wulaya tetv taa. ³ Na í cɔv Yaatanɪ tɛtɛkəle təna na í heeliyi yəlaa si

πά λαγασί τάντε, να πά σə-wege Isə lum na Isə husi pa isayatu.

⁴ Uena pá lá isu paa ηmaav Isə kuyəyətutu teləsulu Isayii takəlaya taa tə si:

Nəχəlu yəyətəyəna nəχə səsəya ke
wəlaya tetu taa si, í tayani Tacaa mpaav,
í hee-i mpaisi na si siyisi.

⁵ Paa suuli kvtaalomij təna.

Paa yəsi pəóη na pulasi təna.

Paa siyisi təkεεlena. Paa kuli pεε təna.

⁶ Na yuləpiya təna ká ná isəna Isə waasəyi-tu tə.

⁷ Yohaani yəyətaya samaa wei i kəηaya i kin si í sə-
wege Isə lum tə si: Akala piya me, awe kpaala-me na
í seeki Isə páána nna a kəη tə? ⁸ I la mpa pa yela
isayatu tə pa kulapəle. Ue í taa teləsəyi ləb si mə caa
kεle Apəlaham. Ma heeliyi-me si ye tεle tə tə ilε, Isə
pəsəyi na í la na pεε anε á pəsi Apəlaham piya. ⁹ Pa
tema laale tyu ke tuη si pa huyu-i na i tεε kέ te. Tyu
ηku ku lələyi pεe kupana tə, paa hu-ku na pá tu kəkə.

¹⁰ Tənaya samaa pəssa Yohaani si: Ye mpv nti na
ntiyi tu la?

¹¹ Yohaani cə-we si: Ye wei i wena tokonaa ke
naale í pasa wei i feina tə. Na ye wei i wena kvtəyəu
ilé í la mpv tətə.

¹² Mpyó pə kpeηna lampuu mulaa na pá kəə i kin
si í sə-wege Isə lum, na pá pəssi-i si: Tacaa, nti na ntiyi
tu la?

¹³ Yohaani cə-we si: I taa mv na pá tεε isəna paa
suwa tə.

¹⁴ Yooola ná pəssa-i tətə si: Na tá se, nti na ntiyi taa
la? Mpyó Yohaani cə pele si: I taa muyuli nəχəlu.
Pəcó í taa tu nəχəlyu təm. Mə laηa í heena mə
kvfeləyu.

15 Yəlaa tɛɛlayaa teu si pʊlv ká la, haləna pá kəə pá sʊv maɣasʊv ke pa taa si, yaa Yohaani kele Mesii inɪ.

16 ʊɛna Yohaani heeli pa təna si: Ma ʊɛ, lʊm ke ma səə-mɛ. Ama nəɣəlv wɛɛ ɪ kəŋ, ʊlé ɪ kəla-m. Halɪ ma ta tala má wəɣəsi ɪ nəəhɛɛ taa ntəŋkpala maɣamaya. Feesuyu Nəŋŋtu na kəkə ke ʊlé ɪ ká sə-mɛ. 17 ʊ təkə ɪ kʊfalʊv ke ɪ niŋ taa. ʊ ká fala pə təna təɣaɣaya na ʊ suu pee ke kpóú taa. Ama ɪ ká tv ləətv ke kəkə ŋka kaa tɛŋ tə ka taa.

18 Sɛɣɛsəŋ waani waani ke ɪ́pʊyú ɪ kaakayana samaa na ʊ heeliɣina-wɛɣɛ Laapaalɪ Kupaŋ.

19 Yohaani ka kaləna wulav Heləti ke timpɪ ɪ kpaɣa ɪ taalv əlv Helətiyatɪ tə, na ɪsəyatv təna nti ɪ ka lapa tə tə tə. 20 ʊ́pʊyú ɪ lela ɪsəyatv lentɪ tətə, ɪ kpa Yohaani na ʊ təkɪ-ɪ saləka.

*Yesu ʊsə lʊm səv
(Matiyee 3:13-17; Maləki 1:9-11)*

21 Yohaani təŋna yəlaa tənaya ʊsə lʊm səv, ʊɛna Yesu náá polo tətə na pá sə-ɪ. 22 Waatv wei Yesu təŋna sələmvʊv tə, ɪsətəmvʊv tvlaa na Feesuyu Nəŋŋtu tii ɪ tə, na pá naakɪ-ɪ ɪsu əlukuku. Na pá nu nəɣəlv nəɣə ke ɪsətəa si: Nyayale ma luyv tɛɛ Pəyaya, ma laŋlɛ hɛɛna-ŋ səsəm.

*Yesu lʊlvʊv looŋa nyáma
(Matiyee 1:1-17)*

23 Yesu caalʊv ɪ təmlɛ ke waatv wei ké mpv tə, ɪ pusɪ wɛ ɪsu hiu na naanʊwa, na yəlaa nyənaya-ɪ ɪsu Yosɛɛfv pəyaya. Yosɛɛfv ná ké Heli pəyaya, 24 na Heli ké Matatɪ pəyaya, na Matatɪ ké Lefii pəyaya, na Lefii ké Meleci pəyaya, na Meleci ké Yannayi pəyaya, na Yannayi ké Yosɛɛfv pəyaya, 25 na Yosɛɛfv ké Matatiyasɪ pəyaya, na Matatiyasɪ ké Aməəsɪ pəyaya,

na Aməəsi ké Nahum pəyaga, na Nahum ké Isali pəyaga, na Isali ké Nakayi pəyaga, ²⁶ na Nakayi ké Maati pəyaga, na Maati ké Matatiası pəyaga, na Matatiası ké Semeyiŋ pəyaga, na Semeyiŋ ké Yoseci pəyaga, na Yoseci ké Yota pəyaga, ²⁷ na Yota ké Yowanəŋ pəyaga, na Yowanəŋ ké Lesa pəyaga, na Lesa ké Solopareeli pəyaga, na Solopareeli ké Salatiyee pəyaga, na Salatiyee ké Neli pəyaga, ²⁸ na Neli ké Meleci pəyaga, na Meleci ké Atii pəyaga, na Atii ké Kosam pəyaga, na Kosam ké Ulimatam pəyaga, na Ulimatam ké Eeli pəyaga, ²⁹ na Eeli ké Yosuwee pəyaga, na Yosuwee ké Iliyesee pəyaga, na Iliyesee ké Yolim pəyaga, na Yolim ké Matati pəyaga, na Matati ké Lefii pəyaga, ³⁰ na Lefii ké Simiyəŋ pəyaga, na Simiyəŋ ké Yuta pəyaga, na Yuta ké Yosεεfu pəyaga, na Yosεεfu ké Yonam pəyaga, na Yonam ké Iiyakim pəyaga, ³¹ na Iiyakim ké Meleya pəyaga, na Meleya ké Menna pəyaga, na Menna ké Matata pəyaga, na Matata ké Natanəŋ pəyaga, na Natanəŋ ké Tafiiti pəyaga, ³² na Tafiiti ké Sese pəyaga, na Sese ké Opeti pəyaga, na Opeti ké Powaası pəyaga, na Powaası ké Sala pəyaga, na Sala ké Naasəŋ pəyaga, ³³ na Naasəŋ ké Aminatarı pəyaga, na Aminatarı ké Atamiŋ pəyaga, na Atamiŋ ké Alini pəyaga, na Alini ké Isələm pəyaga, na Isələm ké Falesı pəyaga, na Falesı ké Yuta pəyaga, ³⁴ na Yuta ké Yakərv pəyaga, na Yakərv ké Isaaka pəyaga, na Isaaka ké Apələham pəyaga, na Apələham ké Tala pəyaga, na Tala ké Nasoo pəyaga, ³⁵ na Nasoo ké Seluci pəyaga, na Seluci ké Lakao pəyaga, na Lakao ké Faləki pəyaga, na Faləki ké İpree pəyaga, na İpree ké Sala pəyaga, ³⁶ na Sala ké Kayinam pəyaga, na Kayinam ké Alafasati

pəyaga, na Alafasati ké Sem pəyaga, na Sem ké Nowee pəyaga, na Nowee ké Lameki pəyaga, ³⁷ na Lameki ké Matusala pəyaga, na Matusala ké Henəki pəyaga, na Henəki ké Yaleti pəyaga, na Yaleti ké Maleleyee pəyaga, na Maleleyee ké Kayinanə pəyaga, ³⁸ na Kayinanə ké Inəsi pəyaga, na Inəsi ké Seti pəyaga, na Seti ké Atam pəyaga, na Atam ké Isə pəyaga.

4

Satanı mayasəyi Yesu

(Matiyee 4:1-11; Maləki 1:12-13)

¹ Yesu luna Yaatanı na Isə Feesuyu Nanətu ton təw ı kin ke səsəm. Məpəyú Feesuyu Nanətu tēna-ı wulaya tetu taa. ² İlena İləğəw mayası-ı wee nule. İ ta təğə puləw kuyeyəñ inı ı taa. Pə yoosa wee nule İlena nyəğəsi kra-ı. ³ Tənağa İləğəw təma-ı sı: Ye n ké Isə Pəyaga, yəğətı na pələ tənə tə pəsi təğənaya.

⁴ Ama Yesu cə-ı sı: Pa ηmaawa Isə Təm taa sı, pə tağa təğənaya tike ke yulə ka hikina weesuyu.

⁵ Məpəyú İləğəw pona-ı timpi pə kulaa tə, na í krentı antulinya kawulası tənağa təm kuləm na í hulı-ı.

⁶ İlena í təmi-ı sı: Maa ha-η pə tonə na pə teeli təna. Pə tağa pulə, ma niñ taa ké pa tu pə təna, na má nəkaa ma ha wei ma səllaə tə. ⁷ İle ye n ka hənta-m atə, n ká kraya pə təna.

⁸ Ama Yesu cə-ı sı: Pa ηmaawa Isə Təm taa sı, n ká səe nyá Caa Isə, na ı tike ı təmlə ke n ká la.

⁹ Məpəyú İləğəw pona-ı Yosalem na í kraası-ı Isə təsele comcom nəğə taa, na í təmi-ı sı: Ye n ké Isə Pəyaga ηmaa atə. ¹⁰ Pə tağa pulə, pa ηmaawa Isə Təm taa sı, ı ká heeli ı isətaa tillaa ke nyá təm sı pá

paasəna-ŋ teu. ¹¹ Póćó lentí wεε tətə sí: Paa teeli-ŋ pa niŋ taa ké teu təkpa sí pə taa kəə na pəle natəli tē CO-ŋ.

¹² Ama Yesu cə-ɪ sí: Pa ŋmaawa Iso Təm taa sí, n kaa maɣasi nyá Caa Iso sí ŋ ná ɪ waali.

¹³ Waatu wei Ułəɣu tɛma-ɪ maɣasuyu ke pə tənaya mpv, ɪlena í tɛe na í taŋa wule kufate.

*Yesu caaləɣi ɪ təmle ke Kalilee
(Matiyee 4:12-17; Maləki 1:14-15)*

¹⁴ Pəle pə waali ɪle Yesu məla Kalilee na Feesuyu Nanŋtu toŋ haɣa-ɪ, na ɪ təm yekəɣi həɣələɣu ŋku kə təna kə taa. ¹⁵ ɪ seɣesaya Yuta nyəma təkotilena taa na yəlaa təna puyulaya-ɪ.

*Nasaletɪ nyəma kisa Yesu
(Matiyee 13:53-58; Maləki 6:1-6)*

¹⁶ Ḿpóɣó Yesu pola Nasaletɪ timpi ɪ puwa tə, na í suv Yuta nyəma təkotile taa ké kuyaku kuhɛɛsuyv wule, ɪsu ɪ tu lakɪ tam tə. Ḿpóɣó ɪ kulaa sí ɪ kaləɣi Iso Təm. ¹⁷ ɪlena pá cɛle-ɪ Iso kuyəɣətutu teləsulv ɪsayii takəlaya. Ḿpóɣó ɪ hɛta timpi pa ŋmaawa sí:

¹⁸ Taca Feesuyu wε ma kiŋ, na ɪ ləsa-m sí má heeli Laapaali Kupaŋ ke konyəntuna. Na ɪ tila-m sí má heeli saləkəntuna ke pa hɛtuyv təm. Na yuluma ke pa ɪse kuluyv təm. Sí má waasi mpa pa muyuliɣi tə.

¹⁹ Sí má heeli-wɛɣe pənaya ŋka Taca ká waasi ɪ yəlaa tə ka kəntɛ təm.

²⁰ Yesu tɛma ɪlena í kpili-ke na í cɛla paasənlv na í caya. Ḿpóɣó Yuta nyəma təkotile taa nyəma təna pama ɪse ke ɪ tə. ²¹ Tənaya ɪ suv-wɛɣe yəɣətuyv sí:

Təm nti paa ημααwa na í tu nu-təyi nəənəə tə, saηa nté tə lapa.

²² Μρύγύ pa təna pa tisa teu na pá sami-ι. Na ι κυγəγətətu təna lapa-wεγε lelen, hali pə la-wεγε piti na pá tə si: Isu Yosεεfu pəyalə?

²³ Tənaγa Yesu təma-wε si: Tampana təə, í ká te na í tuku-m ituule si: Fetə, fe nyá ti. Hali í ká γəγəti-m si má la ma ιcate taa cəneye mpi pə lapa Kapənahum na í nu tə.

²⁴ Μρύγύ Yesu tasa-wε si: Tampana ke ma heeliyi-me yoo, paa nyənəyi Isə κυγəγətətu teləsəlv nəγəlvυyυ puləyυ ι mayamaya ι ιcate taa. ²⁵ Ntəη ι nyəmá si alaa leelaa ka wε payale ke lseyeli taa ké waatu wei wəlaya lapa pusi tooso na isətənaa naatoso ke Ilii waatu taa tə. Hali nyəγəsi səsəηsi lu tetə təna. ²⁶ Paa na mpυ Isə tá tili Ilii ke pa taa nəγəlv kin. Ama əlv leelu nəγəlv wei ι ka wε Sitəη tetə taa ké Salepəta tə, ι kin ke ι tila-ι. ²⁷ Na Isə κυγəγətətu teləsəlv Ilisee waatu taa tənυyυ təə asilima kətəη nyəma ka wε səsəm tətəγə lseyeli. Paa na mpυ pa ta waasi pa taa nəγəlvυyυ ι kətəη. Ama Silii tə Naamanη tike ke pa waasaa.

²⁸ Waatu wei Yuta təkotile taa nyəma nu ι təm nti tə, pə haηa-wεγε səsəm. ²⁹ Μρύγύ pa kulaa na pá həmi-ι na pá luna ιcate waali, na pa kpaana-ι hatoo pυyυ ηku kv təə pa ιcate wεε tə kv nyυyυ taa, timpι pə lapa tokuyυ tə, si pa tusiγi-ι. ³⁰ Iləna Yesu fayana pa həkυ taa na í tεε ι nyəηkv.

Iləγəhilu nəγəlv ι təm
(*Maləki 1:21-28*)

³¹ Μρύγύ Yesu pola Kapənahum, Kalilee tetə taa ιcate natəli, na í sεγəsi-wεγε kvyakυ kvhεεsvυw wule.

³² Μρύγύ ι sεγəsiyυ cεpa pa laηa ke teu. Pə taγa pulə,

ι σεγεςα-βεγε να τον, ι τα νυά. ³³ Πə pamna apalv nəγəlv ka ve Yuta nyéma təkotile taa na í hii iləγəv isayav nəγəlv. Μρύγυ apalv ini ι koo səsəm si: ³⁴ Ee Nasaleti Yesu, n caa-βεγε tá kin? Ta wakəlvγv ke n kəma? Ma nyəma-η teu, n ké Isə yulv nanηtv wei ι tilaa tə.

³⁵ Tənaγa Yesu kaləna-ι si: Hei nyá, su na í se apalv ini ι waali.

Μρύγυ iləγəv pəta-ι samaa hekv taa na í yelev na í se. Ama ι ta lapι-ι pulv. ³⁶ Μρύγυ pə lapa yəlaa ke səγəntv na pá təη təma si: Hm, təm təne. I γəγətəγəna aləγaa na apalvtv na toma, na í təγənəγι-βε.

³⁷ Μρύγυ ι hətə yaa tetv təna taa.

*Yesu waasa kvəntvnaa payale
(Matiyee 8:14-17; Maləki 1:29-34)*

³⁸ Yesu luna Yuta nyéma təkotile taa ilena í polo Siməη təyaya. Watv svvkaγa Siməη γəsə ke səsəm, ilena pá wiina Yesu si í waasi-ι. ³⁹ Μρύγυ Yesu luηa ι təə na í kaləna watv, na tə ya ι təə. Tənaγa alv kula kpaκpaα na í caləsi-βε.

⁴⁰ Ilim tv kpaκpaα, ilena pa təna mpa paa wena kvəntvnaa ke waani waani tə pá kəna-βε. Μρύγυ ι təna ι niη ke paa wei ι təə na pá hiki alaafəya.

⁴¹ Aləγaa maγamaγa ná se yəlaa payale waali na pá kooki si: N ké Isə Pəyalv ké. Ama ι kaləna-βε, ι ta tisi si pá γəγəti: Pə taγa pulv, pa nyəmá si ι ké Mesii.

*Yesu lakι waasv ke Yuta tetv taa
(Maləki 1:35-39)*

⁴² Waatv wei tev fema tə, Yesu luwa na í polo timpι yəlaa fei tə. Μρύγυ yəlaa samaa pəeka-ι, haləna pá tala ι cəlv. Pa luyv lapa si pá təkι-ι, pá taa yelev na í

тее. ⁴³ Ama Yesu cə-wε si: Aai, pə wεε ké si má heeli acalee lenna ke Iso Kawulaya Laapaali Kupaη. Pə taya pulv, pə mayamaya pə təə ké Iso tila-m.

⁴⁴ Tənaγa Yesu тееwa na í lakı waasv ke Yuta tetv taa pa təkotilenaa taa.

5

Yesu kpa i kancaalaya ifalaa

(Matiyee 4:18-22; Maləki 1:16-20)

¹ Kuyakv nakvli yəlaa nyəkayaa Yesu ké Iso Təm nuw təə, na í səηa Kenesaletı lum nəγə. ² Mıpύγύ i nawa kpuləη naale səηa kvteη təə, na tiina kpalaa lu i taa na pá polo pa pulvη cətvγv. ³ İlena í kpa i taa leηkv taa, na kpulvγv ηkv ku ké Siməη nyəηkv. Mıpύγύ i sələma-i si í hatələna-i-kvγv kvteη ke pəcə. İlena í caya kv taa na í svv i seγesvγv taa.

⁴ Waatv wei i tēma-wεγe seγesvγv tə i heela Siməη si: Tuusi na η polo lumaη taa na í tv mə pulvη na í puu tiina.

⁵ Siməη cə-i si: Tacaa, tə tēma wıw ke yem ké tev na kv fem, tə ta puu pulv. Paa na mpv n tēma si má tv tə, maa tv.

⁶ Pa tv mpv ilena pá puu tiina ke səsəm pə tu fei, halı pa pulvη caakaya cəlvγv. ⁷ Mıpύγύ pa hata pa taapalaa mpa paa wε kpulvγv leηkv taa təγə niη si pá kəə pá səna-wε. Pεle pa kəma ilena pá læsi tiina na pá suuli kpuləη inı i naale, haləna pə ηmilisiyi-wε. ⁸ Siməη Piyee nawa mpv, ilena i lvη Yesu ke akula ke kpaκpaa na í tə si: Tacaa, taa kpətəna-m, ma ké isayav mayamaya ké.

⁹ Pə taya pulv təə, tiina nna pa kpa mpv tə, a təəv ka lapa í na mpa paa wεe təγə səγəntv ke səsəm.

¹⁰ Haləna pə la mpv tətəyɔ ɪ taapalaa Sepetee pəyalaa Saaki na Yohaani. Tənaɣa Yesu heela Siməŋ si: Taa nyá pənentɛ yəlaa ke n ká puu.

¹¹ Pa ləsa kpuləŋ ke ləm taa, ɪlena pá yelee pə təna təpai na pá hu ɪ waali.

*Yesu waasa tənvyv təɔ asilima kutəŋ tv
(Matiyee 8:1-4; Maləki 1:40-45)*

¹² Yesu ka we ɪcate natəli tə taa, na yulv wei tənvyv təɔ asilima kutəŋ waasa ɪ təna tə ɪ ka we təna. ɪ na Yesu ɪlena í polo na í həntɪ-ɪ atɛ na í wiina-ɪ təkpeɛ si: Taca, ye n ka tisaya n taa waasi-m?

¹³ Ḿpúyú Yesu kusa ɪ niŋ na í tokəna-ɪ na í təmɪ-ɪ si: Teu ma tisaa, alaafəya í la. Ḿpúyú ɪ kutəŋ tɛma kpakpaa. ¹⁴ ɪlena Yesu kpaali-ɪ si: Taa heeli nəɣəlv. Ama tɛɛ kpakpaa na kətulv na-ŋ, ɪlena n̄ yiɣisi ɪsu Moisi ka keesvyv tə, na pá la yəlaa ke aseeta.

¹⁵ Paa na mpv tə, ɪ hətɛ təŋna yaav na pə puki, na samaa kotiyi ɪ kinj ke səsəm səsəm si pa nukɪ ɪ seɣesvyv, na í waasəyi-wɛɣɛ pa kutəməŋ. ¹⁶ Ama inɪ ɪ pukaya waatv waatv ke timpi timpi yəlaa fɛi tə, na ɪ sələməyi ɪsə.

*Yesu waasa kutəŋ kutvvlvyv tv
(Matiyee 9:1-8; Maləki 2:1-12)*

¹⁷ Kvyaku nakvli Yesu seɣesaya. Pə pamna Falisanaa na ɪsə Təm seɣesəlaa mpa pa luna Kalilee na Yuta pa acalɛɛ təna taa na Yosalem tə paa we təna na pa caɣaa. Na Taca toma ka we Yesu kinj na ɪ laki na kutəntvnaa hikiyi alaafəya. ¹⁸ Ḿpúyú yəlaa səɣəla kutəŋ kutvvlvyv tv nəɣəlv na kpatəle, na pá pɛəkəyi si pá tana-ɪ Yesu kinj ke kutuluyv taa na pá su-ɪ ɪ ɪsentaa.

¹⁹ Ama yəlaa samaa təɔ pa ta na timpi təɔ paa svsəna-ɪ

tə. Ilena pá kpaana-ı ləpətu təə na pá wesi-ti, na pá tisi í na ı kpatəle ke samaa heku ke Yesu isentaa. ²⁰ Waatu wei Yesu ná pa naani tə ı təma si: Ma taapalu, nyá isayatu husaa.

²¹ Tənaɣa Iso Təm seɣesəlaa na Falisanaa pa suu miituyu si: Aweɣele ine inı na í kpakəyi ı ti na í keesəɣəna Iso? Awe pəsəyi na í husı isayatu, ye pə taɣa Iso paasi?

²² Ama Yesu ná cekəna pa hɔwee, ilena í pəsı-we si: Pepe təə ké í huuki m̀p̀ỳg̀ mə taa? ²³ Nti tə yəɣətuɣu kələna təlev? Nyá isayatu husaa, yaa kuhi na ń tə? ²⁴ Təu, maa huhi-me si Yulu Pəyaya má, ma pəsəyi na má husı isayatu ke ate cəne.

Tənaɣa ı təma kutəntu si: Kuhi na ń kpaɣa nyá kpatəle na ń kpe. ²⁵ Tənaɣa ı kuhi kpaakraa ke pa təna pa isentaa, na í kpaɣa kpatəle nte tə təə paa husa-ı tə na í saɲ Iso na í kpeɲ. ²⁶ M̀p̀ỳg̀ pə lapa pa tənaɣa piti ké səsəm na pá saɲ Iso. Halı pə ıa-weɣe səɣəntu na pá caɲ pá yəɣəti si: Ama puwe, saɲa ke tá na kəkələ təm.

Yesu yaaki Lefii

(Matiyee 9:9-13; Maləki 2:13-17)

²⁷ M̀p̀ỳg̀ Yesu luwa na í mayana lampuu mulu nəɣəlu wei pa yaa si Lefii tə, na í caya ı lampuu təmule. Ilena í təmi-ı si: Kuhi na ń təɲı-m.

²⁸ M̀p̀ỳg̀ Lefii kulaa na í yeke pə təna na í hu ı waali.

²⁹ M̀p̀ỳg̀ Lefii lapa-ı muulle ke teu ke ı təyaya taa, na pá na lampuu mulaa paɣale na yəlaa lelaa pá caya təɣəu. ³⁰ M̀p̀ỳg̀ Falisanaa na peke pa Iso Təm seɣesəlaa pa kəma na pá pəsı ı ifalaa ke imiitaw si:

Pepe tɔ́ kɛ́ mɛ́ na lampuu mɔ́laa na asayaa í krenta tɔ́tɔ́yɔ́le na tɛ́nyɔ́le?

³¹ Ama Yesu cɔ́-we si: Pɛ́ taya alaafɔ́ya nyɔ́ma nyulɔ́xɔ́na fɛ́taa, ama kutɛ́ntɔ́naa kɛ́. ³² Ma kɔ́mɔ́ya si ma heeliyi asayaa si pɛ́ laɔ́yasi, pɛ́ taya kɔ́pama.

*Yesu keesayi nɔ́hɔ́kɔ́tv tɔ́m
(Matiyee 9:14-17; Malɔ́ki 2:18-22)*

³³ Ḿpɔ́yɔ́ yɔ́laa narɛ́li pa tɔ́ma Yesu si: Yohaani ifalaa na Falisanaa nyɔ́ma pa hɔ́kɔ́yi nɔ́ɔ́si ke tam na pa sɛ́lɛ́mɔ́yi pɛ́ waatɔ́naa, na nyá nyɔ́ma náá tɔ́ki na pɛ́ nyɔ́aki yem.

³⁴ Ilena í cɔ́-we si: I ká pɛ́si na í la na akpɔ́yalɔ́ taapalaa hɔ́kɔ́ nɔ́yɔ́ na í na-we pɛ́ wɛɛ? Aai. ³⁵ Ama pu kɔ́ pɛ́ keesi kɔ́yakɔ́ nakɔ́li, ilena pɛ́ lɛ́si-i pa hekɔ́, ile waatu inɔ́yi paa hɔ́kɔ́ nɔ́yɔ́.

³⁶ Ḿpɔ́yɔ́ i tasa-wɛ́yɛ ituule ke tukuyɔ́ tɔ́tɔ́ si: Paa cɛ́lɔ́yi puuyɔ́ kɔ́faluyɔ́ tɔ́ na pɛ́ tɔ́ kɔ́pɛ́nyɔ́yɔ́. Pɛ́ lapa mpɔ́, pa wakɛ́la kɔ́faluyɔ́. Pɛ́yele saaliya kaa mɔ́na kɔ́pɛ́nyɔ́yɔ́. ³⁷ Nɔ́yɔ́lɔ́ kaa suu sɔ́lɔ́m kɔ́fam ke sɔ́lɔ́m hulɔ́yɔ́ kɔ́pɛ́yɔ́ taa, tɔ́fɔ́ sɔ́lɔ́m kɔ́fam yasɔ́yi hulɔ́yɔ́ kɔ́pɛ́yɔ́ inɔ́yi na pɛ́ ti na hulɔ́yɔ́ wakɛ́li yem. ³⁸ Ama hulɔ́yɔ́ kɔ́fan taa kɛ́ pa suuki sɔ́lɔ́m kɔ́fam. ³⁹ Yɔ́lɔ́ wei i tɛ́ma sɔ́lɔ́m kɔ́pɛ́rum ke nyɔ́ɔ́u tɔ́, i luɔ́yɔ́ u laki apila. Pɛ́ taya pulɔ́, kɔ́pɛ́rum ke yɔ́laa san.

6

*Yesu kɛ́le kɔ́yakɔ́ kɔ́hɛ́esɔ́yɔ́ tv
(Matiyee 12:1-8; Malɔ́ki 2:23-28)*

¹ Ḿpɔ́yɔ́ Yesu na i ifalaa pa fayana tɔ́yɔ́naya pee taale natɛ́li tɛ́ taa kɛ́ kɔ́yakɔ́ kɔ́hɛ́esɔ́yɔ́ kɔ́li ku wule. Tɛ́naya i ifalaa suu tɔ́yɔ́naya pee nyɔ́nka ke pɛ́lɔ́yɔ́,

na pá nuɣutiɣi pa nin taa na pá saləyi. ² Ḿpúyó Falisanaa napəli pa pəsa-we si: Pepe təw ḱé í laki mpi pə fəi lapu kə kuyaku kuhɛɛsuyu wule tə?

³ Tənaɣa Yesu cə-we si: Ye mpɔ í ta kala mpi Tafiti lapa waatu wei nyəɣəsi pu í na mpa paa we i cəw tə?

⁴ Isəna i sɔw Isə təyaya taa na í kpaɣa potopotonaa mpa paa su Isə tə na í təɣə na í ha i taapalaa tə. Pəyele pə fəi si nəɣəw í təɣə-weɣe yem na pə ta ḱé kətəlaa.

⁵ Ḿpúyó Yesu tasa-weɣe heeluyu tətə si: Yulu Pəyaya maɣale kuyaku kuhɛɛsuyu səsə tətə.

Nkpaləkpekaya tu

(Matiyee 12:9-14; Maləki 3:1-6)

⁶ Ḿpúyó Yesu sɔw Yuta nyəma təkotile taa ḱé kuyaku kuhɛɛsuyu kuli ku wule na í seɣesəyi. Pə pamna apalu nəɣəw i we təna na i nkpalaya ntəɣəɣ nyəɣka kpekaa. ⁷ Na Isə Təm seɣesəlaa na Falisanaa caɣaa na pá keɣna-i teu, si pa naa si i ḱa waasi yulu kə kuyaku kuhɛɛsuyu wule yaa isəna. Pa laki mpuyule si pá hiki nti paa waanna-i tə. ⁸ Ama i cəkəna pa huwɛɛ, ilena í tə nkpaləkpekaya tu unɪ si: Kuli na ń səɣ heku taa cəne.

Ilena nkpaləkpekaya tu unɪ i kuli na í polo í səɣ təna.

⁹ Na Yesu tə-we si: Ma pəsəyi-me si tá mpaau taa, kɔpantu kə pə muna pá la kuyaku kuhɛɛsuyu wule yaa isayatu? Paa waasi yaa paa ku?

¹⁰ Tənaɣa Yesu nyəna pa təna pa isentaa, na í tə apalu unɪ si: Təw, loosi nyá nin.

Ḿpúyó nkpaləkpekaya tu unɪ i lapa mpɔ, ilena i nin hetɪ. ¹¹ Ḿpúyó pááná kra-weɣe səsəm, na pá maɣasəyi isəna pá la Yesu tə.

*Tillaa sɔsaa naanɔwa na naale kpav
(Matiyee 10:1-4; Malaki 3:13-19)*

¹² Waatv inɩ ɩ taa kɛ Yesu kpa pɔyɔ taa kɛ Isɔ sɛlɛmɔyɔ, na ɩ sɛlɛmɩ n̄pɔyɔ tɛv na kv fem. ¹³ Pɛ kɔma pɛ fe ɩɛna, ɩ yaa ɩ ifalaa na ɩ lɛsɩ pa taa kɛ yɛlaa naanɔwa na naale, na ɩ ha-wɛyɛ hɛtɛ sɩ tillaa. ¹⁴ Mpe inɩ pa hɛla ntɔ. Simɔŋ wei ɩ cuɔusaa sɩ Piyɛɛ tɔ, na ɩ lɛ ɩ neu Antɛli, na Saaki na Yohaani, na Filipv, na Paatelemii, ¹⁵ na Matiyee, na Tomaa, na Alɛfe pɛyalɔ Saaki, na Simɔŋ wei pa cuɔusaa sɩ Selotɩ tɔ, ¹⁶ na Saaki pɛyalɔ Yutaasi, na Yutaasi Isɛkaleeu wei ɩ lapa Yesu kɛ kɔlɔmɔtɔ tɔ.

*Yesu seɔsɛyɩ samaa na ɩ waaki kvɛntɔnaa
(Matiyee 4:23-25)*

¹⁷ Yesu na ɩ ifalaa pa tiikayana pɔyɔ tɔɔ, ɩɛna ɩ sɔŋ timpi taa pɔyɔ fɛɩ ipilisav na pɛ walaa tɔ. Tɛna inɛyɩ ɩ ifalaa payalɛ na Yuta tɛna samaa na Yosalem nyɛma na Tiii na Sitɔŋ lom nɔɔ nyɛma pa tɛna paa timsaa. ¹⁸ Paa kɔmaya sɩ pa nukɩ ɩ seɔsɛyɩ, na ɩ waasi-wɛyɛ pa kvɛntɔmɔŋ tɔtɔ. Na ɩ waasa mpa pɛɛ alɔyaa tɔkaya wahala tɔ tɔtɔ. ¹⁹ Samaa inɩ ɩ tɛna ɩ lɔkaya kɛ sɩ ɩ tokiyina-ɩ. Pɛ taya pɔlv, toma naali a ka wɛ ɩ kin na pa nukɩ a taŋ, na a waasɛyɩ pa tɛnaya pa kvɛntɔmɔŋ.

*Kvpantv na ɩsayatv
(Matiyee 5:1-12)*

²⁰ M̄pɔyɔ Yesu kɔsa ɩɛ na ɩ nyɛnɩ ɩ ifalaa na ɩ tɔ sɩ: Mpa mɛ ɩ kɛ kvnyɛntɔnaa tɔ, ɩ nu leleŋ kɛ. Mɛ tɛnna Isɔ Kawulaya. ²¹ Mɛ mpa nyɔɔsɩ wɛna kayana tɔ, ɩ nu leleŋ kɛ. Mɩ tɛna na ɩ haya teu.

Με μπα ί wiiki kayana tō,
 ί nu lelenj kέ.
 Ι κά τε na ί wonj teu.

²² Paa yəlaa taa huuna-me, yaa pa təχəna-me, yaa pa tʉv-me, yaa pa ku mə nyəəj ke Yulu Pəyaya má ma təə, ί nu lelenj kέ. ²³ Waatu inu mə lanja ί hee səsəm na ί paa teu. Pə taya pʉlv, mə kasəyaya ká təə səsəm ke isətta kέ. Mpu inu pə mayamaya ke pa caanaa ka lapa Iso kuyəχətutu teləsəlaa.

²⁴ Tonjuna me mə təm we waiyo kέ,
 ί tema mə lelenj təχəv tə se.

²⁵ Hayalaa me mə təm ná we waiyo kέ mpu inəχi.
 Ι κά ná nyəχəsi ke teu tə se.

Μπα με mə wonjiyi kayana tō,
 mə təm we waiyo kέ mpyóyó.

Ι τηj ί caya ləyaya na isəlvəm pə taa kέ.

²⁶ Yəlaa təna ί kəma na pá san-me, mə təm ká la waiyo kέ. Mpu inu pə mayamaya ke mpe pa caanaa ka lapa Iso kuyəχətutu teləsəlaa pəpətuna.

Səli nyá kolontu
(Matiyee 5:38-48; 7:12)

²⁷ Mpyóyó Yesu təma si: Ma heeliyi mpa me ί nuki ma təm tə si: Ι səli mə kolontunaa, na ί lá mpa paa caa-me təχə kʉpantu. ²⁸ Ι kooli kʉpantu ke mpa pa kooliyi-meχe mpusi tə. Ι sələməna mə isayalataa ke Iso. ²⁹ Wei ί mapa nyá ləkpaγasaya, keesi-i lejka. Nəχəlv ί ləeka nyá kpai, cele-i nyá capa tətə. ³⁰ Wei ί sələma-η, taa pəmi-i, wei ί ləeka nyá kəwenam, taa pəəsi-i pə təm. ³¹ Mpi mə caa si yəlaa ί la-me tə, mu la pələχe-wi tətə.

³² Ye mpa pa sələχ-i-me tə pa tike kέ mə sələχ-i, ilə pepeχe ί tēwa tətə? Asayaa mayamaya ná sələχ-i

mpa pa sɔla-we tɔ pa tike tɔtɔɔ. ³³ Ye mpa pa laki-meɣe kɔpantɔ tɔ pa tike ke í ká tɔhɔɣi na í laki, ɔle pepeɣele í tɛɛwa? Ḿpɔ́yó asayaa maɣamaɣa ná laki tɔtɔ mɛɛ. ³⁴ Ye mpa í tɛɛlɔɣi si paa te na pá feli-me tɔɔ ɔ tɔhɔɣi na í kántɔɣi, ɔle pepeɣele mɔ tɛɛwa? Asayaa maɣamaɣa ná tɛɛlɔɣi si paa te na pá feli pele tɔɔ pa kántɔɣi pa tɔma mɛɛ. ³⁵ Aai, í sɔlɔɣi mɔ kolontunaa na í laki-weɣe kɔpantɔ. I kántɔɣi, í taa telɔsi feluyɔ tɔm ke lɔlɔ. Pu yele na mɔ kasɔyaya tɔɔ sɔsɔm, na í ká pɔsi isɔtaa Isɔ Sɔsɔ pɔyalaa. Paa fɔɔfeinaa na asayaa, ílé ɔ laki kɔpantɔ ké. ³⁶ I laki tɔmɔɣa kɔpantɔ ke teu isu mɔ Caa laki-meɣe kɔpantɔ tɔ.

*Tɔma footuyɔ fɛi teu
(Matiyee 7:1-5)*

³⁷ I taa footi lelɔaa, pɔ taa kɔɔ na Isɔ footi-me. I taa tu lelɔaa ke tasəkəle, pɔ taa kɔɔ na Isɔ tu-meɣe tasəkəle. I hólí tɔmɔɣa suulu ke timpri í pɔntɔɣɔna tɔma tɔ, na Isɔ ká hólí-meɣe suulu. ³⁸ I haaki na Isɔ ká haaki-me. Pɔ taya pɔlv, Isɔ ká maɣasi ké na pɔ su na pɔ watɔ na í ciyiti na í nyɔki na í pɔli-me. Maɣasɔlaya ŋka mɔ maɣasɔɣɔna lelɔaa tɔ, ŋkeɣe Isɔ ná kɔŋ na í maɣasɔna-me tɔtɔ.

³⁹ Ḿpɔ́yó Yesu tasa-weɣe lentɔ si: Ntɔŋ í nyɔmá teu si yɔlvɔm kaa pɔsi na í hɔ ɔ lelv, tɔfɔ pa naale paa hoti ṕɔ́yó taa ké. ⁴⁰ Tɔmlɛ kpelemɔlv ta kɔli ɔ hullɔ. Ama kpelemɔlv í kɔma na í nyi tɔkpɔsɔkpɔsi, í na ɔ hullɔ pa pɔsa kɔlvɔm ké.

⁴¹ Isɔnaya pɔ lapa na í naaki nyuliim wei ɔ we nyá tɔɔntɔle isɔpɔle taa tɔ, na í kaa na kpátúyó ŋku kɔ we nyá maɣamaɣa nyá nyɔnte taa tɔ? ⁴² Isɔnayaɔle nyá pɔsɔɣi na í tɔ si: Apan nyá sɔŋ tɔkpi na má lɔsi nyá isɔle taa nyuliim, na kpátúyó we nyá nyɔnte taa?

Cesəlv nyá, ləsi kpátóyó ηku ku we nyá maγamaγa nyá isəpəle taa tó, ilena pécó η ná teu təcειει na η ləsi nyá təγəntəle isəle taa nyuliim inu.

*Pa nyəη tvyv na kv pile ké
(Matiyee 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ Tvyv kupaηkv u lυləγi kpai pile se, pécó kpai tvyv naa lυləγi pile kupaηte tətó. ⁴⁴ Pa nyəηna paa tvyv ηku na kv pile cələγó. Yυlv kaa kooli tvyv ηku pa yaa si fiki tó kv pee ke səsəv təv se, pécó paa kooliyi tvyv ηku pa yaa si ləsəη tó kv pee ke kələη təv tətó. ⁴⁵ Yυlvpaη kupaηtv lukəna tuu i lotu taa kupaηtv kiη ké. Ilena isayav inu i isayav luna tuu i lotu taa isayav kiη. Pə taya pυlv, isəna yυlv lotu taa təvwa tó mpyúyó i yəγətaya húləγi.

*Layav na kvmeleη pa kutuluη ηmav
(Matiyee 7:24-27)*

⁴⁶ Mpyúyó Yesu təma si: I yaa-m Taca Taca suwe na u təηəγi ma kvγəγətóv? ⁴⁷ Maa húlí-meyε yυlv í kəma ma kiη na í nu ma təm na í təη-ti pυηtv we isəna tó. ⁴⁸ I nəγəsəna ké isu yυlv caakvyv kutuluγu ηmav na í huli na í tala atε kvkpamvyv na pécó í su kite təγó. Pəγó kəma na ká su ilena lvm wati, haləna pə hola ma-kv. Paa na mpv pə ta ciγiti-kvyv kv ηmatv teu təv. ⁴⁹ Ama wei i nukí ma təm na u təηəγi-ti tó, ilé i we ké isu wei i ηma kutuluγu ke atεγε yem tó, kite kupaηte fei. Lvm hola mapa-kv, ilena kv ti kpakpaa na kv la asaala səsə ke yem.

7

*Yesu waasa Lom yoolu yom
(Matiyee 8:5-13)*

¹ Yesu kōma na í te yēlaa ke faaci lapu, ɔlena í mēli Karēnahum. ² Lom yoolu sōsō nōyōlō ka wēna yom na í luyu sūu-ɔ sōsōm. Yom inōyɔ pē wukaya na í caaki sēm. ³ I nu Yesu taŋ, ɔlena í tili Yuta nyūyū nyōma napēli sɔ pā wiina-ɔ na í kōō í waasi ɔ yom inɔ. ⁴ Pēle pa tala Yesu kin, ɔlena pā wiina-ɔ tēkpeɛ sɔ: Apalu inɔ ɔ nōyōsēna n̄ waasi-ɔ. ⁵ Pē taŋa pōlō, ɔ sōla ta piitim ke sōsōm, halɔ ɔ ŋma-tuyū tēkotile.

⁶ Tēnaya Yesu tēŋa-wē. I kōma í kpētēna tēyaya, ɔle yoolu inɔ ɔ tila ɔ taapalaa nté sɔ: Taca, taa kū nyā tēyɔ yem, ma ta tala sɔ n̄ sūu ma tēyaya. ⁷ Halɔ mpū inōyɔ ma hūwa sɔ ma ta tala má kōō ma māyamaŋa ke nyā kin. Pē tōō ɔle, yōyōtɔ kuyōyōtɔ ke tēm kolum na ma yom hiki alaafāya. ⁸ Pē taŋa pōlō, ma ɔsēntō ma see ma sōsaa ké. Pēcó ma wēna ma sēkpema na pēle pa laki ma luyū nyēntɔ. Na má heela pa taa wei sɔ í polo cēne, ɔ puki ké. Na má heela wei sɔ í kōō, ɔlé ɔ kōō tōtō. Pēcó ye ma heela ma yom sɔ í la pēne, ɔ laki ké.

⁹ Yesu nu mpū, ɔlena í sa yoolu sōsō inɔ, na í pēsēna samaa wei ɔ tēyaya-ɔ tō ɔ tōō na í tō sɔ: Pēpōtɔ fēi leleŋ, paa ɔseyeli taa māyamaŋa ma ta nata yūlō na í tēma ɔ taa na ɔsō ké ɔsēntō.

¹⁰ Yoolu inɔ ɔ tillaa kōma na pā mēli tēyaya, ɔle pa māyana yom inōyōlē na ɔ alaafāya tēmammam.

Yesu feesa alv leelu pəyalv

¹¹ Pēle pē waali Yesu pola ɔcatē nte pa yaa sɔ Nayin tō tō taa ké kpakpaa, na ɔ ifalaa na samaa pəyalē ke ɔ waali. ¹² Yesu kōma ɔsu ɔ sūuki ɔcatē, ɔle alv leelu nōyōlō ɔ pəyaya səpəyalē na pā pukina-keŋe pim, na ɔcatē nyōma samaa tēŋ leelu inɔ ɔ waali. Nke inɔ ka

tike ke leelu inu i ka lula. ¹³ Taa na-i, ilena i tom lapi-i pətətəle, na í tōm-i si: Taa wii.

¹⁴ M̀p̀ỳg̀ Yesu polaa na í təkı sətı kpatəle, ilena səğəllaa náá səj, na Yesu tə si: Ifepu nyá ma caa si n̄ kuli.

¹⁵ Tənağa sətı inu i kulaa na í sũ yəğətəya, na Yesu cəle-i i too. ¹⁶ M̀p̀ỳg̀ səğəntı kpa pa təna na pá saŋ İso na pá təŋ si: İso kuyəğətı teləsũlũ səsə lu ta heku taa. Na pá tasa tətə si: Pəwə, İso kəma si i tən i yəlaa.

¹⁷ M̀p̀ỳg̀ mpi Yesu lapa mpı tə pə təm ya Yuta tətı təna, na pə cəlb tətınaa təna taa.

*Lum səlv Yohaani tila Yesu kiŋ si i naa
(Matiyee 11:2-19)*

¹⁸ M̀p̀ỳg̀ Yohaani ifalaa heela-i təm nti tə təna. İlena í yaa pa taa naale, ¹⁹ na í tili-weyə Yesu kiŋ si pá pəsı-i si inəğəle wei i təm paa təma si i ká kəw tə, yaa nəğəlv wəe i kəŋ, tə tən ilə? ²⁰ Pəle pa tala Yesu cəlv, ilena pá tə si: İso Lum səlv Yohaani kəsəna-tı si tə pəsı-ŋ si: Nyəğəle wei i təm paa təma si i ká kəw tə, yaa nəğəlv wəe i kəŋ, tə tən ilə?

²¹ Pə pamna waatı inu i taa Yesu waasəya yəlaa pəğəle ke pa kutəmən, na í laki na acamaa hikiyi alaafəya, na í looki aləğaa, na í kuliyi yuluma pəğəle isə. ²² İlena í tə-wə si: İ polo na í heeli Yohaani ke mpi í nawa na nti í nuwa tə si: Yuluma naaki, kaakalası tən, tənuyı tə asilima kutən nyəma naaki nyuyı, na ntamaa ná nukı, na sətəa ná feŋ. Pəcə konyəntınaa ná tənə Laapaalı Kupaŋ ke nuw. ²³ Wei i naani kaa lu ma təw tə, pıntı nu leleŋ ké.

²⁴ Yohaani tillaa mpə pəle pa kəma na pá kpe, ilena Yesu sũ samaa ke Yohaani inu i təm ke pəsuyı si: Pepeye í ka pola wəlağa tətı taa ké nav ye? Heelim

makı na pə ciyitiyi səsəncanη ηka tə? ²⁵ Ue pepe nau ke ι polaa? Yaa yulu wei ι suu kacəka wontu tə? Təu, mpa pele pa suuki kacəka wontu na pá we lelen taa tə, awulaa tēsi taa ké pele pa wee. ²⁶ Ue pepe mayamaya ke ι ka tu pola nau? Yaa Iso kyəyətutu teləsulu nəyəl? Tampam, Iso kyəyətutu teləsulu ké, halı ma heeliyi-me si ι tu kəla mpu. ²⁷ I təm ke pa tu ηmaawa Iso Təm taa si:

Nyəni ma tillu ntə,
ma teləsəyi nyá nəyə təə si
í tayanı nyá mpaav na n kəη.

²⁸ Tampana ke ma heeliyi-me yoo, tuu tə pa ta luləta nəyəl na puntu tēe Yohaani fa. Ue paa na mpu tə, ye mpa pa tisa na Iso təyə pa təə ké kawulaya, pa taa səkpelu mayamaya tēe-ι.

²⁹ Pa təna mpa pa nu təm nti tə pa ha Iso ké tampana, halı pə kpeηna lampuu mɔlaa mayamaya. Pə taya pulb, paa tēma tisuyu si Yohaani í sə-weye Iso lum. ³⁰ Ama Falisanaa na Iso Təm seyesəlaa ná kisa təmle nte Iso ka huwa si ι ká la-we tə, pa ta tisi si Yohaani í sə-weye Iso lum.

³¹ Mpyúy Yesu tasaa si: Pepeyele má keesəna kufalan yəlaa pane? Isu pepe cav kele pa nəyəsənaa tə? ³² Pa nəyəsəna ké isu piya cakyyu kataya taa na si təη tēma si: Anı tə hula həsi í ta paa. Pécó tə wii ləyaya wula, í tá wii. ³³ Pə taya pulb, lum solu Yohaani kəma tə, u təkı təyənaya, pécó u nyəki solum. Uena mu təη si ɔyəhilu ke-ι ké. ³⁴ Yulu Pəyaya má, ma məlaa na má kəə na má təkı na má nyəki, ɔlena í tayənəyi maya yəyətuyə tətə si ma ké hilitu na solunyəlb. Aaiyee si lampuu mɔlaa na asayaa pa

ceu ké. ³⁵ Ama Iso ləməyasεε tewaya, halı pə naaki m̄p̄yú mpa pa təhəyi-yε tə pa kin.

Yesu s̄v̄ Siməh̄ təyaya taa

³⁶ Kuyaku nakuli Falisa nəχəlv̄ ı yaa Yesu ké təχəv̄. Ulena Yesu s̄v̄ ı tε na í caya na í təh̄na təχəv̄. ³⁷ Apalaa təna alv̄ nəχəlv̄ ı ka wε ıcate n̄té tə taa. M̄p̄yú alv̄ inı ı nuwa s̄ı Yesu caya təχəv̄ ke Falisa təyaya taa, ulena í kəna tulaalv̄ kupaη nəχəlv̄ na akpaləpiya. ³⁸ Na í luη Yesu nəəhεε tεε na ı waalı təv̄ na í wiiki. M̄p̄yú ı taana Yesu nəəhεε ke isəlv̄m, ulena í husı-yε na í nyəəsi, na í wayalı-yε na í sayalı-yεyε tulaalv̄. ³⁹ Falisa wei inı ı yaa-ı təχəv̄ ke mpv̄ tə ı na mpv̄. Ulena í məlı ı taa s̄ı: Ye apalv̄ inε ı ka ké Iso kuyəχət̄v̄t̄v̄ teləsulv̄ ı ka nyəmə alv̄ wei inı ı tokiyina-ı isəntə tə ı cakəle na ı yaasi wε isəna tə. ı ka nyəma-ı s̄ı ı fεi teu. ⁴⁰ M̄p̄yulε Yesu təma-ı s̄ı: Siməh̄ maa heeli-η təm natəlı. Tənayalε Siməh̄ cəwa s̄ı: Tacaayəχət̄ı.

⁴¹ Ulena í tə s̄ı: Liyitee kəntulv̄ nəχəlv̄ ı ka wenna kəma nyəma ke naalε, ləlv̄ fələyi-ı liyitee nyəχət̄v̄ nasələ nuuwa (500), na ləlv̄ ke nyəχət̄v̄ nulε na naanūwa. ⁴² Pa ta hiki s̄ı pá fəlı-ı, ulena í cε pa naalε inı. Təv̄, pa taa awe laηle ká kələna-ı hεεnav̄?

⁴³ Tənyaya Siməh̄ cəwa s̄ı: Ma huv̄ s̄ı, wei ı nyəntε kəla təv̄ tə. Yesu s̄ı: Ama n huv̄ teu.

⁴⁴ Ulena í pəsəna alv̄ təv̄ na í tə Siməh̄ s̄ı: Siməh̄ n ná alv̄ inε? Ma s̄v̄ nyá təyaya taa tə, n ta ha-m lum s̄ı má kə ma nəəhεε. Ama ílé ı taana-yεyε isəlv̄m, na í husı-yε na ı nyəəsi. ⁴⁵ Ma tala nyá tε tə, n ta wayalı-m. Ama tuu isı ma s̄v̄v̄ tə, ílé ı ta hεəsı ma nəəhεε wayalv̄ȳv̄. ⁴⁶ N ta pəlı ma nyəȳv̄ taa ké nim. Ama tulaalv̄ kupaη ke ílé ı pəla, halı ma nəəhεε təv̄. ⁴⁷ Pə təv̄ ké ma heeliyi-η s̄ı, ı səlv̄ȳv̄ m̄p̄yú səsam tə

pə hólǽyí kέ sɪ paa ɪ ɪsayaɬu na tə təʊ ke mpv tə pa husa-ti. Pə təʊ inəyɪ wei ɪ wena ɪsayaɬu ke pəcə na pá husa-ti tə, pʊntv səlǽyɪ mayana kέ.

⁴⁸ Tənaɣa ɪ heela alv inɪ sɪ: Nyá ɪsayaɬu husaa.

⁴⁹ Ḿpóyó í na mpa pa caya təyʊv tə pɛɛ pa sʊv pa taa kέ yəyʊtʊyʊ sɪ: Aweyɛɛ inɛ inɪ na halɪ inɪ ɪ taka ɪ husəyɪ ɪsayaɬu? ⁵⁰ Ama Yesu ná heela alv inɪ sɪ: N tɛma nyá taa na ɪsə təyʊ ɪ yapa nyá nyʊyʊ. Tɛɛna laɲhʊlvɔmlɛ.

8

Alaa mpa pa səɲayana Yesu tə

¹ Pə waali kέ Yesu sʊv cəʊv ke acalɛɛ səsəʊna na səkpena na í laki waasv, na í kpaalǽyɪ ɪsə Kawulaya Laapaali Kupaɲ. Na ɪ ifalaa naanʊwa na naalɛ, ² na alaa mpa pa aləyaa ɪ loowa, na ɪ waasa mpa pɛɛyɛ pa kʊtəməɲ tə. ɪsu Mali wei pa yaakaya Makətala tv na paa loo-ɪ aləyaa naatosompəyǽlaya tə, ³ na Heləti pəyalv Cusa alv Saani, na Susaani, na lɛɛlaa ke payalɛ mpa pa səɲayana Yesu na ɪ ifalaa na pa wɛnav tə.

Mətutuuna təm (Matiyee 13:1-9; Maləki 4:1-9)

⁴ Yəlaa samaa lukayana acalɛɛ acalɛɛ na pá kəɲ ɪ kiɲ, ɪɛna í sɛɛ-wɛyɛ ɪsə sɪ:

⁵ Tuulu poləna tuutu. ɪ tuukaya ɪ mətutuuna, ɪɛna lɛnna hoti mpaav nəyʊ nəyʊ. Na pá fɛɛɲɪ-yɛyɛ nəʊhɛɛ, na sumasɪ tii na sɪ təʊsɪ-yɛ. ⁶ Ḿpóyó lɛnna hota kʊwaw təʊ, ɪɛna a nyə na a tayani wʊlvʊv ke nikaya fɛɪ tə pə təʊ. ⁷ Lɛnna náá hoti səwa taa na a na səwa pá kɛntɪ nyəʊ, ɪɛna səwa náá kʊ-yɛ. ⁸ Lɛnna náá hoti tɛtv mʊsvɲ nyəntv taa, na a nyə na a lʊɪ teu

16 Awe musəyi fətəla na í pamı-ı pulupv tεε, yaa í susı-ı kato tεε ye? Tesika təə ké paa pusi-ı sı pé ná mpa pa svvki təyaya taa tə. 17 Kvηmeləm napəli pə fεi sı pə kaa kuli pə təə. Pəcó mukaya tεε pulupv fεi mpi pa kaa ləsı na paa awe na tə.

18 İ la laakalı na ısəna í nukı tə. Pə taya pulv, wei ı wena təyə paa ha, na pá lεeki wei ı fεina təyə pəciimaya wei ı huv sı ı tı tə.

Yesu too na ı newaa
(Matiyee 12:46-50; Maləki 3:31-35)

19 Mıpύγύ Yesu too na ı newaa pa kəma ı kin. Ama samaa təə pa ta pəsi pá tala ı kin. 20 Mıpύγύ nəyolv heela-ı sı: Nyá too na nyá newaa pa wε awalı na pá caa pa na-η.

21 Mıpύγύ Yesu cə-wε sı: Ma too na ma newaa nté mpa pa nukı İsə Təm na pá təηəyi-tı tə.

Yesu lapa na kacuculaya hεε
(Matiyee 8:23-27; Maləki 4:35-41)

22 Mıpύγύ kvuyaku nakvli Yesu na ı ifalaa pa kpa kpulvuyv taa, ılena í tə-wε sı í na-wε pá tεsi lvm.

Mıpύγύ Yesu na ı ifalaa pa tεewa. 23 Pa təηna pote ke lvm təə ké mpv, ılena Yesu too. Tənyaya heelimuyv həkə lvm təə təna, na lvm faləyi kpulvuyv taa haləna kv caa svyü, na lvm caa pə təyə-wε. 24 Tənyaya pa pola Yesu kin na pá feesi-ı sı: Tacaα, Tacaα, tə lepaya.

Yesu fema, ılena í kaləna heelim na lvm hola na pə təna pé hεε təli. 25 Mıpύγύ ı pəəsa-wε sı: Mə taa tεmnav ke İsə keε le ıε?

Tənyaya səyəntv na piti kpa Yesu ifalaa, na pá təη təma sı: Aweyele ıne ıni na halı í yəyətəyəna heelim na lvm na pé nukəna-ı?

*Iləyǝhɪlu na afanaa pa təm
(Matiyee 8:28-34; Maləki 5:1-20)*

²⁶ M̄p̄óyó pa tapəna pa kpuɓyɔ ke Selasini nyóma tətɔ nti tə we kotəsuyɔ tɔɔ na tə nyənəyi Kalilee tɔ.

²⁷ Yesu tii tətɔ tɔɔ, ɪlena ɪcate nté tə yulu nəyɔɓɓ wei ɪ hii alɔyaa tɔ í kɔɔ ɪ kin. Hatoo tɔ yulu ɪni ɪ ta nyi wontuyɔ ke ɪ tɔɔ. P̄óćó ɪ təcayale nté pələaŋ taa, ɪ ta nyi təyaya. ²⁸ ɪ na Yesu, ɪlena í ma kapuka na í hoti ɪ nəɔhɛɛ tɛɛ na í kooki si: ɪsɔtaa ɪsɔ sɔsɔ Pəyaly Yesu, ma na-ŋ suwe? Hai, la suulu taa tu-m wahala.

²⁹ Pə taya pulɔ, Yesu ka heela ɪlɔyɔɔ si í se ɪ waali tɔyɔ ɪ yɔyɔta mpɔ. Pə keesəyi na p̄é kuləyənə-ɪ tɔ, pa həkəyi-ɪ alukpala na í ceki, na ɪlɔyɔɔ susuyi-ɪ nyutu.

³⁰ M̄p̄óyó Yesu pɔɔsa ɪlɔyǝhɪlu si: Pa yaa-ŋ suwe? ɪlena í cɔ si: Pa yaa-m si Kɔpɪŋ.

Pə taya pulɔ, alɔyaa payale ka wɛna ɪ waali. ³¹ Na alɔyaa mpe pa wiikayana Yesu si í taa tɔ-we si pá məli pa hɔɔɔ tɛɛ.

³² Afanaa kaləkv sɔsɔɔɔ nakuli ku we tənaya p̄óŋ taa na kv tuliyi. M̄p̄óyó alɔyaa mpe pa wiina Yesu si í yele na mpe pá suv afanaa mpe pa taa, ɪlena Yesu tisi. ³³ Tənaya alɔyaa mpe pa yela apalɔ ɪni na pá suv afanaa taa. ɪlena afanaa tu casəle ke yem na pá tii kalakala na pá tu lɔm na pá si.

³⁴ Afanaa tiikilaa ná mpɔ, ɪlena pele pá lo kpakpaa na pá polo pá heeli təm nti, na təm yeke kpakpaa ke acalɛɛ taa na cacakəŋ tɛɛ. ³⁵ M̄p̄óyó yəlaa kulaa si mpe pa puki na pá ná mpi pə lapa tɔ. Pa pola Yesu kin, ɪlena pá mayana apalɔ wei ɪni ɪ alɔyaa pa loowa tɔ, na p̄é cɛpa ɪ tɔɔ, na í caya Yesu nəɔhɛɛ tɛɛ na í suu wontu. ɪlena sɔyɔntɔ kpa-we. ³⁶ Mpa pa ná təm nti na pa ɪsəpəle tɔ, pa keesa-weye ɪsəna pə lapa na

apalv unı í hiki alaafəya tə. ³⁷ Ḿpóyó pə lapə Selasini tətə nyəma ke səxəntə ke səsəm, ilena pá tə Yesu sı í la suulu na í tee. Ulena Yesu kpa kpuluyv sı ı tee. ³⁸ Ḿpóyó apalv wei unı ı aləyaa pa loo mpv tə, ı sələma Yesu sı í yele na unı í təŋı-ı. Ulena Yesu náá kisi na í təmı-ı sı: ³⁹ Məli nyá təyaya taa na ń heeli pə təna mpi Iso lapə-ŋ tə.

Ḿpóyó apalv unı ı tee wa na í heeli ıcatə təna taa ké pə təna mpi Yesu lapə-ı tə.

Yailu pɛɛlɔ na alv tɔyɔllv
(*Matiyee 9:18-26; Maləki 5:21-43*)

⁴⁰ Yesu məla Kalilee taa, ilena samaa lanə hee teu. Pə taya pulv, pa təna paa tanə-ı teu ké. ⁴¹ Ḿpóyó apalv nəyəl v wei pa yaa sı Yailu na í ké pa təkotile nyuyv t v tə ı kəma na í hoti Yesu nəhəe tee, na í wiina-ı sı í polo unı ı te. ⁴² Pə taya pulv, ı ka wəna pɛɛlɔ na í caaki səpv. Pəcɔ ı tike ke ı ka wəna, na ı pusi we naanwa na naale.

Yesu kulaa sı ı puki tə na samaa nyəkaa ké teu. ⁴³ Alv nəyəl v náá we təna wei hatoo pusi naanwa na naale taa ı təŋna tɔyəluyv na pə we-ı ton tə. Alv unı ı liyitee təna temna fetaa. Pəcɔ nəyəl v ta pəsi na í waasi-ı. ⁴⁴ Ḿpóyó ı kpətəna Yesu na ı waalı tə, na í tokina ı capa ntumpile. Ulena pə temı-ı kpakpaa unı. ⁴⁵ Ntəna Yesu pəsı sı: Awe tokina-m ye? Mpuyole yəlaa təna kpeesaa. Ulena Piyee nəyə təkpa v sı: Taca, ke yəlaa timsina-ŋ na pá nyəkəyi-ŋ?

⁴⁶ Ama Yesu cəwa sı: Aai, nəyəl v tokina-m ké. Ma nu ma toma lenna luwa.

⁴⁷ Alv kəma na í nyı sı pə nyəmá ı tə, ilena í kulı na í polo í hoti Yesu nəhəe tee na í seliyı. Na í yəxətı samaa təna ısentaa ké mpi pə tə ı tokina-ı, na ıəna

pə tu waasa-i kpakpaa tɔ. ⁴⁸ Mpuɣule Yesu tɔma-i si: N tɛma Iɔ na nyá taa tɔɣɔ pə waasa-ŋ ma pu, tɛɛna laŋhɔlɔmlɛ.

⁴⁹ Yesu tɔŋa yɔɣɔtɔɣu kɛ mpɔ, ɔlɛna Yuta nyɔma tɔkotile nyɔɣu tɔ inɪ ɪ tɔyaga tɔ nɔɣɔlɔ kɔɔ na í heeli-i si: Taa tɔ Taaɔa kɛ kɔnyɔŋ kɛ yem, nyá pɛɛlɔ fɛi.

⁵⁰ Tɔnayaɛ Yesu nɔɣɔ tɔkpav si: Taa nyá, nyaa tɛ Iɔ na nyá taa tɛ, ɪ ká hiki alaafɔya.

⁵¹ Yesu wɛ pa kɔma pá tala tɔyaga tɔ Yesu ta tisi si samaa í tɛŋi-i na pá sɔv. Ama Piyɛɛ na Yohaani na Saaki na pɔyaga caa na ka too pa tike pa sɔvna. ⁵² Pa tɔna paa kpa pa laŋa kɛ na pá wiiki sɔsɔm. Ama Yesu heela-wɛ si: Í taa wii, ka too kɔtoo kɛ, ka ta si se.

⁵³ Yɔlaa nyɔmá si yɔlv tɛma tɛɛv tɔkpaɔa, ɔlɛna pá wɔŋi-i. ⁵⁴ Ama Yesu tɔka pɔyaga niŋ taa na í yɔɣɔtɔna nɔɣɔ sɔsaya si: Pɔyaga nyá, kɔlv.

⁵⁵ Tɔnaya ka mɔlaa na ká kɔlv kpakpaa. ɔlɛna Yesu si pá ha-keɣɛ tɔɣɔnaya. ⁵⁶ ɔlɛna piti kpa pɛɛlɔ inɪ ɪ nyɔma. Ḿpúyú Yesu heela-wɛ si pá taa yeɛle na nɔɣɔlɔ nu nti inɪ tɔ lapa mpɔ tɔ.

9

Yesu ifalaa naanɔwa na naale tiluyɔ (Matiyee 10:5-15; Malɔki 6:7-13)

¹ Ḿpúyú Yesu kota pa naanɔwa na naale na í tɔ aɔɣaa kɛ pa niŋ taa, na í ha-wɛɣɛ toma si pá looki-wɛ paa mpa, na pá waaki kɔtɔmɔŋ. ² Na í tili-wɛ si pá polo pá kpaali Iɔ Kawulaya tɔm, na pá waasɔyi kɔtɔntɔnaa kɛ pa kɔtɔmɔŋ. ³ ɔlɛna ɪ tɔ-wɛ si: Ye í tɛɛki í taa kpaɣa pɔlv, paa kpaɔtɔyú, paa huluyɔ, paa tɔɣɔnaya, paa liyitee, pɔcɔ́ í taa kpaɣa capanaa kɛ naale naale. ⁴ Ye í tala timpi na í laali na í sɔv tɔyaga

ηκα ka taa, í saali tēna halı mə tēv. ⁵ Na ye í tala timpi na yēlaa í ta mv-me, í lu na í kpiisi-weye mə nōhēe mvsvyv, na pə hólí si í lapa-weye tōv, í yele.

⁶ Mprógú pa tēwa na pá cəki icate icate na pá heeliyi Laapaalı Kupaη, na pá waasəyi kv̄təntōnaa kē pa kv̄təməη.

Heləti piti kē Yesu tō

(Matiyee 14:1-12; Maləki 6:14-29)

⁷ Wulav Heləti nu pə tēna mpi pə tēηa lapv kē mpv tō, ilēna pə liyiti-ı sōsəm, ı ta nyi isəna í la tō. Pə taya pvlv, lēlaa ná tēηaya kē si Yohaani wei paa kv̄wa tō ıni ı femna.

⁸ Lēlaa si Ilii luna.

Haləna lēlaa si Isō kv̄yəçətvtv teləsəlaa kv̄pəma taa nəçəlv luna.

⁹ Uēna Heləti si: Ma yēlaa na pá seti Yohaani nyvvyv ilē, aweyele pv̄ntv wei ıni ı təm ma nu pa yəçətəyi isəntō tō?

Haləna í pēekəyi si í na-ı.

Yēlaa iyisi kakpası (5000) caləsvyv

(Matiyee 14:13-21; Maləki 6:30-44; Yohaani 6:1-14)

¹⁰ Yesu Tillaa kəma pá məli Yesu kiη, ilēna pá kēesi-ı pə tēna mpi pa lapa tō. Mprógú ı kpaçə-we na í pona-weye kpeēηa kē icate nte pa yaa si Pētesaita tō tē kiη. ¹¹ Paa na mpv tō, samaa nuwa na pá hu ı waalı, na ı lanle hulvməna pa kəntē. Na í heela-weye Isō Kawulaya təm, na í waasi pa tēna mpa pa fēina alaafəya tō.

¹² Pə kəma na ilim caa tēm, ilē ı ifalaa naanvwa na naale kəma ı kiη nté, na pá təm-ı si: Təçəni samaa ıne ıni na í polo acalēe taa na pə cəlv cacakəη tē na

pá hiki tēsυυlenaa na tōγonasi. Pə taγa pυlo, cəne ké nyutu taa ké.

¹³ Μρύγύ Yesu cōwa si: Mu hana samaa inəγi tōγonaya ke mə mayamaya.

Tənaγale pa cō-i si: Ntəη potopotonaa kakpası na tiina naaleγe tə wena yaa? Yaa n caa si taa yana tōγonaya na tə cəla samaa tuutuuma inε ι təna?

¹⁴ Apalaa ka we ısu yυlυpee iyisi kakpası (5000) ke mpυ. Μρύγύ Yesu heela ι ifalaa si: ı caγasi-wεγε tintika tintika ısu yυlυpee nule na naanōwa naanōwa.

¹⁵ Uena Yesu ifalaa nu nti na pá caγasi pa təna təmam. ¹⁶ Tənaγa Yesu kpaγa potopotonaa kakpası na tiina naale inı, na í teki ι ıse na í see ıso ké ι na təmlε. Uena í faγa-we na í cəla ι ifalaa si pá tala samaa inı.

¹⁷ Μρύγύ pa təna pa tōγaa na pá haγa. Haləna pá tōsi hōγlası kōkpıası ke təkəη naanōwa na naale.

Piyεε hυlυγυ si Yesu ké Mesii
(*Matiyee 16:13-19; Maləki 8:27-29*)

¹⁸ Koyaku nakυli Yesu sələmaγa ıso ké ι tike ke kpeenə. Uena ι ifalaa polo ι kin. Μρύγύ ι pōsa-we si: Yəlaa təη si ma ké awe?

¹⁹ Μρύγύ Yesu ifalaa cōwa si: Pa təη si ıso lum səlυ Yohaani, na ləlaa si Ilii, na ləlaa si ıso kyōγōtutu tələsəlaa kypəma taa nəγəlu luna. ²⁰ Tənaγa Yesu pōsa ι ifalaa si: Na me se, mə hυuki si ma ké awe?

Μρύγύ Piyεε nəγə təkpaυ si: N ké ıso Mesii.

Yesu səm na ι fem pə təm
(*Matiyee 16:20-28; Maləki 8:30-9:1*)

²¹ Tənaγa Yesu kpaala-wεγε teu si pá taa heeli-təγi nəγəlu. ²² Μρύγύ ι heela-we tətə si: Yυlu Pəyaya má

maa təγə kunyən ke səsəm. Nyuyū nyéma na kətəlaa səsaa na Iso Təm seγesəlaa ká lə-m, halı pá kv-m. Ama maa fe kuyeyə tooso wule.

²³ Mpyó Yesu tasa pa tənaya heeluyū si: Wei ı caa si í tənı-m pıntu í la ı təγı awusa, na í səγələγı ı səm tesika ke paa ifemle nte, na í tənəγəna-m. ²⁴ Pə taya pılv, ye wei ı pəkəγı ı weesuyū təcututu, ı tənna sərv. Ama wei í lapa ı təγı awusa ke ma tə, pıntu ká hikina weesuyū. ²⁵ Ye yılv pəsaa na í hiki antulinya nyəm təna, na ı maγamaγa í wakəlaa, yaa ı lapa yem, leyelə pıntu kasəyaya ıle? ²⁶ Ye wei ı səpa ma fəelə yaa ma kuseγesətı fəelə, Yılv Pəyaya má maa si pıntu fəelə tətəγə waatı wei maa kənna ma teeli na ma Caa nyən na ma ıətəa tillaa nanə nyéma nyən tə. ²⁷ Tampana ke ma heeliyi-me, mpa pa wə cəne tə pa taa napəli ká ná Iso Kawulaya na pəcó pá si.

Yesu ısentaa layasvyv

(Matiyee 17:1-8; Maləki 9:2-8)

²⁸ I təma təm ntəγı yəγətıyū na kuyaku siki ké ılena í kpaγa Piyee na Yohaani na Saaki na pá kpa pıyū tə ké Iso sələmıyū. ²⁹ I tənna sələmıyū, ılena ı ısentaa layası, na ı wontu hulımi, haləna tə tee kəkə ke səsəm. ³⁰ Tənaya pa tuta apalaa napələγı ı kiŋ ke naale na pá na-ı pá yəγətəγı. Apalaa mpe sese Moisi na Ilii kelə. ³¹ Mpe pa kəmna na ıətəa teu səsəm, na pá yəγətəγəna-ı ı kpente nte tə caa Yosalem ke ları ısu Iso ka sıwa tə tə təm. ³² Mpu tə na Piyee na ı taapalaa pa tənə tom ke pə feına. Paa na mpu pa fema, na pá ná Yesu teu səsəm na apalaa mpa pa naale pa səηa ı kiŋ tə. ³³ Pə kəma ısu apalaa mpe pa yeki Yesu, ılena Piyee tə si: Taca, ısu tə wəv cəne ıni ısəntə tə, pə wə teu napələγı te. ıle pə muna ısu tə

siki coka toosoŋo. Nyaga lente, Moisi ke lente, na Ilii ke lente. Nti inu i yooŋoŋo mpu to to lu yem ké, i ta na-ti.

³⁴ I tɔŋa n̄p̄yó yooŋoŋa, ilena iso ŋmuntuyu nakuli ku koo na ku taki pa tao. Ku tɔŋa pa tao ké tiu, ilena soŋontu kra Piyee-weye soŋom. ³⁵ M̄p̄yó pa nu p̄o yooŋa iso ŋmuntuyu tee si: Inaŋale ma P̄yaga kulasaŋa, i nuna-ke.

³⁶ P̄o yooŋoŋo mpu na p̄o te to, Yesu tike nté pa naaki. M̄p̄yó i ifalaa taka p̄o tona mpi pa nu mpu toŋo pa taa, pa ta yeke na naŋolb nu-ti.

Pu naŋolb i alaŋaa loou

(Matiyee 17:14-18; Malaki 9:14-27)

³⁷ P̄o koma p̄o fe na pa tiikina puu to, ilena samaa anaam naŋolb i katu Yesu. ³⁸ M̄p̄yó yulu naŋolb i yooŋtona naŋo soŋaŋa ke samaa inu i taa si: Taca, ma wiina-ŋ nyani ma p̄yalu yee. Anu i tike ke ma lulaa. ³⁹ Ye ulooŋu kula i to i maki kapusi ké, na p̄o peti-i ate na kuhulaŋ lukona i naŋo. Ye p̄o lapa-i mpu, p̄o wee ké na p̄o tuu-i wahala, pu ceku i to ké loŋ. ⁴⁰ Ma wiina nya ifalaa si pa loo-i, pa ta p̄o si.

⁴¹ M̄p̄yó Yesu toma-we si: Lan̄kpusoŋ nyéma na kutakeesoŋ me, wee isanaŋa ma na-me tu caŋa na ma taki ma kunyoŋ? Kona nya p̄yalu inaŋi cene.

⁴² P̄yaga kreŋetona-i, ilena ulooŋu selisi-keŋe teu, na i peti-keŋe ate. Ama Yesu na kalona ulooŋu na toŋ, na i la na p̄yaga hiki alaafaya, na i cela-keŋe ka caa.

⁴³ Ilena Iso toma soŋona ane a tom kra pa tonaŋa soŋontu.

Yesu sam na i fem pa tom toto

(Matiyee 17:22-23; Malaki 9:30-32)

Pa tēna pa tēhna i kulaputu tēnaya sam, ilēna Yesu heeli i ifalaa si: ⁴⁴ Paa tu Yulu Pēyaya maya yēlaa nin taa, i nu m̄p̄ȳȳ teu yoo.

⁴⁵ Ama Yesu ifalaa nā tā cekēna tōm tēne inī. Tē h̄w̄w̄e ka wē-wēye iñmesav kē, si pā taa cekēna tē tap̄ȳȳ. Paa na mp̄v pa nyāmna tē p̄ōsvȳȳ.

*Sōsōontv tō h̄m
(Matiyee 18:1-5; Malaki 9:33-37)*

⁴⁶ M̄p̄ȳȳ Yesu ifalaa h̄ma sōsōontv tō si pa naa si pa taa aweyēle sōsō. ⁴⁷ Yesu nā cekēna pa lotu taa h̄w̄w̄e, ilēna i k̄p̄aya peiya na i sēh̄si-kēye i cōb, ⁴⁸ na i tō si: Ye wei i mu peiya kanēye ma nyuȳȳ tō, maya p̄ontv muwa. Na wei i tu mu-m, i mu wei i tila-m tōȳ. Pē taya pulv, wei i p̄esa isu mē taa sēkpelu, p̄ontv ntē sōsō.

*Wei i f̄ei ta tō i kē ta kolontu
(Malaki 9:38-40)*

⁴⁹ Tēnaya le Yohaani nōȳ tēk̄p̄av si: Taca tē na nōȳlv na i looki alōyaa na nyā h̄tē, p̄ác̄ u tēh̄ȳi-tv. Ilēna taa kisina-i.

⁵⁰ M̄p̄ȳȳ Yesu cōwa si: I taa tan̄-i si i taa la. Pē taya pulv, yulv i ta kē mē kolontu, mē nyēh̄ kē te.

Samalii icatē nat̄h̄i tē kisa Yesu

⁵¹ Pē kōma pē k̄p̄eyētēna Yesu kuloȳȳ kē antulinya taa, ilēna i su si i k̄a polo Yosalem. ⁵² M̄p̄ȳȳ i kusa yēlaa na i telēs̄i nōȳ si pā polo Samalii icaliya kal̄ ka taa, na pā caa-i tēs̄vle. ⁵³ Ama p̄ele pa kisa-i moȳȳ, si i pukina Yosalem tō tō pē tō. ⁵⁴ I ifalaa Saaki na Yohaani pa nā mp̄v, ilēna pā tō si: Taca, yaa tē ye le na isōtaa kōkō tii na k̄a nyaya-wē?

⁵⁵ Ama Yesu p̄esa pa tō na i kalēna-wē. ⁵⁶ Ilēna pā tēe icatē lente taa.

Yesu təhəyən nyullaa
(*Matiyee 8:19-22*)

57 Yesu na ɪ ifalaa pa we mpaav taa na pá təŋa pote tə nəyəlɔv təma Yesu si: Maa təŋəyɪ-ŋ nyá təpote təna taa.

58 Mpuuyule Yesu cə-ɪ si: Taale hasi wena si lona na sumasi ná wena si tana. Ama Yulv Pəyaya má, ma feina nyuyv tətule mayamaya.

59 Ilena Yesu tə ləlv si: Nyaa kəə na ń təŋi-m.

Ḅpúyú apalv ɪnɪ í tə si: Tacaa, yele má polo má pi ma caa na pécó.

60 Tənaɣale Yesu təma-ɪ si: Yele na səttaa pi pa səttaa. Ama nyaa polo na ń kpaali Iso Kawulaya təm.

61 Ilena ləlv náá tə si: Tacaa maa təŋi-ŋ, ɪe yele na má polo má la ma nyéma ke pə lapa wulee na pécó.

62 Ama Yesu cə ílé si: Ye yulv kpaɣa akuɣu si ɪ haləyɪ na í nyənəyənəna kpai taa, puŋtv ta muna Iso Kawulaya.

10

Tillaa nutoso na naanvwa na naale tiluyu

1 Pəle pə waali Tacaa tasa apalaa nutoso na naanvwa na naaleɣe ləsvyɔv, na í tili-weyɣe naale naaleɣe acaləe na timpiwɛ ɪ weɛ si ɪ puki tə. 2 Na í heeli-wɛ si: Kumtv təwaya, ama kəntaa feina. ɪ sələmi hatvce na í səəsɪ kəntaa kənav ke ləŋ ke ɪ kumtv taa. 3 Təv, í polo, ɪsu ma tiluyu-me ɪsəntə tə, í pəsaa ké ɪsu heen ke taale hasi hekv. 4 ɪ taa kpaɣa liyitee yaa huluyu, í taa kpi ntaŋkpala, pécó í taa paasəna yəlaa sɛɛv ke mpaav taa. 5 Ye í svv təyaya ŋka ka taa í kooliyɪ si: Alaafəya í təv təyaya kanɛ ka təv, na pécó. 6 ɪe ye pə ké si təyaya tv səəla alaafəya, mə koolee anɪ a ka təŋi-ɪ. Təfə ye pə taya mpv, kulumaa me mə təv ké mə

koolee anı a taɣanəyi məlvɣv. ⁷ Ɔ caya təyaya ŋka ka taa na pá cɛla-mɛyɛ mpi, í təyɔ na í nyɔɔ. Pə taɣa pɔlv, təmlɛ tv mɔna pá fɛli-ı kɛ́. Ɔ taa layasəyi tɛɛsi kɛ yem yem. ⁸ Paa ıcatɛ nte tə taa kɛ ı sɔvwa na pá mv-mɛ na pá cɛla-mɛyɛ pɔlv, í təyɔ. ⁹ Ɔ waasi pa kvɛtəntɔnaa, na í heeli-wɛ si: Iso Kawulaya sɔv mə tɛɛ kɛ́. ¹⁰ Ye í sɔv ıcatɛ nte tə taa na tə yɛlaa í ta mv-mɛ, í lu na í tɔ si: ¹¹ Tə kpiisiyi mə tɔɔ kɛ́ mə mayamaya mə ıcatɛ mɔsvɣv ŋku kv taana ta nɔɔhɛɛ tɔ. Ɔlɛ paa na mpv, í nyi teu kɛ́ si Iso Kawulaya sɔv mə tɛɛ mə tɛɛ na ká lu. ¹² Ma heeliyi-mɛ si Sɔtəm ká la sana na ıcatɛ nteyɛ tənaya hvɛlɛ wulɛ kɛ suulu hvɛlvɣv təm taa.

*Acalɛ lɛnna kisuyu kɛ Yesu
(Matiyɛ 11:20-24)*

¹³ Hai, Colasɛŋ nyɔ́ma mɛ, mə təm wɛ waiyɔ. Hai, Pɛtɛsaiɛ nyɔ́ma mɛ, mə təm wɛ waiyɔ kɛ́. Piti təma nna pa lapa-yɛyɛ mə hɛkv taa tɔ, ye isu isəntɔ Tiii na Sitəŋ kɛ paa lapa-yɛ, paa təma pa isayətv lɔv kɛ ləŋ, halı pá suu fɔlɔtənaa na pá caya hula taa. ¹⁴ Pə tɔɔ kɛ́ paa hvli suulu kɛ Tiii na Sitəŋ pə nyɔ́ma kɛ hvɛlɛ kvɔyaku wulɛ na pə kəli-mɛ. ¹⁵ Pə kaasvɣv Kapənahum nyá tɔ, n hvv si n ká pı na í kaləsəna hatoo isətənvɣv na? Ama paa tisi-ŋ kɛ́ təfɛ kɛ tuu tənəasəlɛ səsəɔlɛ taa.

¹⁶ Ḿpɔ́yó ı tasa ı ifalaa kɛ heeluyɔ si: Yvɔv í nukəna-mɛ, maya pɔntv nukəna. Wei í kisa-mɛ, ma ıni tətəyɔ pɔntv kisaa. Na wei í kisa-m, í kisa wei ı tila-m təyɔ.

Tillaa nutoso na naanvwa na naalɛ ıni ı məlvɣv

¹⁷ Ḿpɔ́yó pa nutoso na naanvwa na naalɛ məla ı kin na lanhvɔlvmlɛ səsəɔlɛ, na pá təŋ si: Tacaɛ nyá tɔɔ alɔyaa mayamaya nuɛna-tv.

18 Tənaɣa Yesu təma-we si: Ma nawa Satanı na í hotiyına isətaa isı tɛv nyəɣəsuyv tə. 19 Ue ma ha-meɣe toma si í tə tuma təə, na pəcesı təə, na kolontu toma təna təə, pʊlv kaə la-me. 20 Ue paə na mpv mə laŋa í taa hʊləmi si əlɔɣaa se-me. Ama a hʊləmi ké si pa ŋmaa mə həla ke isətaa tə pə təə.

Yesu laŋhvlvmlɛ

(Matiyee 11:25-27; 13:16-17)

21 Tənaɣa Feesuyv Naŋŋtv lapa na Yesu laŋle hʊləmi səsəm. Uena í tə si: Ma Caa, isətaa na atə pə tv, ma sɛɛ-ŋ. N ŋməsa təm tənɛɣe ləmayasɛɛ nyəma na nyəntaa, uena ŋ kuli-təɣi piya. Ma Caa, pəpətv fɛi, ma sɛɛ-ŋ, nyá unı nyá luyv tu lapəna mpv.

22 Ama ma Caa cɛla-m pə tənaya. Ye pə taya ma Caa tike, nəɣəlv ta nyı si əweɣele Pəyalv. Na ye pə taya Pəyalv tike, nəɣəlv ta nyı si əweɣele Cɛɛ. Aŋha, ye Pəyalv nəkənaə si ı hʊləɣi wei pə paasi.

23 Mıpúɣú ı pəsəna ı ifalaa tike təə na í tə-we si: Mpi mpi mə isəpee naaki isəntə tə, leleŋ ke í nuwa.

24 Ma heeliyi-me si, Isə kuyəɣətv tɛləsəlaə pəɣale na əwulaa səsaa pəɣale nyulaa si pá ná mpi mə naaki isəntə tə, na pá laŋ. Pəyele pa nyulaa tətə si pá nu nti mə nukı tə, na pá kpisi.

Samalii tv yəlle

25 Mıpúɣú Isə Təm sɛɣesəlv nəɣəlv ı kulaa si ı mayasəɣi Yesu. Uena í tə si: Tacaə, ntiyi má la na má hiki weesuyv ŋku ku tɛŋ tə?

26 Yesu cə-ı si: Susuweɣe pa ŋmaa Isə Təm taa? Na n kaləɣi tə, hʊwɛɛ nnaya n nukı pə taa?

27 ʔlena í cə-i si: Ma nukɪ sɪ n ká səəli Tacaə nyá ʔsə na luɣu kulɔmɔɣu na nyá ʔsəɣa sɔv-i təmamam ke paa mpi pə taa, na n səəli nyá təɣəntəle ʔsu nyá tu.

28 ʔpɔ́ɣó Yesu təma-i si: Ama n cə teu. Aŋha, laki mpv, n ka hiki weesuyu.

29 ʔni ɪ caakaya si paa na mpv ɪ təm ɪ te, ʔpɔ́ɣóle ɪ tasa Yesu ké pəəsuyv si: Na aweɣele ʔsu ma təɣəntəle ʔni ʔle?

30 ʔpɔ́ɣó Yesu cə-i si: Təv, ɣulv nəɣəlv ɪ lunna Yosalem na í pukina Yeliko, na í lu ŋmulaa təv na pá kra-i na pá wəɣəsi ɪ wontu na pá mapɪ-i ʔsu ʔsəna mpi pə wɛɛ tə. ʔlena pá tɛɛ pa yelev ɪ na í kaasa weesuyu kulɔmɔɣu.

31 Pə pamna kətulv nəɣəlv ná təɣaya mpaav ŋkv. ʔlé ɪ na-i, ʔlena ɪ cəlv na í tɛɛ.

32 ʔpɔ́ɣó Lefii tv nəɣəlv ná talaa na í maɣana-i mpv. ʔlena ʔlé ɪ cəlv tətə na í tɛɛ.

33 Ama Samalii tv təntv nəɣəlv ná tala təna na í na apalv ʔni, ʔlena ɪ təm lapɪ-i pətətəle ke səsəm.

34 ʔpɔ́ɣó ɪ hela ɪ kin, na í taa nim na kəəle ke ɪ hin taa. ʔlena í kpeeli-i saalasi, na í caɣasi-i ɪ kraŋaya təv, na í pona-i mɔvlaa təsuvle na í paasəna-i teu.

35 Kv fema ʔlena í ʔsɪ liyitee nyəɣətv naale na í cela mɔvlaa təsuvle tv, na í heeli-i si: Paasəna-i teu, na ń tu təɣa ɪ nyvuyv təv na pə tɛɛ mpv, ma kəma, maa felɪ-ŋ yoo.

36 Təv, pa tooso ʔni pa taa, aweɣe n huv si ŋmulaa mapa wei ʔni tə ɪ təɣəntəle ʔle?

37 ʔlena ʔsə Təm seɣesulv ʔni ɪ cə-i si: Wei ʔni ɪ lapɪ-i kɔpantv tə.

Mpuyule Yesu si: Təv, polo na nyá maɣamaɣa ń laki mpv.

Yesu pote ke Maləta na Malɪ pa tɛ

³⁸ Yesu na ɪ ifalaa pa tɔŋna pote, ɪlena pá tala ɪcate natəli na alɔ nɔɔɔlɔ í lapɪ-ɪ mɔvulle. Pa yaa alɔ ɪni si Maləta. ³⁹ ɪ wena neu, pa yaa-ɪ si Mali. ɪlé ɪ ka caya Tacaa nɔɔhɛɛ tɛɛ ké na í nukɪ ɪ seɣesuyɔ. ⁴⁰ Taya tɔɔ tɔma kpɔpa Maləta, ɪlena pə pɛkəli-ɪ ɪ taa. Ḿpúyú ɪ kɔma Tacaa kin na í tɔ si: ɪsu ma neu yeluyɔ-m ma tike na má cɔɔkəna taya ke ɪsəntɔ ɪni tɔ pə wɛ-ŋ teu nté ma cɛ? Pəle pə tɔɔ tɔ, heeli-ɪ si í sənə-m.

⁴¹ Ḿpuyule Tacaa ná cɔ-ɪ si: Hai, Maləta, n kuyɪ nyá tɔyɪ yem ké na ń kpetiliyina tɔma paɣalɛ. ⁴² Pəyele mpi pə waasəyɪ tɔ pə ké kɔlɔməm tike ké. Mali ləsəna təpante, í na nɔɔɔlɔ pa kaa hɔ.

11

Sələmuyɔ hvlvɔ

(Matiyee 6:9-13; 7:7-11)

¹ Ḿpúyú kuyaku nakɔli Yesu caya tiili na í sələməyɪ ɪsɔ. ɪ kɔma na í tɛ, ɪlena ɪ ifalɔ nɔɔɔlɔ ɪ tɔmɪ-ɪ si: Tacaa, h́lí-tuyɔ ɪsɔ sələmuyɔ ɪsu Yohaani ná h́lúyú ɪ ifalaa tɔ.

² Ḿpuyule Yesu heela-wɛ si: Ye ɪ caa sələmuyɔ í sələmɪ si:

Tacaa, nyá hətɛ í wɛɛ katɛ.

Tɔyɔ nyá kawulaya.

³ Haaki-tuyɔ paa ifemle nteyɛ tɔɔnaya.

⁴ H́lúyú-tuyɔ suulu ke timpɪ tɔ pəntəɣəna-ŋ tɔ, ɪsu tá tɔtɔ tá h́lvuyɔ suulu ke mpa pa pəntəɣəna ta tɔ.

Taa yelɛ na tɔ sɔv mayasuyɔ ɪsayaɔ taa.

⁵ Ḿpúyú Yesu tasa-wɛyɛ heeluyɔ tɔtɔ si: Ye ɪsu mə taa nɔɔɔlɔ wena taapalɔ nté, na pɔntɔ polo ahoo heka na í mayana-ɪ si: Hai, ma taapalɔ, kəntɪ-m potopotonaa tooso. ⁶ Ma taapalɔ nɔɔɔlɔ ɪ lunna nteyɛ

mpaa na í tala-m nōnō, pécó ma feina mpi maa cele-i tō. ⁷ Uena i tōyōntēle nāá cō-i hatoo pē taa si: Taa caali-m mpv. Mā na ma piya tē tema suu na tē tēki na tē kaləsi. Maa pēsəyi mā tasa kulvuvu ke nyá tōyōnaya celevu tō. ⁸ Ma heeliyi-me si, paa i kōma í kulh na í cele-i i kulajəm tēna, pē taya taapalle tō ké i lapa mpv, ama caalvuvu ke i kisaa. ⁹ Ue ma heeliyi-me ye si í səlēməyi, paa ha-me ye, í pēekəyi, í hikiyi ké, í makī, pa tuləyi-me ye. ¹⁰ Səlēməlvu ke pa haaki, na pēekəlvu hikiyina, na matv ke pa tóləyi. ¹¹ Wulee mē taa awe pəyaya səlēmā-i potopoto na pūntv cele-ke ye pəle ye? Yaa ye ka səlēmā-i tinte pūntv cele-ke ye tvm. ¹² Yaa mē taa awe pəyaya səlēmāna-i yatē, na pūntv cele-ke ye pēeka? ¹³ Ye asayaa mē mu pēsā mē piya ke kōpantv lapv, Tacaā wei i we isōtaa tō i kaa cela i Feesuyu Nanjtv ke mpa pa səlēməyi-i tō?

*Yesu cəəki i təm tulaā
(Matiyee 12:22-30; Maləki 3:22-27)*

¹⁴ Yesu loo ilōyōhilu kaayōyōtaya, uena ilōyōv se. I se m̄pōyō uena kamumuka suv yōyōtvu na pē la samaa ke piti ké səsəm. ¹⁵ Mpuvule pa taa lelā pēsānaa si: Pesevule tōj ke inu i tōyōnəyāna alōyaa lēmpa.

¹⁶ Uena Yesu təm tulaā taa lelā nāá tōm-i si: La piti tēmlē na pē hólī si Isō tōj ke n lakēna. Pa yōyōta m̄pōyō si pa naa i waali. ¹⁷ Yesu ná cəkēna pa taa hōwē, uena í tō-we si: Ye kawulaya wē na ká fēi nōyō kulōmāya, nōnō ka yawaya. Təyaya í wē mpv, kele ka yōkəyi ké. ¹⁸ Ye Satanī kawulaya nyōma yooki pa taa pa tike, i kawulaya nyōv nte ka isāna? Mpi tō, mē tōj si Pesevule tōj ke ma lookina alōyaa. ¹⁹ Ye Pesevule tōj ke ma lookina alōyaa isu mē hōvkvuvu

tə, ɪlɛ awɛ tɔŋ kɛ mə pəyalaa ná lookina pa nyéma? Tənaya pa mayamaya paa kɔna mə təm. ²⁰ Ama ye ɪsɔ tɔŋ taa ké ma lookina alɔyaa, ɪlɛ ɪsɔ Kawulaya wɛ mə tɛɛ mə tɛɛ kɛlɛ.

²¹ Yɔlv tɔŋ tɔ ɪ tɔŋa ɪ tɔyaya kɛ teu na yoou wontu, pɔlvɔv u tokiyina ɪ wɛnɔv. ²² Ama wei ɪ kɛla-ɪ tɔŋ tɔ ɪ kɛma na ɪ kɔli ɪ tɔɔ na ɪ pɛsɪ-ɪ, ɪlɛ ɪ lɛkɛyɪ ɪ yoou wontu nti ɪnɪ ɪ taakaya tɔyɔ, na ɪ mɛŋna ɪ wɛnɔv mɔɪ, na ɪ tala lɛlaa.

²³ Wei ɪ fɛɪ ma tɔɔ, pɔntɔ ké ma kolontu ké. Wei u sɛŋna-m tɔɔsɔyɔ tɔ, ɪ yaasɛyɪ ké.

*Ilɔyɔv wei pa loowa tɔ ɪ mɔlvɔv
(Matiyee 12:43-45)*

²⁴ Ḿpɔyɔ Yesu tɔma sɪ: Ye pa loowa ɪlɔyɔv, wɔlaya taa ké ɪ cɔɔki sɪ ɪ hɛɛsɪ. ɪ lɔŋyɪ, ɪlɛna ɪ tayanɪ ɪ taa sɪ: Maa mɛli tɔyaya ŋka ka taa maa luwa tɔyɔ. ²⁵ ɪ takɪ kɛlɛ ka taa, ɪlɛ ɪ ká mayana pa hasa-ke na pá tayanɪ pɛ tənaya teu. ²⁶ Pɛlɛ tɔ, ɪ puki ké na ɪ caa alɔyaa lɛlaa mpa pa kɛla ɪnɔyɪ ɪsɔyɔtɔ tɔyɔ naatosompɔyɔlaya, na pá kɔɔ na pá caɔya tɔyaya ŋkɛ ka taa. ɪlɛna lɔŋ nyɛntɔ náá mɛli na tɛ la sana na nɔɔnɔɔ nyɛntɔ.

Kɔpantɔv mayamaya siyisiyi

²⁷ Yesu tɔŋna ḿpɔyɔ yɔyɔtɔyɔv, ɪlɛna alɔ nɔyɔlv ɪ yɔyɔtɔna nɔyɔ sɔsaya kɛ samaa taa sɪ: Pɔwɛ nyá too wei ɪ lɔla-ŋ na ɪ nɔmɔsɪ-ɪ tɔ, ɪ nyɔlɛlɛŋ wɛ sɔyɔntɔ.

²⁸ Ḿpɔyɔ Yesu cɔ alɔ ɪnɪ sɪ: Mpa pa nu ɪsɔ Təm na pá tɔki-tɪ, pɔntɔnaa ntɛ nyɔlɛlɛŋ nyéma te.

*Piti tɔmlɛ nyulɔyɔv
(Matiyee 12:38-42)*

²⁹ Samaa tɔŋna-ɪ nyɔkɔyɔv kɛ sɔsɔm, ɪlɛna ɪ sɔv ɪ faaci taa sɪ: Kɔfalɔŋ yɔlaa pɔnɛ asayaa ké. Piti tɔmlɛ

n̄te t̄ə h̄ól̄éyí s̄i Is̄ə lak̄əna t̄əȳə m̄p̄e pa caaki. Ūe pa kaa na nat̄əli, ye p̄ə t̄aya Yonaasi nȳənt̄e. ³⁰ Is̄əna mpi p̄ə lapa Yonaasi kin̄ t̄ə p̄ə h̄ula Ninifi nȳéma ké s̄i Is̄ə lak̄əna. Na mp̄u in̄i t̄əȳə Yul̄v P̄əyaya má ma nȳənt̄v ká h̄ól̄í kofalan̄ ȳəlaa t̄ət̄ə s̄i Is̄ə lak̄əna. ³¹ Ye p̄ə tala h̄uule wule, ilim mp̄ət̄əŋ t̄ə wulav alv nȳəŋ ká kv̄ kofalan̄ ȳəlaa pan̄e pa t̄əm ke mpi p̄ə t̄ə ílé ı ka lu hatoo t̄ətv̄ poolun̄ taa na í k̄əə, s̄i ı nuk̄i is̄əna Salum̄əŋ ȳəȳət̄əna l̄əmayas̄e t̄ə. P̄ə́c̄ó pul̄v̄v̄ w̄e c̄əne na p̄ə t̄e Salum̄əŋ t̄əcayacaya. ³² Ye p̄ə tala h̄uule wule Ninifi nȳéma ká kv̄ kofalan̄ ȳəlaa pan̄e pa t̄əm. P̄ə t̄aya pul̄v, kv̄yan̄ku p̄ele pa nu Yonaasi waasu t̄ə, pa yela pa isaȳatv̄ ke kprak̄aa ké. P̄ə́c̄ó pul̄v̄v̄ w̄e c̄əne na p̄ə t̄e Yonaasi in̄i.

*Mpi t̄ənȳv̄ naana t̄ə
(Matiyee 5:15; 6:22-23)*

³³ N̄əȳəlv̄ ı m̄v̄s̄əȳi f̄ət̄əla na í ŋ̄m̄ēs̄i-ı, yaa í pam̄i-ı nyanaya t̄e. Ama ı su-ı timpi taa í w̄e pu naa ȳəlaa t̄əna t̄əȳə. Ūena m̄pa pa k̄əŋ t̄ə, f̄ət̄əla k̄ək̄ə na-w̄e. ³⁴ M̄p̄úȳú p̄ə w̄e na nȳá is̄e. An̄i a k̄ena nȳá t̄ənȳv̄ p̄əlimile f̄ət̄əla. Ye nȳá is̄e í naaki teu, p̄ə waas̄əȳi nȳá t̄ənȳv̄ t̄ənaya. Ama ye nȳá is̄e í yul̄v̄maa, nȳá t̄ənȳv̄ t̄əna p̄əlimile w̄e s̄əkp̄et̄v̄v̄ t̄e ké. ³⁵ La laakali, p̄ə taa k̄əə na is̄əna n̄ naaki t̄ə p̄ə m̄əli s̄əkp̄et̄v̄v̄. ³⁶ P̄ə w̄e mp̄u t̄ə, ye n̄ naa t̄əc̄ēīēi, na p̄ə f̄ēi-ŋ t̄əȳȳulee, n̄ naa teu ké, is̄u f̄ət̄əla k̄ək̄ə naak̄v̄v̄ yul̄v̄ t̄ə s̄əkp̄et̄v̄v̄ f̄ēi.

*Falisanaa na Is̄ə T̄əm s̄ēȳes̄əlaa tooluȳu
(Matiyee 23:1-36; Mal̄əki 12:38-40)*

³⁷ Yesu t̄əma ȳəȳət̄v̄v̄ ke mp̄u, ūena Falisa n̄əȳəlv̄ í yaa-ı s̄i í sv̄v̄ ı t̄e na í nȳəə l̄vm̄. M̄p̄úȳú Yesu sv̄v̄wa Falisa t̄e na í niki t̄əȳəv̄. ³⁸ Falisa nawa ı t̄əki na í

nyɔ̀kə̀na asilima, ɔ̀lɛna pə lapɪ-ɪ ha. ³⁹ Tənaɣa Tacaɔ tɔma-ɪ sɪ: Anɪ Falisanaɔ mə nyəntɔ nté mpɔ. Iyisi na nyənasi waalənaɔ ke í nyaaləɣɪ təlalaɪ. Ama pə kpaɣav mə taanaɔ tɔ, ɲmuləm na ɪsɔɣatɔ pə hɔwɛɛ maɣaləna. ⁴⁰ Ləmaɣasɛɛ fɛɪnaɔ mɛ, ɪsɔ wei ɪ ɲma yɔlv tɔɔ tɔ, ɪlé ɪ wɛna ɪ ti na wei ɪ ɲma yɔlv lotu taa tɔ yɛɛ? ⁴¹ Pə kəla teu sɪ í ha mpi ɪ wɛna mə iyisi na mə nyənasi taa tɔɣɔ kɔnyəntɔnaɔ, ɔ̀lɛ pə təna pɪ wɛɛ-mɛɣɛ teu.

⁴² Pəpətv fɛɪ, Falisanaɔ mɛ, mə tɔm wɛ waiyo ké. ɪ kpesəɣɪ nyutɔ nti pa yaaki sɪ manti na luu tɔ na tuusi hatɔ təna na í hiliɣɪ na í ləsəɣɪ ɪsɔ ké pə hɔɣələɲ naanɔwa taa kɔlvɔm. Pəyele mə paa fɛɪna tampana təɲɔɣɔ na ɪsɔ sɔɔlvɔ tɔm. Ama tampana təɲɔɣɔ na ɪsɔ sɔɔlvɔ tɔm ke pɪ mɔna í sɛɛsəna ɪsələ, ɔ̀lɛ í taa sɔɔ hɔɣələɲ naanɔwa taa kɔlvɔm ɪni ɪ tɔɔ.

⁴³ Falisanaɔ mɛ, mə tɔm wɛ waiyo ké. Yuta nyéma təkotilenaɔ taa, teeli teeli təcəɣalenaɔ ke í pɛɛkəɣɪ. Na í sɔɔla pa sɛɛki-mɛɣɛ samaa taa ké na pá lunɣɪ. ⁴⁴ Falisanaɔ mɛ, mə tɔm wɛ waiyo ké. ɪ wɛ ké ɪsu pəlaaɲ wei ɪ salətaɔ na pá təɲ ɪ tɔɔ ké yem, na pá ta nyɪ sɪ pəlaaɲ tɔ.

⁴⁵ Tənaɣa ɪsɔ Tɔm sɛɣɛsəlv sɔsɔ nɔɣəlv ɪ pəsəna-ɪ sɪ: Tacaɔ, n yəɣətvɔɣɔ mpɔ tɔ n kpɛntəna tá tətəɣɔ na ɲ tvɔ.

⁴⁶ Ḿpɔɣó Yesu cɔwa sɪ: ɪsɔ Tɔm sɛɣɛsələɔ sɔsaa mɛ, mə tɔm ná wɛ waiyo tətəɣɔ. ɪ sukəɣɪ yələa ke səɣəla yuɲ nyəna. Pəyele mu tu taa-wɛɣɛ taav maɣamaya.

⁴⁷ Waiyo na mə tɔm ké, mə caanaɔ ná kɔna ɪsɔ kɔyɔɣətvɔ teləsəlaɔ, na mu hələɣɪ pa pəlaaɲ na í taɣanəɣɪ tətetete. ⁴⁸ ɪsu í lakɔɣɔ mpɔ tɔ, pə hólóɣɪ ké sɪ mə laɲa hɛɛna mə caanaɔ lapa mpi tɔ. Pɛle pa kɔna ɪsɔ kɔyɔɣətvɔ teləsəlaɔ, na mə hələɣəna pa pəlaaɲ.

49 Pə mayamaya pə təw kə Iso ləmayasəe ka hula mpv si: Iso má, maa tili Iso kuyəyətutu teləsəlaa na tillaa kə pa kin. Ama paa kv ləlaa, na paa tv ləlaa kə konyəŋ kə kvtəy. 50 Tuu pə ηmav antulinya na Iso kuyəyətutu teləsəlaa mpa pá kv tə, kayana nyəma nyəŋ taa kə pa səm təm ká tēna. 51 Kpaya Apəeli kuyv, haləna Sakali wei pa kv kətaya təlatə na Iso təsəe lə səsəale pə həkū taa tə pa səm, ma heeliyi-me təfoo kə si, isu pə tema pa nyəŋ taa.

52 Iso Təm seyesəlaa səsaa mē, mə təm wə waiyo kə. I təkā saafv wei pa tvləyənə Iso Təm nyəm təw tə, na mə luyv fəi svvv. Pəyele u tisiyi si mpa pələ pa caa tə pá svv.

53 Yesu kula tənə, iləna Iso Təm seyesəlaa na Falisanaa pá səŋ i təw kə nəŋhēe naale na pááná, na pá makī i nəyə təw na kwpəəsutv kə yem yem. 54 Na pá kuuki i nəyə si í cotaa ilə pa kpa-i na tənə.

12

Laakali na cəsvyv təm (Matiyee 10:26-27)

1 Mpyóy samaa kota səsəm kə waatv inī, haləna pá tuisiyi təma. Tənaya Yesu caaləna i ifalaa kə kpaalvyv si: I la laakali na Falisanaa kvkvsəm, pa mənəafikitv kə ma yaa mpv. 2 Pə tənə mpi pə ηmelaa tə, isu pə tema na pá kuli pə təw. Na pə tənə mpi pə lapa mukaya tē tə, isu pa tema na pá nyi-wi. 3 Pə təw kə paa í ka ηmēsī təm na í yəyətī-təyī ahoo, isu tə yawa ilim taa. Na paa nan taa kə í wələta ηkpaŋyovv taa, isu pa kpaala-ti na nəyə səsəya.

Yvlv konyamnam (Matiyee 10:28-31)

⁴ Mpa me í kẹ ma taapalaa tọ, ma heeliyi-me si í taa nyana mpa pa pəsəyi na pá ləsi yulw weesuyu tike, na pə waali paa pəsəyi pulw tọ. ⁵ Maa hólí-meyə wei pə muna si í se tọ. I se Iso, inu i pəsəyona na í ku yulw. Pəyele i pəsəyi na í tu-i tənaasəle taa. Tampana tọ isəntọ, inəyi pə muna í se.

⁶ Pə taya santiinaa naale ke pa pəetəyi sumpwɔɔwɔnaa kakpasí taa? Paa na mpv pa wev mpv tọ, Iso tá sọ pa taa kulwm tọ. ⁷ Mpv inu tətəyọ na mə nyuyv taa nyọsɔ, Iso nyəmə si təna si nyuyv kẹ. Ye mpv í taa nəyəsɔ, í kəla sumpwɔɔwɔnaa təcəyəcəyəcə.

*Yesu Kilisiti mnyv yaa i kisuyu
(Matiyee 10:19-20; 10:32-33; 12:32)*

⁸ Ma heeliyi-me si, ye yulw ta ηmesi si i kẹ Yulw Pəyaya má ma nyəη, ma mayamaya maa tisi Iso isətaa tillaa isəntaa si pɔntv kẹ ma nyəη. ⁹ Ama wei í kpɛesa yəlaa isəntaa si i ta nyi-m, ma mayamaya maa tọ Iso isətaa tillaa isəntaa si ma ta nyəmi-i tətọ.

¹⁰ Ye wei í yəyətə Yulw Pəyaya má ma tọ kẹ isayatu, paa hólí pɔntv ke suulu. Ama ye Feesuyu Nanηtv ke i yəyətə isayatu, pa kaa hólí-i suulu.

¹¹ Ye pə kəma na pá yaa-meyə nənəsɔ ke Yuta nyəma təkotilenaa taa, yaa awulaa kraaməη taa, yaa toηtənaa kin, í taa nəyəsɔ nti í ká hɔv na í lu na nti í ká yəyətə tọ tə tọ. ¹² Feesuyu Nanηtv ka seyəsɔ-meyə kpaakraa ke nti í ká yəyətə tọ.

Toη tv kɔmɛɛη təm

¹³ M̀p̀yọ́ nəyəlɔ lu samaa taa na í tọ Yesu si: Taca, heeli ma taalv si má na-i t́ tala tá caa yelina-tuyv mpi tọ.

¹⁴ Tənaɣa Yesu pəsəna-i si: Apan nyá, awe kra-m mə təm tayanlv na mə wontu tallv?

15 Ulena Yesu heeli pa tēna si: I la laakali na wēnau luluyu. Pə taya pulv tō, wēnau hikuyu u huləyi si yulv tōla-ti se. Paa pūntv ká wēna isu cəne na le.

16 Mprúyú Yesu sēe-wēye isə si: Apalv tōj tv nəyolv ka wēnna haləmnaa, na í kv kutəyov ke pə taa pə tu fei. 17 Ulena í caya na í mayasi i taa si: Isənayale maa la ulē? Kpreej u takı-m si má nyəki ma təyənaya.

18 I taa i taa ulena í tō si: Ma nyəmə isəna maa la təyole. Ma yəkəyi ma kpreej ineyē na má su səsəəj. Ulena má suu kutəyov na ma kəpam lempənaa tənaya i taa. 19 Ule maa ma ma lanje taa na má tō si, yulv wēna pusi payale taa kutəyov ulē pə kaasa we, ye pə taya cayav na təyov na nyəov na yəolvuv pə paasi? 20 Tənaya Isə tōma-i si: Kvmelēj nyá, n ká si ahoov ane a mayamaya. Ulena má ná wei i ká kraya pə tēna mpi n tayana nyá ti tōv ké mpv tō.

21 Ulena Yesu tasa si: Mprúyú pə wēe na mpa pa kaa wēnau ke pa mayamaya pa tike tō, na Isə isəntaa pa ke konyəntōnaa tō.

*Naani tyyv ke Isə
(Matiyee 6:25-34)*

22 Pə waali ké Yesu tōma i ifalaa si: I tá ná mpi pə tōv ma heela-me si í taa nəyəsəyi mə təyənaya njka pə wēe si í ká təyov na í hiki weesin, na mə tənəj tōv kutakəm pə tōm tō. 23 Pə taya pulv tō, weesuyu kəla təyənaya, na yulv tənuyv kəla wontu kvsusuutu. 24 I nyənna katəkətəj na í na. Ii tuuki, u kvj. Pəyele i fei kutəyov təsule, i feina kprou, Isə caləyənai. Na mə tá kəli sumasi ke tōm napələ? 25 Paa mə taa yulv ká kv i təyi isəna, pūntv pəsəyi na í tuusi i təyi wole kvlomtəle mayamaya? 26 Ye u pəsəyi səkpetu səkpetu, pepe tōv ké í kvyi mə ti na səsəəntv nti tōv kaasaa tō?

27 **I** nyænna tawa nyutu tukuvu hetu nti tɔ na í na. Nyutu nti, tu laki tɔmlɛ tɔli, tu lɔvki pɔɔŋ. Paa na mpv ma heeliyi-me si wulav Sabmɔŋ na i tɔŋ tɔna i ta suu wontu na í tala paa tɔ taa kɔlvmvv ke kacɔka. 28 Ye Isɔ laki kacɔka ke tawa taa nyutu nti tɔ we saŋa na cele isɔntɔ pa tika-ti tɔ, i kaa la-meɣe kacɔka na pɔ kɔli mpv? **I** polo í tɛɛ, u tɛŋ Isɔ na mɔ taa tɔcaɣaɣa tɔ se. 29 **I** taa pekɔli mɔ ti na í nɔɣɔsɔɣi tam kɛ mɔ kɔtɔɣɔm na mɔ kɔnyɔnyɔm pɔ tɔm. 30 Antulinya taa cɔne ma ta nyi isɔnaa pɛekɔɣɔna tɔlɛɣe tam. Ama me mɔ wɛna Caa, na mɔ Caa un i nyɔmá mpi í nyulɔyi tɔ. 31 **I** sɔ nyuvu na Isɔ Kawulaya pɛekuvu, na Isɔ ká ha-me tɔtɔɣɔ mpi pɔ kaasaa tɔ.

*Kpaŋtv lɔmayasɛɛ í wɛ timpi tɔnaya i akalvuv wɛɛ
(Matiyee 6:19-21)*

32 Ma kalakiya nyá, taa nyá, mɔ Caa sɔɔlɔna si i haa-meɣe i kawulaya. 33 **I** pɛɛti mɔ kɔpamnaa na í mɔŋna pɔ liyitee na í ha kɔnyɔntɔnaa. **I** pɛɛki fatakanaa mpa paa sɔki tɔ, na í kaaki mɔ wɛnav ke isɔtaa timpi pulv u leki tɔ. Nmulv kaa tala tɔnaya ŋmulvu, pɔcɔ puka kaa tɔɣɔ. 34 Pɔ taya pulv tɔɔ, kpaŋtv lɔmayasɛɛ í wɛ timpi, tɔnaya i akalvuv wɛɛ.

Tɔmlɛ lataa mpa pa feŋiyi tɔ

35 **I** tantɔ na í taŋaa, í lɔli mɔ hɔɔ taa, í mvsi mɔ fɔtɔlanaa. 36 **I** la isu tɔmlɛ nyɔma mpa pa taŋaa si pa caa í luna akpaɣale taa na í tɔ si: Ma talaa, pa tulɔ-tɔ. 37 Cɛɛ un i talaa na í maɣana i tɔmlɛ nyɔma mpe na pa taŋaa, pa nyuvu lapa lɛlɛŋ kɛ. Ma heeliyi-meɣe tampana si i kootiyi i wontu kɛ na í hɔkɔna i ti, na í hólí-wɛɣe tɔcaɣale si pá caɣa na í tu-wɛɣe tɔɣɔnaya. 38 Paa tapule yaa tefemle ke i kɔma na í kɔɔ na í

mayana-weyɛ mpɔ na p taŋaa, pa lapa nyolelen k. ³⁹ ɪ nyi teu si, ye nym ka nyŋaya kl na tyaya caa nyi ŋmulu knt waatu, ɪ kaa yele-ɪ na ɪ suu tyaya taa se. ⁴⁰ Má tt, p tt k mu tayanɪ m tyɪ mpɔ. Yulu Pyaya ma, ma kŋ knt ke waatu wei ɪ kaa huu ty.

*Tmle tu ɪsayan na kɔpan pa tm
(Matiyee 24:45-51)*

⁴¹ Tnaya Piyee pwasa Yesu si: Taca, ta tike ke n sekna ɪs inɪ, yaa ylaa tnaya n sekna-ɪ? ⁴² Mryle Taca cwa si: Aweyele tmle tu kɔpan na layatu? Ye p taya wei ɪ caa k yelina tyaya feŋyɔ, si nywsɪ ɪ kra tmle nyma lelaa, ɪle inɪ ɪ cla-weyɛ tynaya t. ⁴³ Cce inɪ ɪ kma na ɪ mli na ɪ mayana tmle tu inɪ ɪ ɪsle sena tmle nt t lapu, ɪ nyuɔ lapa lelen k. ⁴⁴ Ma heeliyi-meyɛ tampana tt si, tyaya caa k tu tmle tu inyɪ ɪ kɔpan tna tt feŋyɔ k. ⁴⁵ Ama ye p cpa tmle tu inɪ, na ɪ tu ɪ taa si: Ma caa kaa kw lŋ se, ɪlena ɪ suu tmle nyma apalɔnyma na alɔnyma ke mapu. Na ɪ tki, na ɪ nywki na p kɔyɪ-ɪ. ⁴⁶ Pu kw na kɔyaku ŋku na ɪsna taa ɪ taa tu ɪ taa si tyaya tu ka tala t, ɪl ɪ ka suu tkpuu. Na ɪ k la tmle tu inyɪ tkanƋan, na ɪ mŋna-ɪ na ɪ pti-ɪ ma ta nyi ɪsnaa tt.

⁴⁷ Tmle tu wei ɪ nym ɪ caa luyɔ te nym na ɪ t tayanɪ ɪ ti, pyele ɪ ta la mpi ɪ caa swlaa t, paa hli-ɪ teu. ⁴⁸ Ama tmle tu wei ɪl ɪ ta nyi ɪ caa luyɔ te nym, na ɪ laki mpi p muna p mapɪ-ɪ p tt t, pciiu tike ke paa ma ɪl. Wei pa ha ssm t, ssm ke pa kŋɪ-ɪ pwsɔyɔ. Na wei pa paasaa na p kaa ssm t, ssm taa ssm ke pa kŋɪ-ɪ pwsɔyɔ.

*Ylaa fayan ke Yesu tt
(Matiyee 10:34-36)*

49 Kəkə ke ma kəma tetv təo kə musuyv, na pə caya-
m isu isəntə tə kaa tema muyv ile mhmm teu nté.
50 Pə wεε si pá sə-m Isə lvm napəli, ile ye pa ta sə-
m lvm mpi ma nəγəsεε kaa tε. 51 Mə huv si hεεsvyv
ke ma kəna antulinya taa? Aai, ma heeliyi-me si
kolonja ke ma kənaa. 52 Pə kpaγa pənente tə, yəlaa
í wε kakpası ke pa təyaya taa, paa faya. Tooso ká lu
naale ineyε kolonja, na naale náa lu tooso kə kolonja.
53 Cεεε ká kvlı ı pəyalv təo, na pəyalv kvlı cεεε təo.
Toto ká kvlı ı pεelə təo na pεelə náa kvlı toto təo. Paη
alv nyəη ká kvlı poolu təo, na poolu kə paη təo.

*Waavnaa cekənav
(Matiyee 16:2-3)*

54 Mpyó Yesu təma samaa tətə si: Ye í ná tev pu
ηmaalaya na ilim tətvlε, í təη kpaκpaα si saηa inı tev
wεε. Ilena tampana təo kvlε kv nu. 55 Na í kəma na
í ná ilim nyaki səsəm, í təη si tahaηle wvsaa. Ilena
tahaηle náa haη. 56 Mənaafikinaa mε, í lapa isəna na
í nyəη atε na isə pə kəkələnnaa fayasvyv, na u cekəγəna
nti təle tə lakı isəntə tə tə hvwεε.

*Kolontu na kolontu pa ciikuyv
(Matiyee 5:25-26)*

57 Isənaya pə wεε na mə mayamaya u tu mayasəyi
si í nyı tampana na í təη-ye ye? 58 Ye n wakəla nəγəlv
na í yaa-η nənəγə, la kookalı na nyá na-ı í tayanı mə
təm ke mpaav taa na í ta tata huvlv kiη. Pə taa kəo
na huvlv náa tv-η tonvnnaa niη taa, na pεle pá təkı-η.
59 Ma heeliyi-η tampana si ye n ta tε pə təna mpi pa
pela-η təγə felvyv n kaa lu təna.

13

Ye í ta layası tənte í ká sı

¹ Μπρύγύ yəlaa napəli pa kəma tənə inəyi kprakpa na pá heeli Yesu si: Kalilee nyóma napəli pa lakaya kətaya ke Iso, ilena Pilati yeke na pá kv-wε. ² Tənayale Yesu cə-wε si: I hυv si Kalilee nyóma mpa pa kv mpu tə, pa tεε Kalilee nyóma ləlaa tənaya kawalası təyɔ pa kv-wε? ³ Aai, ma heeliyi-me si, pə taya mpu se. Ama mu ta layası təntε, í ká si mə tənaya isu pεle pa səpu tə. ⁴ Na yəlaa pəlefεi hiu wei Silowee kutuluɣu kpesaa na kv takı na kv nanɥı tə, í hυv si Yosalem nyóma tənə taa pεle pa kələna isayatu na? ⁵ Aai, ma heeliyi-me si, pə taya mpu se. Ama mu ta layası, í ká si mə tənaya isu pεle pa səpu tə.

Fiki tɔyɔ ŋku ku lɔləyi tə kv təm

⁶ Μπρύγύ Yesu sεε-wεyε iso si: Apalv nəyɔlv ı ka sənə ı lεsɛŋ tuŋ taale taa ké fiki. Μπρύγύ ı pola pee kooluɣu. Ama ı ta mayana kv təw ké paa pulɔpu cəcəka. ⁷ Tənaya ı təma taale təkɔlv si: Nyənı, pusi tooso kələ ma tɔ kəntε sı ma kooliɣi pee. Ama maa makəna pulv cəcəka ke kv təw. Setı-kv. Pepe təw ké ku səŋ yem na ku lɔləyi? ⁸ Ilena taale təkɔlv cə-ı si: Taca, tasa-kuyv yeluyv ke pɔntə, na maa huli na má cəwəna kv kite na ma tɔ hute na má ná. ⁹ Ntanyı pə taləna pənte ku lɔlı pee. Kv ta lɔlı ilε n setı-kv.

Alv ıcam waasvɣv ke kvhesvɣv wule

¹⁰ Μπρύγύ koyaku kvhesvɣv nakɔli kv wule Yesu sɛyεsaya Yuta nyóma təkotile natəli tə taa. ¹¹ Pə pamna alv kvətəntv nəyɔlv ı ka wε tənə. I hii iləyɔv na pə kəkəli-ı pusi pəlefεi hiu təcı, u pəsəyi na í siyisi ı təyi paa pəcə mayamaya. ¹² Yesu na-ı, ilena í yaa-ı na í təmı-ı si: Alv nyá, saŋa waalı n hika alaafəya ké.

13 ʘlena Yesu tənı ı tōw kē ı nıñ, na alv sıyile sıyısı tənē ınəyi kpaakraa, na ı niki ʘsō kē sam. 14 ʘsu Yesu lapv na yvlv hiki alaafəya ke kvyaku kvhēesvyv wule ke mpv tō pə ta maɣa Yuta nyəma təkotile nyvyv tv nté. Tənaya ı pəsəna samaa sı: Kvyeyē naatoso ke pa lakı təmle. Ye ı caa ı hiki alaafəya, ı kkesəna kvyeyē ını ı taa na ı kōw. ʘ taa kəñ kvhēesvyv wule sı pá ha-meyē alaafəya.

15 Tənaya Tacaa ná cō Yuta nyəma təkotile nyvyv tv ını sı: Mənaafikinaa mē, ye pə tala kvyaku kvhēesvyv wule mə taa awe yeki ı nav yaa ı krañaya ke tólúyú sı ká nyōw lvm ye? 16 Yaa ı nyəma sı Apələham lvlvyv taa alv ıneyē pa kaa waası kvyaku kvhēesvyv wule? Pəcō Satanı tōka-ı na ı cōsəyi-ı tō pusı pələfēi hiu ntō.

17 Yesu cō Yuta nyəma təkotile nyvyv tv ınəyi mpv, ʘlena fēele kpa mpa paa caa-ı tō. Ama samaa wei pə kaasaa tō ʘlé ı təna ı lanle ná hēena təma kvpampāna nna Yesu lakaya tō.

Səəya pələ təm

(Matiyee 13:31-32; Malakı 4:30-32)

18 Mıpúyú Yesu tasa yəyətvyv sı: ʘsu pepəyēle ʘsō Kawulaya nəyəsənaa, na pepəyē maa kkesəna-ke ʘle yee? 19 Ka nəyəsəna kē ʘsu yvlv tuukuvyv səəya pile ke ı taale taa na tə nyō, na tə pu tvyv sōsōw na suması kəñ na sı tvyi tana ke kv pəliñası tōw təyō.

Potopoto kvkvsvm təm

(Matiyee 13:33)

20 Mıpúyú Yesu tasaa sı: Pepe cav kē maa kkesəna ʘsō Kawulaya ʘle yee? 21 Ka nəyəsəna kē ʘsu alv maɣasvyv mvlvm ke cemse təpam na ı kraɣa kvkvsvm ke pəcō na ı tv, na ı huvyti na pə təna pə kpa təfvv tō.

Nənəγə kəkpułaya
(*Matiyee 7:13-14,21-23*)

²² Yesu kulaa si i puki Yosalem, ilena í seγesəγəna mpa ke acalē səsəna na səkpəna nna a taa i təγayana tə na í puki. ²³ Ḿpúγú nəγəlv pəsa-i si: Taca, ntəη yəlaa pəciimaya tike nyəəη ke pu ya na?

Ilena Yesu cə-we si: ²⁴ I la kookali na í sūna nənəγə ηka ka we təfəku tə. Təm faawu tə, yəlaa paγale ká luna teu si pá təηna təna na pá sū. Ama pa kaa hiki mpa.

²⁵ Ḿpúγú Yesu təma si: Pu kəə na təyaya caa təki na í kaləsi, na mu wəna awalı tə, ilē í sū mapv nté nənəγə si: Taca, tuli-tv. Ilē i ká cə-me si: Ma ta nyi timpı í luna tə. ²⁶ Pəlyele í ka sū yəγətuyv si: Tá na-η tə təkayana na tə nyəəki. Ta icate hapē tə kə n tu seγesəyi. ²⁷ Ilē i ká ləli-meyē yəγətuyv si: Ma ta nyi timpı í luna tə yoo. Mə təna í tē í fē-m, isayalataa mē. ²⁸ I ká kəə na í na Apələham na Isaaka na Saaki na Isə kuyəγətutv teləsəlaa tənaya Isə Kawulaya taa, na pá fiyita-mē na awalı təγəle isı í ká tu cası kapusi na í nyasəyi mə təyi kela te. ²⁹ Yəlaa ká luna ilim təlule tə, na pə tətule tə, na lelā luna pə ntəγəη na pə mpətəη tə na pá suli Isə Kawulaya taa kə təγəv. ³⁰ Waatu inı mpa pa we ləlv kə kayana tə pa taa lēmpa ká məli waalı, na waalı nyəma náá məli ləlv.

Yesu lanwakəlle ke Yosalem tə
(*Matiyee 23:37-39*)

³¹ Waatu inı i maγamaya ke Falisanaa napəli pa kəma Yesu kin na pá heeli-i si: Wulav səsə Heləti pəkəyi-η kuyv. Pəle pə tə lu cəne na n̄ layası icate.

³² Ḿpúγú Yesu cə-we si: I polo í heeli mə taale haya ηke si, saηa na cele pə taa ma təγənyı aləγaa, na

má waasəyi kútəntənaa, na pə kəfemuyu ke maa te ma təmlə. ³³ Ama pə wεε ké si má tə ma mpaav ke saŋa na cele na pə kəfemuyu. Pə taya pulu, paa kuyi Iso kuyəgətətə teləsulə ke tiiliyi yem na pə ta kəna Yosalem taa.

³⁴ Hei Yosalem, Yosalem, nyá taa ké pa kuyi Iso kuyəgətətə teləsəlaa, na nyá taa tətəgə pa yooki Iso tillaa ke pεε na pá kuyi. Təm payalə ke ma səlāa si ma kpeyeliyi nyá taa yəlaa təna təkotokoto isu kantuyu papuyu ku piya təw tə. Ama pa kisaa. ³⁵ Təw, mə təyaya ka təkī kaav təkpataa, nəgəlv kaa paasəna-ke. Ma heeliyi-me təfoo si, í kaa tasa-m keesuyu, haləna pə tala wule nte í ka yəgətə si, Iso í səna Tacaatillu tə.

14

Kútəntə nəgəlv i waasuyu

¹ Ḿpúyú kuyaku kuhεεsuyə nakulə Yesu suu Falisanaa səsə nəgəlv i tεgε təgəw. Mpa paa wε təna tə pa caŋaa na pá kəŋna-i teu. ² Yulə nəgəlv i ka səŋa i isentaa, na tənuyə təw asilima kútəŋ wεna-i.

³ Ḿpúyú Yesu pəwsa Iso Təm seyesəlaa na Falisanaa si: Ta mpaav taa, pə mōna pá waasi kútəntə ke kuyaku kuhεεsuyə wule yaa pá taa waasi-i?

⁴ Ama Falisanaa mpe pa ta tisi cəw. Tənyaya Yesu hōma kútəntə na í waasi-i, na í heeli-i si í tεε. ⁵ Ḿpúyú Yesu pəwsa Falisanaa si: Kuyaku kuhεεsuyə wule, mə taa awe nawa i pəyaya yaa i nav hota ləkə taa, na í yelev ləsvuyə ke krapkaa si kuyaku kuhεεsuyə wule?

⁶ Ulena pá mayasi-təgī cəw na pá kpisi.

Təgəw yaav na təcayalə kəpante təm

⁷ Yesu nawa si mpa pa yaa təgəw ke mpəw tə, pa huliyina təmayə kpelee kəpana təw caŋav. Ulena í

seysesu-we si: ⁸ Ye nɔɔɔlv kpaɔa alv na í yaa-ŋ tɔɔv, n̄ talaa, taa hulina tɔɔɔale kupante na pɔ́cɔ́. Ntanyí isəntɔ pa yaa nɔɔɔlv ílé na í kəla-ŋ. ⁹ Pə taa kɔɔ na wei í yaa-meɔe tɔɔv tɔ í heeli-ŋ si: Kuli na n̄ kaasi ineyɔe tɔɔɔale. Ile n kuləna feele nté tənyɔɔmu, na n̄ caɔana waali tɔɔ. ¹⁰ Ama ye pa yaa-ŋ tɔɔv, n̄ talaa, caɔana waali tɔɔ. Ile wei í yaa-meɔe tɔɔv tɔ ye í kɔma ílé í ká təna-ŋ si: Apaŋ nyá, tuusina cəne tɔɔ na n̄ caɔa tɔɔɔale kupante. Saa iní pa tu-ŋ teeli ke nyá na pa təna mpa í caɔa m̄pɔ́yɔ tɔɔv tɔ pa isəntaa ké. ¹¹ Pə taya pulv tɔɔ, wei í həŋ í ti paa tisi-i, na wei í pasəyi í ti, paa kusi í nyuyv.

¹² M̄pɔ́yɔ Yesu heela wei í yaa-i tɔɔv tɔ si: Ye n lapa tɔɔɔnaya yaa acima, taa yaa nyá cewaa, yaa nyá tɔɔtɔnaa, yaa nyá lɔlvɔv nyəma, yaa nyá tɔŋtɔnaa lɔlaa. Pə taya pulv tɔɔ, pɔle pa pəsəyi tɔtɔ na pá yaa-ŋ tɔɔv, na pá lɔeti-ŋ nyá kucɔɔv ke kpaɔpaa. ¹³ Ama ye n lapa acima, koti kunyɔntɔnaa, na acamaa, na kaakalasi, na yulvmaa, na pá tɔɔv. ¹⁴ Waatu inəɔəle n hika kupantv. Pə taya pa taa nɔɔɔlv ká pəsəna na í lɔeti-ŋ-ti. Ama Isə ká feləna-ŋ kuyanjku í ká feesi səttaa mpa paa lapa kupantv tɔ.

*Mpa pa yaa tɔɔv na pá kisi tɔ
(Matiyee 22:1-10)*

¹⁵ Pa nu təm təne iní ilena Yesu na mpa pa caɔa tɔɔv tɔ pa taa lɔlv yɔɔti-i si: Wei í ká caɔa tɔɔv ke Isə Kawulaya taa tɔɔəle isu lelenj nulv te.

¹⁶ Tənaya Yesu cə pɔntv iní si: Apalv nɔɔɔlv í lapəna tɔɔɔnaya təkpetekpete. Ilena í yaa yəlaa samaa si pá kɔɔ pá tɔɔv. ¹⁷ Pə kɔma na pə pu, ilena í tili í pəyalv si í polo na í heeli mpa í yaa tɔɔv tɔ si pá kɔɔ mpu, pə talaa. ¹⁸ Ama pa təna pa sɔv-i wiinav

si pa kaa pəsi. Kancalaya nyəḡ heela tillu si: Ma yapa taale, ye ma ta polo ma na-te pə kaa la-m teu. Mpu tɔ, ma sələməḡi-ḡ mpa, ma kaa pəsi na má kɔɔ. ¹⁹ Lelɔ náá tɔ si: Ma yapa naaḡ kəhaləḡ ke naanɔwa, ma caa ma tamsi-i naale naale na ma faləsi-i. Mpu tɔ, ma sələməḡi-ḡ mpa, ma kaa pəsi na má kɔɔ. ²⁰ Na lelɔ tɔ tɔtɔ si: Nɔɔnɔɔ ké ma kpaḡa alɔ, ma kaa pəsi na má kɔɔ. ²¹ Ḿpóḡó tillu mɔla i caa kin na í keesi-i isəna pə luwa tɔ. Tənaḡa təyḡa caa unɔ páná lapa-i, na í taḡani tillu ke tiluḡu si: Polo ləḡ ke kuyeeḡ taa na haḡee nɔɔsi na n kuu kuyəntɔnaa, na acamaa, na yulɔmaa, na kaakalasi, na n kəna. ²² Pə tasa pəcɔ ulena tillu taḡani mɔlvɔ na í heeli-i si: Taca, ma lapa nti n keesaa tɔ, pa na mpu tɔcaḡale kpisa yem ké. ²³ Tənaḡa təyḡa caa tasa-i tɔm si: Cə mpaḡ taa na n cɔɔ kutulunḡ kila kila, ye n hika mpa n kpa-wəḡe yem yem na n sɔvna na ma təyḡa su. ²⁴ Ma heeliḡi-me si yəlaa mpa pa hətə pa yaanaa tɔ, pa taa nɔḡɔlv kaa təḡɔ ma təḡənaḡa.

*Mpi yulɔ ka la na pəcɔ i pəsi Yesu ifalɔ tɔ
(Matiyee 10:37-38)*

²⁵ Ḿpóḡó samaa tuutuuma hu Yesu waali. Tənaḡa Yesu pəsaa na í tɔ-wə si: ²⁶ Ye yulɔ í caa i təḡi-m na í ta lu luḡu ke i caa na i too, na i alɔ na i piya, na i taalɔnaa na i kəḡənaa na i newaa, haləna í krentəna i maḡamaya i ti, pa i təḡa-m, i kaa pəsi na í la ma ifalɔ. ²⁷ Ye wei i ta səḡəli i səm tesika na í təḡi-m, pɔntɔ kaa pəsi na í la ma ifalɔ. ²⁸ Ye mə taa nɔḡɔlv caa kutuluḡu sɔsɔḡku ḡmau, i cakɔ ké na í maḡasi pə təna pə liyitee nyɔvɔ, si i naa si i liyitee ká tala-i yaa a kaa tala-i. ²⁹ Tefe i kəḡ i te kite suw, ulena í kpisi ku kuyɔ, na tɔlaa kɔɔ na pá wəḡi-i, ³⁰ si halɔ yulɔ í su

kutuluyu na í kpisi ku kuyu na? ³¹ Mpu tətəyə pə wεε, ye wulav nəyəlɔ ɪ caa ɪ yoonə wulav lɛlv, ɪ cakɪ ké na í mayası teu na í ná sɪ yoolaa iyisi naanɔwa (10000) wei ɪ wɛna tɔ, ɪ pəsəyɪ na í yoonə ɪ kolontu wei ílé ɪ wɛna yoolaa iyisi hiu (20000) tɔ, yaa ɪ kaa pəsi. ³² Ye ɪ nawa sɪ ɪ kaa pəsi, ɪ kusəyɪ yəlaa ke kutatuyv ké na í tili sɪ pá heeli ɪ kolontu ke ləŋ sɪ í yele təm ntɪ, na pá suli tiili na pá tayani. ³³ Tənaɣa Yesu tasa-wεyε yəyətuyv sɪ: Mpu tətəyə mə taa nəyəlɔ kaa pəsi na í la ma ífalv, ye pɔntv í ta ləsi ɪ kɔnyuluyv ke ɪ nyəm təna tɔ.

*Təm mpi pu waasəyɪ pulv tɔ
(Matiyee 5:13; Maləki 9:50)*

³⁴ Təm ke pulvpu mpi pə waasəyɪ təyə. Ama ye təm mpi pə ləŋ kəma na í sɪ, pepeyε paa la na pə ləŋ inɪ í məli? ³⁵ Pələ tɔ pu waasəyɪ pulv. Paa n ηmusa haləm taa, paa n pɛta hute taa, ɪsu pa lə-wɪ paasi. Mpa pa wɛna ləmayasεε tɔ pá ke ηkpaŋŋ na təm tənε.

15

*Heu kɔlepu təm
(Matiyee 18:12-14)*

¹ Lampuu mɔlaa na tetelataa lɛlaa pa pola Yesu kin ke pa təna sɪ pa nu ɪ təm. ² Tənaɣa pə ta maya Falisanaa na ləɔ Təm seyεsəlaa na pa tɔ sɪ, Yulv inε inɪ na tetelataa pa cakəna, na ɪ na-wε pa təkəna. ³ Tənaɣa Yesu pəsa-wε sɪ: ⁴ Ye ɪsu mə taa nəyəlɔ wɛna heen nté nunɔwa (100), ɪlena ɪ taa kulɔm tə le, ɪ kaa yele pəyɔlayafɛi nunɔwa inεyε nyutu tətəyɔle na í tεe na í sɔv kɔlepu inəyɪ pɛekuyv haləna ɪ na-ɪ? ⁵ ɪ naa-ɪ mpv, ɪlena ɪ lanjle hɔlɔmɪ teu, na í kpaɣa-ɪ na í həyɔli. ⁶ ɪ takɪ təyaya, ɪlena í yaa ɪ cewaa na ɪ cəlv ɪ cəlv nyéma

si: Ʃkɔɔ na má na-me tɔ yɔɔli. Pə taya pulu, ma ná ma heu wei i ka lepa tɔ. ⁷ Ma heeliyi-me si m̀p̀r̀ỳg̀ỳ pə wɛɛ, ye isayav kulum yelina i isayatu, lan̄hulɔmle tɔɔki Isɔ tɔyaya taa ké i tɔɔ ké, na p̀h̀ kəli kɔpama p̀ỳg̀layafɛi nunɔwa mpa pa fɛina taali nɔyɔlv tɔ.

Liyitee nyəgətv naanɔwa taa lɛŋku lepu

⁸ Na í tasa lentɔ tɔtɔ si: Ye isu alɔ nɔyɔlv i ka wɛna liyitee nyəgətv naanɔwa, ulena kulumnyɔ le, i musəyi fətəla ké, na í hasa i tɔyaya təna na í taasi tətetete, haləna í kɔɔ na í na-kv. ⁹ Ʃ naa-kvɔv mpu, ulena í yaa i cewaa na i cɔlv i cɔlv nyəma na í tɔ si: Ʃkɔɔ na má na me tɔ yɔɔli. Pə taya pulu, ma ná ma liyitee nyəgəlvɔv ŋku ku lepa tɔ. ¹⁰ Ma heeliyi-me si m̀p̀r̀ỳg̀ỳ pə wɛɛ, ye isayav kulum yelina i isayatu, Isɔ isɔtaa tillaa lan̄a hulɔma teu ké.

Pəyaya ŋka ka wakəla ka caa wɛnav tɔ

¹¹ M̀p̀r̀ỳg̀ỳ Yesu tasa-wɛyɛ isɔ sɛɛv si: Apalɔ nɔyɔlv i ka wɛnna pəyalaa naale. ¹² M̀p̀r̀ỳg̀ỳ səkpelu nyəŋ təma i caa si í cɛlɛ-i pa wontu hɔyɔlvɔv ŋku inɔ i kaɣa i hiki pa caa inɔ i səm waali tɔyɔ kprakpa. M̀p̀r̀ỳg̀ỳ pa caa tala-wɛyɛ i wɛnav. ¹³ Pə lapa wɛɛ naale, ulena səkpelu nyəŋ pɛɛti i nyəm təna, na í koti liyitee na í sɔv nyutu tɔyutulu. Ʃ tala təna ulena í sɔv təkpaalətv lapu, na í tɔyɔ i liyitee təna təpaɪpa. ¹⁴ Ʃ tɛma a tənaya tɔyɔv kɛ mpu, ulena nyəgəsi anaam nɔyɔlv í lu ɪcɛtɛ nté tɔ taa. M̀p̀r̀ỳg̀ỳ i sɔv wahala taa. ¹⁵ Tənaya i pola ɪcɛtɛ tv nɔyɔlv i kin̄ na í sələmɔ təmle. Ulena ílɛ i pona-i taale si í nyənəyi afanaa. ¹⁶ Ʃ nyula teu isu paa afanaa tɔyənaya maɣamaya í tɔyɔ, ama i ta hiki. ¹⁷ Tənaya i caɣaa na í kpaɣa hɔwɛɛ na í maɣasi i ti təm, na í tɔ si: Halɔ p̀á tɔ si ma caa tɔyaya taa kele təmle nyəma

təɔ səsəm, na pá təkɪ na pá kpisiyi, na nyɔɔsɪ náá kuyɪ maya cənɛ. ¹⁸ Maa kulɪ ké na má məlɪ ma caa tɛ. Ma talaa ma heeli-ɪ sɪ: Paapa, ma pəntəna Iso, na ma pəntəna nyá tətɔ. ¹⁹ Pənente ma ta nəɔsəna sɪ ń yaa-m nyá pəyalɔ. Ama nyənəyi-m teitei isu n nyənuyɔ nyá təmle nyéma tɔ. ²⁰ Tənaya ɪ kulaa na í kpaɣa mpaav sɪ ɪ kpeɲ ɪ caa tɛ.

ɪ kɔma í wɔsəna tɔyaya, ɪɛ ɪ caa loosa-ɪ keɛɛ, na ɪ tɔm lapɪ-ɪ pətətəle ke səsəm. Tənaya ílé ɪ se lɔɲ na í səɲɪ-ɪ, na í kpipi-ɪ na í wayalɪ-ɪ. ²¹ Ḿpúyú ɪ pəyalɔ inɪ ɪ tɔma-ɪ sɪ: Paapa, ma pəntəna Iso, na ma pəntəna nyá tətɔ. Ma ta nəɔsəna ń yaa-m nyá pəyaya tətɔ. ²² Tənaya ɪ caa tɔma ɪ pəyalaa sɪ: ɪ kɔna toko kɔpampan ke lɔɲ na í suu-ɪ. ɪ lɛɛ-ɪ kukuule ke ɪ mpəle tɔɔ, na ntaɲkpala ke ɪ nɔɔhɛɛ taa. ²³ ɪ kɔna ta nav wei inɪ ɪ wena nim ke teu tɔ na í kv, na tə la tɔɔnaya kɔpampan. ²⁴ Ma pəyalɔ inɛ pə we isu ɪ səpaya na í fe. ɪ ka lepaya na má hii-ɪ. Tənaya pa nika acima tɔɔɔ ke kpaɣaa.

²⁵ Pə lakaya mpv tɔ, pə pamna pəyalɔ səsɔ náá wena taale. ɪlé ɪ kɔma í luna taale na í wɔsəna tɔyaya, ɪlena í nu soo na paale pə haɲa kauu. ²⁶ Tənaya ɪ yaa ɪ təmle nyéma taa nəɔɔɔ, na í pɔɔsɪ-ɪ sɪ: Pepe lapa na pə haɲa mpv? ²⁷ ɪlena ílé ɪ cɔ-ɪ sɪ: Nyá neu ílé ɪ mələna, na mə caa kv ta nav wei inɪ ɪ we nim ke teu tɔ. Mpi tɔ ɪ tasa-ɪ nav na ɪ alaafəya tɔ pə tɔɔ. ²⁸ Ḿpúyú ɪ pəyalɔ səsɔ inɪ ɪ mu pááná na í kisi tɔyaya suu. ɪlena ɪ caa lu na í pɔɔli-ɪ sɪ í suu. ²⁹ Tənaya ɪ tɔma ɪ caa sɪ: Nyəni, pusi payale ntɔ ma haləyi nyá taale, na n yɔɔtɔ nti maa kpeesəyi. Na paa kuyaku kulɔmuyɔ n ta tɔnta sɪ, ooo ma pəyalɔ, kpaɣa pinaya kanɛ, na nyá na nyá taapalaa í levelina. ³⁰ Nyá pəyalɔ kɔma tɔ, n

ka yelee ta nau wei inu i we nim ke teu tɔɔ kuyɔ na? Pɔyele inu i kpayana nyá wɛnau tɛna tɔpai, na í polo na í wakɛlɛna acacaaɛ. ³¹ Tɛnaya cɛcɛ cɔ-i si: Ma pu, nyá we ma kinj kɛ tam kɛ, na pɛ tɛna mpi ma ti tɔ nyá tɛnna tɔtɔ. ³² Pɛ mɔna tɛ la acima kɛ na tɛ yɔɔli. Nyá neu inɛ, pɛ we isu i sɔpaya na í fe. I ká lepaya na ma hu-i.

16

Tɛmle tu layatu tɛm

¹ Ḿpɔ́yú Yesu sɛɛ i ifalaa ke isɔ si: Apalu tonj tu nɔɔɔɔ ka wɛnna tɛmle tu nɔɔɔɔ wei i ninj taa tonj tu inu i mɛlɛna i wɛnau tɛna na í tu tɔ. Tɛnaya yɛlaa polaa na pá mayana tonj tu inu na pá heeli-i si: Nyá tɛmle tu inu i wakɛlɛɔi nyá wɛnau kɛ. ² Tɛnaya tonj tu yaa i tɛmle tu na í pɔɔsi-i si: Nti nti ma nukɛ si n laki tɔ, tɛ we tampana yaa pɔpɔtu? Ama maa lɛsi-ŋ ma tɛmle taa. Mpu tɔ, kɛɛsi-m isɛna nyá tɛmle yaasi lapa tɔ na pɛcɔ́ n tɛɛ nyá nyɛŋku. ³ Ḿpɔ́yú tɛmle tu inu i caya na í huɔ i taa si: Tacaɛ lɛsɛɔi-m tɛmle taa tɔ, nteyele maa la ilɛ? Anɛ ma kaa pɛsi halɛm. Pɔyele pala lapu ná we fɛɛɛ. ⁴ Eɛɛɛ, ma nyɛmá nti maa la, na pá kɔma na pá tɔɔɔni-m, má taa lanj yɛlaa mpa paa tɔɔki-m tɔ. ⁵ Tɛnaya i yaa mpa mpa paa wɛna i caa ke kɛmle tɔɔɔ kulɔm kulɔm, na í pɔɔsi kancaalaya nyɛŋ si: Isɛnaya n wɛna ta caa ke kɛmle? ⁶ Ilɛ si, Olifinaa nim tonoonaa nunɔwa (100) ke ma wɛna-i kɛmle. Tɛnaya tɛmle tu inu i heeli-i si: Nn naa pɛ takɛlaya ntɔ, caya lanj na ń ŋmaa si nim tonoonaa nulɛ na naanɔwa. ⁷ I yela ilɛ na í ŋmaa lɛlu tɔɔ si: Na nyá se, isɛnaya nyá nyɛntɛ wɛɛ? Ḿpɔ́yú ilɛ i cɔ-i si: Tɔɔɔnaya pee saakɛnaa nunɔwa (100). Ilɛna í heeli

ílé sí: Nn naa pə takəlaya ntə, ŋmaa sí təɣənaɣa pee saakənaa nunaasa. ⁸ M̄p̄óyó ton̄ t̄u in̄i ɪ sama ɪ təmle t̄u isayav̄ in̄əɣi ɪ layatv̄ t̄ə. Pə taya p̄ulv̄, antulinya in̄e ɪ yəlaa wena nyəm ke isəna pa lakəna təma təɣə, na pə kəli mpa pa ta ke antulinya in̄e ɪ nyəma tə.

⁹ M̄p̄óyó Yesu tasa-wɛɣe heeluȳu sí: M̄á, ma heeliyi-m̄e sí í kpaȳa wenaŋ ŋku í wena at̄e cəne tə na í lana na í hiki taapalaa, na pə kəma na í lan̄-wi pa m̄v-m̄ɛɣe ɪcat̄e nte tə w̄e tam̄ t̄ə t̄ə taa. ¹⁰ Wei í te səkpetu taa, mp̄v̄ in̄i tətəɣə ɪ te səsəontv̄ taa. Na wei ɪ ta te səkpetu taa, mp̄v̄ in̄i tətəɣə ɪ kaa te səsəontv̄ taa. ¹¹ Ye í lapa cakəli cakəli na at̄e cəne wenaŋ, pa kaa nək̄i-m̄ɛɣe ɪsət̄aa nyəm ke celuȳv̄. ¹² Ye í ta p̄əsi l̄elv̄ nyəm təkuȳv̄ ke teu na tampana, leȳe í ká hiki m̄ə mayamaya m̄ə niŋ nyəm.

¹³ Təmle t̄u kaa p̄əsi na í kpi yəlaa naale na í lak̄i pa təma. Ye ɪ kp̄əpa mp̄v̄, ɪ ləmayas̄e kəŋ a w̄e l̄elv̄ t̄ə k̄é, na í yele l̄elv̄. Yaa ntanyi, ɪ paasəna l̄elv̄ na í kisi l̄elv̄. M̄e ɪ kaa p̄əsi na í kpi Isə na liyitee na í təŋ mp̄v̄.

*Yesu k̄oheelitu ke Falisanaa
(Matiyee 5:31-32; 11:12-13; Maləki 10:11-12)*

¹⁴ Falisanaa nu təm n̄ti tə təna, ɪlena pá won̄ Yesu. Pə taya p̄ulv̄, mp̄e paa wena liyitee kət̄əi k̄é. ¹⁵ Tənaya Yesu təma-w̄e sí: Ʋlak̄i sí yəlaa í nyən̄i-m̄ɛɣe tampana nyəma. Ama Isə nyəmá m̄ə lotu taa h̄w̄e. Pə taya p̄ulv̄, mpi yəlaa ná nyən̄əɣi səsəəm tə, Isə ɪsentaa p̄ələ pə ta ke p̄ulv̄.

¹⁶ Moisi k̄usəsutv̄ na Isə kuȳəɣot̄utv̄ teləsəlaa k̄uŋman̄maatv̄ lapa tə waatv̄ haləna Isə l̄vm̄ s̄olv̄ Yohaani náa k̄ə. Pə kpaȳav̄ waatv̄ in̄i təɣə pa s̄ov̄ Isə Kawulaya Laapaali K̄əpaŋ təm kpaaluȳv̄, na paa wei ɪ ləkəna ɪsələ k̄us̄eemle sí í s̄ov̄ Kawulaya ŋke ka taa.

17 Isətənyu na atə pə tɛv ta tala katə kə Isə təm taa təmiya kolumaya saalyu.

18 Ye yulv təyənə ı alv na ı kpaɣa kufalv, ı lapə wasaŋkalətv kə. Ye pə kisa alv na nəyəl v nāá təŋ na ı kpaɣa-ı, pəntv lapə wasaŋkalətv kə.

Apalv toŋ tv na Lasaa pə təm

19 Apalv toŋ tv nəyəl v ı ka wenna, na ı suuki liyitee wontu tənyənənyənı kə teu. Paa ifemle nte leleŋ taa kə ı wɛɛ, na ı təkı təyənaya kupaŋka. 20 Pə kaası kuyəntv nəyəl v ı ka wɛɛ tətə, na pá yaa-ı sı Lasaa. ı təna isəntə tə hiŋ kə, na ı həntaya toŋ tv ıni ı təyaya nəyə. 21 Na ı taŋaa sı, ye toŋ tv ıni ı kəma na ı təkı ı təyənaya na cəyelası hoti atə, ıle ı təəsı na ı təyə. Haləna hası maɣamaya kəŋaya na sı niisiyi konyəntv ıni ı hiŋ taa. 22 Tənaya konyəntv ıni ı kəma na ı sı, na isətəa tillaa kpaɣa-ı na pá pona-ı Apələham cəlyə ələsanna taa. M'púyú toŋ tv ıni ı kəma na ı sı tətə, na pá pimi-ı. 23 Na ı sɔv wahala taa kə atətəle taa təna. Tənaya toŋ tv teka ı ıse na ı loosi Apələham, na Lasaa caya ı kəŋkəŋ taa. 24 ılena ı wuli na ı yaa sı: Hai ta caa Apələham, nyənı ma pətətəle na ń tili Lasaa na ı lii ı mpəle nəyə taa kə lum, na ı tosi ma nsəmle təə na pə tu niyiti-m niyituɣu maɣamaya. Pə taya pulv təə, pə haŋa-m kəkə kanə ka taa kə pə tu fei. 25 Tənaya Apələham cə-ı sı: Ma pəyalv, təəsı sı, n ka wɛv atə tə, n təyə nyá leleŋ kə teu, na Lasaa ıle ı təyə nyan kə pə tu fei. Nəənəə kəle pə tala ıle ı leleŋ sı ı lanle ı hɛɛ, na pə tala nyá wahala. 26 Pəle pə paası tá na-mə tá hək v wɛ púyú kə yem təlemm, ŋku kv luməŋ na kv walası fei tənaya tə. Mp v tə, yulv kaa pəsi na ı lu cənə na ı polo mə kiŋ, na mə cəlv tə kaa pəsi na ı lu na ı kəə tá kiŋ cənə. 27 M'púyú toŋ tv ıni ı tasa-ı yəyətuyv sı: Tacaa

la suulu na í tili Lasaa ke ma caa tøyaya taa. ²⁸ Ma wena newaa ke kakpası ke tēna. I polo na í kpaali-weyε teu, na pele pá taa kəə pá tasa wahala ine i taa ké susu tətə. ²⁹ Mpyóy Apələham cə-i sı: Ye kpaaluyυ ke pa caa, Moisi na Isə kuyəyətutu teləsəlaa pa weε ile, pá nuna pele. ³⁰ Tənaγa toη tu təma sı: Aai hai, ta caa Apələham. Ye isu atetvnaa taa nəyəlυ ka mələna na í maγana-we, paa layasa tənte. ³¹ Apələham tasa-i heeluyυ sı: Ye pa kpeesa Moisi na Isə kuyəyətutu teləsəlaa pa təm, paa atetvnaa taa nəyəlυ ka pona, pa kaa tūna.

17

Lelb tusuyυ səyəntυ

(Matiyee 18:6-7,21-22; Maləki 9:42)

¹ Mpyóy Yesu təma i ifalaa sı: Mpi pu tusi yəlaa ke isayatu taa tə pə kaa laη. Ama ye pə cəpa wei na í la na i təyəntəle la isayatu, pəntυ ká na. ² Ye yulυ inı i ká la na piya səne sı taa nakəli pəntı, pə nəyəsəna pá tu pəntυ luyυ tee ké namle na pá tusi-i tenku taa. ³ I la laakalı.

Ye nyá təyəntəle lapa-η isayatu, yaa-i na í huli-i sı i lapa mpi tə pə fei teu. Ye i tisa na í layası i kulaputu, n kv-təyi nyá taa təkpaata. ⁴ Ye wule kuləmtəle taa i pəntəna-η təm naatosompəyələya, na í kəη tam na í wiiki sı ma pəntaa ké, n ká huli-i suulu ké.

Taa temnav ke Isə

⁵ Mpyóy tillaa təma Tacaa sı: La na ta taa temnav ke Isə səsı.

⁶ Tənaγa Tacaa cəwa sı: Isəna í temna Isə ké mə taa tə ye pu tu tala isu səəya pile ke yasələya, paa tøyυ ηku

ku sǝŋa ɪsǝntǝ tǝɣǝ í tǝma si: Kpɛsi tǝna na ń polo ń sǝŋ tǝŋku taa, pǝ laki ńpǝyǝ.

Tǝmlɛ tv kǝlapǝlɛ

⁷ Mǝ taa awɛ wɛna yom na í halǝɣi ɪ tawa na í tiikiyi ɪ kalakǝŋ, na í luna taalɛ kɛ kpakpaa, na pǝntu paaatǝna-ɪ heeluɣu si: Kǝǝ lǝŋ na ń caya na ń niki tǝɣǝu? ⁸ Aai, ɪ tǝŋi-ɪ kǝ si: Saa-m, ɪlɛna ń layasi nyá wontu na ń kǝŋna-m tǝɣǝnaɣa, na má tǝɣǝ na má nyǝǝ. Maa haɣaa ɪlɛ, nyaa caya na ń tǝɣǝ na ń nyǝǝ. ⁹ ɪ ká nǝki-ɪ sɛɛv si ɪ lapa mpi ɪ tǝma-ɪ si í la na í la tǝ? ¹⁰ Mpu ɪni tǝtǝɣǝ na mɛ, ye í kǝma na í tɛ mpi ɪsǝ ka tu-mɛ tǝ pǝ lapu, í tǝ si: Tǝ kǝ tǝmlɛ nyǝma kɛ yem kǝ, nti pu wɛɛ si tǝ la tǝ, tǝ tike kɛ tǝ lapa.

Tǝnyyv tǝǝ asilima kǝtǝŋ nyǝma waasnyv

¹¹ Yesu kǝlaa na í puki Yosalem, ɪlɛna í tǝŋna Samalii na Kalilee pǝ hekv taa. ¹² ɪ suukaya ɪcatɛ natǝli tǝ taa, ɪlɛna tǝnyyv tǝǝ asilima kǝtǝŋ nyǝma napǝli pá tǝ na pá suli-ɪ. Pa wɛ yǝlaa naanɔwa. Mǝpǝyǝ pa sǝŋa pooluŋ, ¹³ na pá kpɛɛsi-ɪ si: Taaaa Yesu, wii tá pǝtǝtǝlɛ.

¹⁴ Tǝnaɣa Yesu na-wɛ ɪlɛna í tǝ-wɛ si: ɪ polo na kǝtǝlaa wiili-mɛ.

Asilima kǝtǝŋ nyǝma tǝŋna pote, ɪlɛna pǝ waa-wɛ. ¹⁵ Pa taa lɛlv nawa si pǝ waa-ɪ mpu, ɪlɛna í mǝlǝna ɪ waaɪ kɛ kpakpaa, na í sǝŋ ɪsǝ na nǝɣǝ sǝsǝɣa. ¹⁶ Mǝpǝyǝ ɪ hota Yesu tɛɛ na í sɛɛ-ɪ si í na tǝmlɛ. Apalv wei ɪ mǝla mpu na í sɛɛ Yesu tǝ, ɪ kǝ Samalii tv. ¹⁷ Tǝnaɣa Yesu tǝma si: Pǝ taya asilima kǝtǝŋ nyǝma mpe pa naanɔwa hikina alaafǝya? Na pǝɣǝlayafɛi naanɔwa ɪnɛ ɪ wɛ le? ¹⁸ ɪsu pa taa nǝɣǝlv ta tu toosi

κέλε σι ι μολέγι να ί σεε Ισο κέ ί να τәмле, ye pə taɣa kpaɪ tʊ ɪnɛ ι paasi?

¹⁹ Ilena Yesu heeli asilima kotəŋ tʊ si: Kʊli, n tema Iso na nyá taa tʊ ι yelaa na ń hiki alaafəya.

*Isə Kawulaya kəntɛ təm
(Matiyee 24:23-28,37-41)*

²⁰ Μρόγύ Falisanaa pəssa Yesu si: Pəlee kέλε pu tala Iso Kawulaya təɣʊ ɪlɛ? Tənaɣa Yesu cə-wɛ si: Pə taɣa si Iso təkɪ ι Kawulaya na yəlaa naa təkeelee se. ²¹ Pə taɣa ɪsu paa yəɣətɪ si ka wɛ cənɛ yaa hatoo təna. Pə taɣa puɔ tʊ, ί nyɪ teu si Iso təŋna ι Kawulaya təɣʊ kɛ mə hɛkʊ taa.

²² Yesu tema ńpóγý yəɣətɪɣʊ, ɪlena ί heeli ι ifalaa si: Pu kəə na mɛ ί nyuli si Yulɔ Pəyaya má ma kuyaku ί kəə na ί na-kʊ. Ama ί kaa na. ²³ Paa heeli-mɛ si ί paasəna hatoo təna, yaa ί paasəna cənɛ. Ama mu taa polo si ι pɛɛkəɣɪ. ²⁴ Yulɔ Pəyaya má ma kuyaku wule pu la kέ ɪsu teu nyəɣəsɣʊ təŋmɛlɛv na pə ná na pə cəə antulɪnya təna təpai təɣʊ. ²⁵ Ama maa təɣʊ kʊnyəŋ kɛ səsəm, na tá kʊfaləŋ yəlaa panɛ paa lə-m təkpaataa. ²⁶ Isəna pu lapa Nowee pəəle taa tʊ, mpʊ ɪnɪ pə mayamaya pu lana Yulɔ Pəyaya má ma kuyɛɛŋ taa. ²⁷ Pə kɛɛsa Nowee wɛɛ anɪ a taa tʊ, pə təkaya kέ na pə nyəəki, na pə haaki təmaɣa alaa na pə kɛkəɣɪ mpʊ yoo, haləna kuyanɣku Nowee sʊv atakaa pəɣəlɔɣʊ səsəəv taa na pə yele-wɛ, na lʊm kəə na pə təɣʊ pa təna təpai tʊ. ²⁸ Pu la teitei kέ ɪsu pu lapʊ Ləəti pəəle taa tʊ. Pə təkaya ńpóγý na pə nyəəki, na pə pɛɛtəɣɪ na pə yaki, na pə haləɣɪ tawa na pə ŋmaaki kutulʊŋ. ²⁹ Ama kuyanɣku Ləəti lu Sətəm təkɛv tʊ, asimti na kəkə pə luna ɪsətəa təyooo ɪsu teu, na ká

nyaga pa tēna tēraipa. ³⁰ Kuyanku Yulu pəyaga má maa kəə tə, mpv pə mayamaɣa pu lana.

³¹ Pə wɔle nté ye pə mayana yulu wɛ kutuluɣu pata təə na ɪ wontu wɛ təyaga taa, pɔntu í taa tə si ɪ tiiki na í sɔv təyaga na í kpaɣa ɪ wontu nti tə wɛɛ tə. Na ye pə pamma taale kɛ ɪ wɛɛ, í taa tə si ɪ mələɣi təyaga. ³² ɪ təəsi Ləəti alv təm. ³³ Wei í pɛkəɣi ɪ weesuɣu təcututu ɪ tɛɲna səpɔ kɛ. Na wei í lapa ɪ təɣi awusa, ɪnɪ ɪ ká hikina weesuɣu. ³⁴ Pə wɔle nté pə ahoo, pu pana yəlaa naale hənta nyáalɔvɔ kulɔmɔvɔ təə, na pə kpaɣa lɛlv, na pə yelev lɛlv. ³⁵ Pu pana alaa naale wɛ nama təə, na pə kpaɣa lɛlv na pə yelev lɛlv. [³⁶ Pu pana apalaa naale wɛ taale taa, na pə kpaɣa lɛlv na pə yelev lɛlv.]

³⁷ Ḿpɔ́ɣó ɪ ifalaa pəəsa-ɪ si: Tacaɔ, leyɛle mpv ɪnɪ pu la ɪlɛ?

Tənaɣa Yesu cə-wɛ si: Timpɪ pɔlv səpa na pə həntaa tə, tənaɣa yepelekunaa kotiyi.

18

Alv leelu na wulav pa təm

¹ Yesu caa ɪ hulɪ-wɛ si pá sələməɣi ləə kɛ tam, pá taa tə si pə nu-wɛ, ɪlɛna í sɛɛ-wɛɣɛ ɪsɔ ɪnɛ si: ² Wulav nəɣəlv ɪ ka wɛnna ɪcatɛ natəli tə taa, ɪ paa fɛina ləə. Pəyele ɪ nyənəɣi yulu si ɪ kɛ pɔlv. ³ Pə pamma alv leelu nəɣəlv naa wɛ ɪcatɛ nté tə taa, tam kɛ ɪ pukaya ɪ kinɲ na í sələməɣi-ɪ si í waasi-ɪ. Si nəɣəlv təkəna ɪ ɪsɛ, na í caa si í waasi-ɪ. ⁴ Paa alv ɪnɪ ɪ puki tam kɛ mpv tə, wulav ɪnɪ ɪ kisa-ɪ nɪnəv. Pə waali kɛ ɪ mayasa ɪ taa si: Anɪ ma paa fɛina ləə, pəyele maa nyənəɣi yulu si ɪ kɛ pɔlv. ⁵ Ama ɪsu leelu ɪnɛ ɪ kəɲɔvɔ tam na í pɛkələɣi-m

tə pə təə, maa paasəna ɪ təm na má waasi-ɪ. Tefe ɪ ka kəŋ isənəɣə tam ké na í cəəsəyi-m.

⁶ Ḿpúyú Taaɗa tasaa si: ɪ ta nu nti wulav isayav ine ɪ yəɣətaa tə taa? ⁷ Ue Iso ká yelina nteye waasuyv ke mpa ɪ ləsaa na pá wiikina-ɪ ilim na ahoə tə? ɪ ká la kaninika na pa sənau na? ⁸ Ma heeliyi-me si: Iso ká tayani pa təm ke ləŋ təlev. Ue waatu wei Yulv Pəyaya ma maa kəə tə, maa mayana ate cəneyə yəlaa mpa pa təmna Iso ké pa taa təɣəle yee?

Falisa na lampuu mɔlv pa Iso sələmuyv

⁹ Yəlaa ləlaa ka tema pa taa təkpaata si mpe pa kena kɔpama ke Iso isentaa, haləna pá nyənəyi ləlaa ke yem. Ḿpúyú Yesu sɛɛ-wɛɣɛ iso si: ¹⁰ Yəlaa naale kpana Iso təsɛɛle taa ké Iso sələmuyv. Ləlv ke Falisa na ləlv ke lampuu mɔlv. ¹¹ Ḿpúyú Falisa səŋna ɪ mpa na í sələmi Iso si: Iso nyana təmlɛ. Pə taya pulv təə, ma fei isu yəlaa ləlaa wɛv tə. Pɛle pa ké ŋmulaa na asayaa na wasaŋkalənaa ké. Pə́cɔ́ ma fei isu lampuu mɔlv ine ɪ wɛv tə. ¹² Cimaasi na cimaasi, kuyɛɛŋ naale naaleɣɛ ma həkəyi nəɣə. Na pə təna mpi ma hikiyi tə, ma ləsəyi pə həɣələŋ naanɔwa taa kɔlvmyv ké na má ha-ŋ. ¹³ Ḿpúyú lampuu mɔlv ná cəəsə kpeɛŋa na í kama nyuyv na kɔsvyv fei, na í təkəyi niŋ si: Hai Iso, ma ké isayav ké, wii ma pətətəle. ¹⁴ Ma heeliyi-me si Iso na apalv ine pa tayanaa, na í kɔlv na í kpe. Ama í na Falisa pa ta tayani. Pə taya pulv təə, wei ɪ həŋ ɪ ti, paa tisi-ɪ. Na wei í pasəyi ɪ ti, paa kɔsv ɪ nyuyv.

Piya səkpesi kɔpantv kooluyv

(Matiyee 19:13-15; Maləki 10:13-16)

¹⁵ Yəlaa pukayana piya səkpesi tətəɣə Yesu si í tənɪ si təə ké niŋ. Ama Yesu ifalaa na yəlaa mpe uləna pá

kaləna-wε. ¹⁶ Tənaɣa Yesu yelaa na pá kpətəna piya ke ɪ kin, na í tə-wε si: ɪ yele na piya kəə ma kin, í taa kaɣatɪ-sɪ. Pə taɣa pʊlv təə, mpa pa wε ɪsu piya tə, mpe pa tənna ɪsə Kawulaya. ¹⁷ Ma heeliɣi-mεɣe tampana si, ye wei ɪ ta pəsɪ ɪsu pəɣaya na ɪsə təɣə ɪ təə ké kawulaya, pʊntʊ kaa la kawulaya ŋke ka tʊ ke paa pəcə.

Yʊlv tonɣ tʊ təm

(Matiyee 19:16-30; Maləki 10:17-31)

¹⁸ Tənaɣa Yuta nyəma nyʊɣʊ tʊ nəɣəlv ɪ pəəsa Yesu si: Tacaə kʊpaŋ, pepeɣe pə wεε si maa la ɪlena má hiki weesuɣu ŋku ku tɛŋ tə?

¹⁹ M'p'ɣyó Yesu cə-ɪ si: Pə lapa ɪsəna na ń yaa-m kʊpaŋ? Nəɣəlv ta ke kʊpaŋ ye pə taɣa ɪsə tike təkəŋ. ²⁰ Ntəŋ n nyəmə nti pa suwa si: Taa la wasaŋkalətv, taa kʊ yʊlv, taa ŋmulɪ, taa suu ləlv ke təm. Se nyá caa na nyá too.

²¹ Tənaɣa apalv tonɣ tʊ ɪni ɪ cəwa Yesu si: Ma təkə kʊsəsutʊ nti tə tənaɣa hatoo ma pəcaatʊ ké.

²² Yesu nu mpʊ ɪlena í təmɪ-ɪ si: Ama kʊlvmtʊ tike təkəŋ kaasəna-ŋ lapʊ. Polo ń pɛɛti pə tənə mpi n wɛna tə na ń tala kʊnyəntʊnaa ke pə liɣitee, na cele ń sʊv tonɣ ke ɪsətaa. N' tɛma mpʊ pə lapʊ ɪlɛ n kəə na ń təŋɪ-m.

²³ Apalv ɪni ɪ nu təm tənɛ, ɪlena ɪ laŋlɛ wakəli tətəɣətəɣə. Pə taɣa pʊlv təə, ɪ ka wɛna ké pə tʊ fɛɪ.

²⁴ Yesu nawa si apalv ɪni ɪ laŋlɛ wakəlaa, ɪlena í tə si: Ama liɣitee nyəma ɪsə Kawulaya sʊsv wε katɛ pə tʊ fɛɪ. ²⁵ ɪsəna mpi pə wε yooyoo ké katɛ si í sʊvna pənyálaɣa p'úyó na í lu tə, mpʊ tətəɣə pə wε liɣitee tʊ ke katɛ si í sʊv ɪsə Kawulaya taa, halɪ pə tʊ tɛɛ mpʊ.

²⁶ Tənaɣa mpa pa caɣaa na pá nukɪ ɪ tɔm tɔ, pa tɔma si: ɪle awe ká tɔlɔna nteɣe-ti?

²⁷ Ḿpɔ́gɔ́ Yesu cɔwa si: Mpi yɔlaa tɔŋ si pə fei pəsuɣu tɔ, ɪsɔ kin tɔlev ké.

²⁸ Ḿpɔ́gɔ́ Piyee nɔɣɔ təkpaɔ si: Tɔv, ta yela pə tɔna təkpaɔaa ké na taa hu nyá waali.

²⁹ Ḿpɔ́gɔ́ Yesu cɔ-wɛ si: Ma heeliɣi-mɛɣe tampana tɔv si, ye nɔɣɔlv yela ɪ tɔyɔɣa yaa ɪ alb, yaa ɪ taalvnaa yaa ɪ kɔɣɔnaa yaa ɪ newaa, yaa ɪ nyɔ́ma yaa ɪ piya ké ɪsɔ Kawulɔɣa nyuɣu tɔv, ³⁰ pu ha pɔntv na pə kəli ḿpɔ́gɔ́ pə kpaɣav nɔɔnɔv tɔ. Pəyele ɪ sɔm waali ɪ ká wɛɛna weesuɣu ŋku ku tɛŋ tɔ.

*Yesu sɔm na ɪ fem pə tɔm tɔtɔ
(Matiyee 20:17-19; Maləki 10:32-34)*

³¹ Ḿpɔ́gɔ́ Yesu yaa ɪ ifalaa naanvwa na naaleɣe ɪ kin, na í heeli-wɛ si: Tɔv, tɔ kpaɔ Yosalem kɛle. Pə tɔna mpi ɪsɔ kuyɔɣɔtɔtɔ teləsɔlaa ka ŋmaawa si pu mayana Yulv Pəyɔɣa má tɔ, tɔnaɣa pu la. ³² Paa tɔm ma ta nyɪ ɪsɔnaa nin taa. Pɛle paa paana-m, paa tuv-m, paa tɔ-m ntaɣama. ³³ Paa casa-m hikasi, paa kv-m. Ama kuyɛɛŋ tooso wule, maa fe.

³⁴ Ama Yesu ifalaa ta cɛkəna tɔm ntɪ. Tɔm ntɪ tɔ hvwɛɛ tɛɛ pa tɔv ké, ɪle pa ta tu nyəm mpi pə tɔm Yesu yɔɣɔta tɔ.

*Yesu kuliɣi yulvm nɔɣɔlv ɪ ɪsɛ
(Matiyee 20:29-34; Maləki 10:46-52)*

³⁵ Yesu kɔma na í kpeɣetəna Yeliko ɪle, sɛsɛ yulvm nɔɣɔlv ɪ ka caɣa mpaav nɔɣɔ nté na í laki pala. ³⁶ ɪ nu yɔlaa samaa tɔŋ na pá tɛɛki, ɪlena í pɔɔsi si: Pepe lapa ye? ³⁷ Ḿpɔ́gɔ́ pa heela-ɪ si: Nasaletɪ Yesu tɛɛkəna.

³⁸ Tənaɣa ɪ koo səsəm si: Tafiti Pəyaya Yesu, nyəni ma pətətəle.

³⁹ Mpa paə tɛɛ nəɣə tə, pɛle pa kaləna yuləm na pá heeli-ɪ si: Su. Ama ílé ɪ səsə koo ke səsəm si: Tafiti Pəyaya, nyəni ma pətətəle.

⁴⁰ Mprúyó Yesu səɣaa, na í tə si: ɪ kəna-ɪ ma kiŋ. Yuləm tala Yesu kiŋ, ílena Yesu pəsɪ-ɪ si: ⁴¹ N caa má la-ŋ we? Yuləm cəwa si: Tacaə, ma caa ké si ń la na má naakɪ ɪsu maə wɛv ma wule taa tə.

⁴² Tənaɣa Yesu təma-ɪ si: Təv, naə ɪɛ, nyá taa tɛmnəv kɛ ɪsə waasa-ŋ kɛ. ⁴³ ɪ sʊv nəv nté tənɛ ɪnəyi kprakpaə, na í təhəyi Yesu na í saŋ ɪsə. Samaə təna ná mpv, ílena pá sʊv ɪsə ké sam tətə.

19

Yesu na Sakee pa təm

¹ Mprúyó Yesu sʊv Yeliko, ílena í fayana ɪcatɛ taa na í tɛɛki. ² Apalv nəɣəlv ɪ ka wɛ tə taa təna, na pá yaa-ɪ si Sakee. Apalv ɪnɪ ɪ kəna lampuu mʊlaə səsə, na ɪ ka pilaa ké. ³ ɪ caakaya si í nyɪ wɛi pa yaa si Yesu Yesu tə. Ama ɪ topulʊŋ təv ɪ taa pəsɪ na í na-ɪ. Mpi tə, samaə nyəkaa ké. ⁴ Mprúyó Sakee tɛɛ nəɣə na í kraɣa asewa, na í polo na í kra tʊyʊ nakʊli kʊ təv, si Yesu í tɛɛkəna kʊ tɛɛ ɪɛ ɪ na-ɪ. ⁵ Yesu kəma na í tala təna, ílena í teki ɪ ɪsɛ na í təmɪ-ɪ si: Sakee tii təcav, saŋa nyá təyaya kɛ maə caya.

⁶ Mprúyó Sakee tii kprakpaə, na í mʊ Yesu na laŋhʊlvmlɛ. ⁷ Pa təna mpa pa ná mpv tə pə ta maya-wɛ, ílena pá təŋ si: Halɪ yʊlv ɪsayaʊ tɛyɛɛ ɪ kʊlaə í polo.

⁸ Pa tala təyaya taa, ílena Sakee kʊli na í heeli Tacaə si: Tacaə, ma seee, maə faya ma kʊpam kɛ calɪ na má

ha konyɔntɔnaa. Ye maa muɣula nɔɣɔlɔ na má tɔɣɔ ɪ liyitee, maa feli pɔntɔ ke pə tɔm liyiti.

⁹ Tənaɣa Yesu tɔma si: Saŋa tɔyaya kanε kele ka nyɔma ná nyɔɣɔ nté. Pə taya pulɔ, Sakee maɣamaɣa ná ké Apələham pəyaya tɔtɔɣɔ mee. ¹⁰ Yulɔ Pəyaya má ma kɔmaya si ma pɛkəɣi mpi pə lepa tɔ na má ya pə nyɔɣɔ.

*Timpi pə weε tɔ tənaya pə sɔɔsəɣi
(Matiyee 25:14-30)*

¹¹ M̀p̀r̀ỳg̀ Yesu tasa mpa pa nu tɔm nti ɪ yɔɣɔtaa tɔɣɔ ɪsɔ sɛɛɔ. Pə taya pulɔ, pa kpeɣɛtəna Yosalem tɔ, yəlaa huɔkaya si ntanyɪ ɪsɔ ká sɔɔ Kawulaya tɔɣɔ ke tənɛ ɪnəɣi kpaakraa na pá ná. ¹² ɪsɔ wei ɪ sɛɛ-wε tɔɣɔle si: Kawulaya tɔyaya taa awulumpu nɔɣɔlɔ ɪ kuləna na í polo tɛtu poolɔɲ nyəntɔ si pá tu-ɪ kawulaya, na pə tɛma ɪlɛ ɪ məlɪ. ¹³ ɪ caakaya tɛɛɔ, ɪlɛna í yaa ɪ tɛmlɛ nyɔma naanɔwa, na ɪ tala-wɛɣɛ liyitee nyəɣəlɔɣɔ nyəɣəlɔɣɔ ke pa nyɔɔɲ tɔɔ. Na í heeli-wε si: ɪ taatəna liyitee anɛ, haɪlɪ má polo má kɔɔ. ¹⁴ Ama ɪ ɪcɛtɛ nyɔma luɣu ná fɛi-ɪ, ɪlɛna pá kɔsi tillaa si pá polo pá heeli-wε si: Tu caa si apalɔ ɪnɪ í la ta wulav.

¹⁵ Pa tɔ apalɔ ɪnəɣi kawulaya ŋkɛ, ɪlɛna í kulɪ na í məlɪ ɪ ɪcɛtɛ taa. M̀p̀r̀ỳg̀ ɪ kota ɪ tɛmlɛ nyɔma mpa ɪ ka cɛla liyitee tɔ, si ɪ naa ɪsəna ɪsəna pə sɛɛ-wɛnɛna tɔ.

¹⁶ M̀p̀r̀ỳg̀ kancaalaya nyəɲ kulaa na í tɔ si: Tacaɔ, pə sɛɛ-m liyitee nyəɣətu naanɔwa ké nyəɣəlɔɣɔ ŋku n ka cɛla-m tɔ ku tɔɔ. ¹⁷ Tənaɣa wulav tɔma-ɪ si: Pə wε teu, n ké tɛmlɛ tɔ kɔpaɲ ké. Timpi ɪsu n lapa teu ke pəcɔ nyəm taa ɪsəntɔ tɔ, n ká tɔɣɔ acalɛ naanɔwa tɔ ké kawulaya. ¹⁸ ɪlɛna naalɛ nyəɲ náá kulɪ na í tɔ si: Tacaɔ, pə sɛɛ-m liyitee nyəɣətu kakpasɪ ke nyəɣəlɔɣɔ ŋku n ka cɛla-m tɔ ku tɔɔ. ¹⁹ Tənaɣa wulav tɔma ɪlé si:

Nyaa tɔɔ acalee kakpasɪ tɔɔ kɛ kawulaya. ²⁰ Tɔmlɛ tu lɛlv nɔ kulaa, ilɛna ɪ tɔ sɪ: Tacaɔ, nyɔ nyɔɔɔlvɔv ɲku n ka cɛla-m tɔɔlv. Ma hɔka-kvɔv saalaya taa kɛ na mɔ su. ²¹ N wɛ-m sɔɔvntv kɛ. Pɔ taya pvlv, n kɛ yvlv kate tv kɛ. N ta su mpi tɔ mpɔɔɪ n kɔakɔɔɪ, na timpi n ta tuu tɔ tɔnaya n kvɲ. ²² Tɔnaya wulav tɔma-ɪ sɪ: N kɛ tɔmlɛ tv ɪsayaɔv kɛ, nyɔ mayamaɔa nyɔ kvɔɔɔvntv kɛ ma kvɔvna nyɔ tɔm. N ka nyɔmɔ teu sɪ ma kɛ yvlv kate tv, na mpi ma ta su tɔɔv ma kɔakɔɔɪ, pɔcɔ timpi ma ta tuu tɔɔv ma kvɲ. ²³ ɪlɛ pepe tɔɔ kɛ n taa tv ma liyitee kɛ panci taa? Ma kɔma ɪsɔntɔ tɔ, ma mayana pɔ sɛɛ a tɔɔ na mɔ kɔvntɪ na mɔ mv. ²⁴ Mɔpɔɔɔ ɪ heela ɪ cɔlv nyɔma sɪ: ɪ lɛkɪ liyitee nyɔɔɔlvɔv ɲkvɔv ɪ nɲ taa, na ɪ sɔɔsɪ nyɔɔvntv naanvwa tv. ²⁵ Tɔnaya pɛle pa cɔ-ɪ sɪ: Tacaɔ, kɛ ɪlɛ ɪ wɛna naanvwa? ²⁶ Mɔpɔɔɔ wulav cɔ-wɛ sɪ: Ma heeliɔ-mɛ sɪ timpi pɔ wɛɛ tɔ tɔnaya pɔ sɔɔsɔɔɪ. Ama wei ɪ fɛɪna pvlv tɔ, paa pɔciimaya kɛ ɪ wɛna, paa lɛkɪ kɛ. ²⁷ Tɔv, ɪ kɔna ma kolontunaa mpa pa kisaa sɪ mɔ taa tɔɔv pa tɔɔ kɛ kawulaya tɔɔv cɔvɛ, na ɪ kv-wɛɛv ma ɪsɛntaa.

Yesu cayav kɛ kɔvɲaya

(Matiyɛ 21:1-11; Malɔkɪ 11:1-11; Yohaavɪ 12:12-19)

²⁸ Yesu tɛma mɔpɔɔɔ yɔɔvntv, ilɛna ɪ tɛɛ nɔɔv na ɪ pukina Yosalem. ²⁹ Pa kɔma pa kɔvɛɛtɔna Pɛtafasi na Pɛtanii na Olifinaa pɔvɔ, ilɛna ɪ tili ɪ ifalaa taa naale sɪ: ³⁰ ɪ polo ɪcate nte tɔ wɛ nɔɔv tɔɔ cɔvɛ tɔ. ɪ talaa, ɪ kɔ mayana pa tv kɔvɲaya pile natɔlvɔv ɲmɔnaya. Nɔɔlv ta cayata tɔ tɔɔ. ɪ hɛtɪ-tɛ na ɪ kɔna. ³¹ Nɔɔlv ɪ pɔɔsa-mɛ sɪ: ɪ hɛtɔvɔ-tɛ suwɛ? ɪ cɔ pɔvntv sɪ: Tacaɔ caakɔna.

³² Μρύγύ μπα ι tilaa tɔ pa tɛɛwa, na pá maɣana pə tənaya teitei isu Yesu ka tem-wɛɣe heeluyu tɔ. ³³ Pá kɔma pa hetəyi kraŋaya pile nté ɔlena tə nyóma si: I hetəyi kraŋaya pile nté suwe?

³⁴ Ntɛna Yesu tillaa cɔ si: Tacaɔ caakəna.

³⁵ ɔlena tillaa pona-tɛɣe Yesu. Μρύγύ pa pɔ pa wontu ke kraŋaya pile tɔɔ na pá kraɣa Yesu na pá cayasi. ³⁶ Yesu tɔŋa tɛɛv, ɔlena yɔlaa pɔɔki-ι pa wontu na í tɔŋ pə tɔɔ. ³⁷ I kɔma í tiikina Olifinaa puɣu na í kpeɣetəna Yosalem, ɔlena ι tɔŋlaa samaa inι ι təna ι lanɔa hulɔmι teu, na pá saŋ Isɔ ké sɔsɔm ke piti təma nna pa nawa tɔ a tɔɔ si: ³⁸ Isɔ í wɛɛ wulav sɔsɔ wei ι kɔŋna Tacaɔ tɔŋ tɔ ι waɔli. Lanɔhulɔmle í wɛɛ hatoo ɔsɔta. Paa wei í tv Isɔ ké teeli.

³⁹ Falisanaa napəli paa wɛ samaa inι ι hekɔ. Μρύγύ pɛle pa təma Yesu si: Tacaɔ, sumsi nyá ifalaa mpɛ.

⁴⁰ Kɛle na Yesu si: Ma heeliyi-me təfoo si, paa pɛle pa suma, atɛ pɛɛ maɣamaya ká kɔli na á yɔɣoti.

Yosalem tɔɔ wula

⁴¹ Yesu kɔma na í kpətəna ɔcatɛ ke teu, ɔlena í nyəni-tɛ, na í wii-tɛ si: ⁴² Aaa, kasa, Yosalem, nyá maɣamaya, saŋa kuyaku kɔnɛ, ye n ka tu cɛkəna cɛkənav maɣamaya ke mpi pə pəsəyi na pə ha-ŋ lanɔhulɔmle tɔ. Ama pənɛntɛ pə ŋmɛsa-ŋ-wi, n kaa ná. ⁴³ Wɛɛ kəŋ nna a taa nyá kolontunaa ká cəɔna-ŋ na yoou wontu tɔŋ nyəntv, na paa ta-ŋ kotaya na pá nyala-ŋ təkɔpələkɔpəli. ⁴⁴ Paa nanɔti nyá na nyá taa yɔlaa təna tənəŋnaŋ, halι pa kaa tu sɔɔ pəle lentɛ ke lentɛ tɔɔ. Pə taya pɔlv, n taa cɛkəna waatv wei Isɔ kɔma si ι waasəyi-ŋ tɔ.

*Pɛɛtɔlaa tɔɣɔnɔɣu ke Iso tɔsɛɛle taa
(Matiyee 21:12-17; Malaki 11:15-19; Yohaani 2:13-22)*

⁴⁵ Ḿpɔ́yú Yesu sɔv Iso tɔsɛɛle taa na í niki pɛɛtɔlaa ke tɔɣɔnɔɣu. ⁴⁶ Na í tɔ-wɛ si: Pa ηmaawa Iso Tɔm taa ké si, ma tɔyaya ká la Iso tɔsɛlɔmle ké. Ama mə pəsəna-keɣe ηmulaa tɔyaya.

⁴⁷ Yesu seɣesaya Iso tɔsɛɛle taa ké paɔ ifemle nte. Ḿpɔ́yú kɔtɔlaa taa sɔsaa sɔsaa na Iso tɔm seɣesɔlaa na samaa taa nyɔv nyɔma pa pɛɛkaya si pa kɔvɔ-i.

⁴⁸ Ama pa ta nyi nti pá pusina tɔ. Pə taya pulv tɔɔ, samaa təna tv ηkpaɔɔv ke teu ké na pá nukɔ i tɔm.

20

*Yesu pəsɔv tɔm
(Matiyee 21:23-27; Malaki 11:27-33)*

¹ Ḿpɔ́yú kɔyakv nakvli Yesu seɣesaya samaa ke Iso tɔsɛɛle taa na í heeliyi Laapaali Kupaɔ. Ilena kɔtɔlaa taa sɔsaa sɔsaa, na Iso Tɔm seɣesɔlaa, na sɔsaa pa polo ² pá pɔɔsi-i si: Heeli-tɔv kɔkante nte n makɔ nyá taa na n lakɔ isəntɔ tɔ. Yaa awe tu hana-η pə mpaav?

³ Tənaɣa Yesu cɔwa si: Tɔv, ma mayamaya maa pɔɔsi-mɛɣe tɔm. ⁴ Iso yaa yɔlaa tilina Yohaani si í sɔkɔ yɔlaa ke Iso lom? I cɔ-m ma nu.

⁵ Ḿpɔ́yú Iso Tɔm seɣesɔlaa mayasa-təɣi pa taa pa tike, Ilena pá tɔ si: Ye tɔ tɔma si Iso tilina-i i ká pɔɔsi-tv si: Na pepe tɔɔ ké í ta mv i tɔm? ⁶ Pəyele tɔ tɔma si: Yvɔv tilina-i kɔlɔ, samaa təna ká kv-tv na pɛɛ. Pə taya pulv tɔɔ, pɛle pa tɛma pa taa tɔkpaɔaa ké si Yohaani ké Iso kɔvɔɔtɔtv telɔsɔlv.

⁷ Ḿpɔ́yú Iso Tɔm seɣesɔlaa pəsənaa si: Tə ta nyi wei i tila-i Iso lom sɔv tɔ se. ⁸ Tənaɣa Yesu ná cɔ-wɛ si:

Aŋha, ma kaa heeli-meɣe kaŋkante nte ma maki na má laki isəntə tə.

Təmlə nyóma asayaa təm
(*Matiyee 21:33-46; Maləki 12:1-12*)

⁹ Pə waali ké Yesu sɛɛ samaa ké isə si: Yulu nəɣəlu ka səna lesɛŋ tuŋ ké taale təcu. Ḿpúyó ɪ caa yəlaa na í su tə taa, ɪlena í kuli na í tee yela na pə taanɪ. ¹⁰ Pə kəma na pə tala tuŋ ɪni ɪ kooluyɔ waatu, ɪlena í kusi ɪ tillu nəɣəlu, si í polo təmlə nyóma kin na pá cele-ɪ ɪni ɪ tete. Tənaɣa təmlə nyóma mpe pa kra tillu ɪni na pá má, ɪlena pá tɔɣoni-ɪ niŋ naanɔwa tɔyələyəli. ¹¹ Ḿpúyó taale tu ɪni ɪ tasa ɪ tillu nəɣəluɣu kusuyɔ na í tili. ɪlena təmlə nyóma mpe pá má ílé, na pá tu-ɪ, na pá tɔɣoni-ɪ niŋ naanɔwa tɔyələyəli. ¹² ɪ tasa tooso nyəŋ ké tiluyɔ, ɪlena təmlə nyóma ma ílé, na pə ku ɪ təna, ɪlena pá peti-ɪ haləm na waali. ¹³ Tənaɣa haləm tu təma si: Təu, isənaɣale maa la ɪle? Ma maɣamaya ma kuləlu wei ma luyɔ suu teu tɔɣə maa tili. Ntanyɪ paa nya ɪ isələ. ¹⁴ Ama təmlə nyóma ná kəma na pá loosi ɪ pəyalɔ na í puki, ɪlena pá heeli təma si: ɪ loosiɣi kpancoou tu kəŋna nté. ɪ kəw tə ku-ɪ, na taale pəsi ta nyəntɛ. ¹⁵ Ḿpúyó pa kra-ɪ, na pá ləsi-ɪ taale na waali na pá ku-ɪ.

Tənaɣa Yesu pəəsaa si: Taale tu ɪni, isənaɣa ɪ ká la təmlə nyóma mpe? ¹⁶ ɪ kəma na í kəw, ɪ ká ku təmlə nyóma mpeɣe, ɪlena í caa yəlaa kufama na í su taale taa.

Samaa nu təm tənɛ ɪlena pá tə si: Isə í pona tələɣe pooluŋ.

¹⁷ Tənaɣa Yesu caa pa isəntaa, ɪlena í tə si: Isə Təm taa pa ŋmaawa si:

Pəle nte tetu ŋmalaa ŋmaakaya na pá lə tə,

ńté tə tɔɔ kəlɔ ŋmatv təna məlaa na tɔ səŋ.
Suweyele mpv?

¹⁸ Ye pə cəpa wei na í hoti pəle ńté tə tɔɔ, pə pʊtʊtəŋi-
i ké, i kaa wɛɛ hiiu. Ye pə cəpa yʊlv nəŋɔlv na pəle ńté
tə hoti i tɔɔ, tə taaləŋi-i na tetv ké.

Lom wulav sɔsɔ lampuu tɔm
(*Matiyee 22:15-22; Maləki 12:13-17*)

¹⁹ Təne inəŋi kpaakraa tɔ Isɔ Tɔm seŋesəlaa na
kətəlaa taa sɔsaa sɔsaa caakaya Yesu ké krau nté. Pə
taya pulv tɔɔ, pa nyəmə teu si mpeŋe i kpəpənaa na
í sɛɛna isɔ inɔ. Ama pa nyámna samaa. ²⁰ Ḿpúŋyú
pa suv Yesu ke cəŋyɔ, haləna pá caŋ pá tili feŋlaa
si pá feŋŋi-i. Uena feŋlaa mpe pəle pá cɛsi isu pa ké
kupaama napəli pəyele yem. Pa makaya Yesu nəŋɔ tɔɔ
na pa tɔm kupəəsʊtv si pá ná. Pa caakaya ké si pá
hiki mpi pə tɔɔ paa kra-i tɔ, na pá tv-i kufəneɛ niŋ
taa. ²¹ Tənaya pa tɔma-i si: Taca, tə nyəmə teu si
nyá kuyəŋtʊtv na nyá kuvəŋesətv pə təna kupantv ké.
Nn paasəŋəna tɔɔ, nn faŋasəŋi yəlaa. Ama isəna mpi
mayamaya Isɔ caa si yəlaa í la tɔ, pə tampana ke n
heeliŋi. ²² Pə wɛ mpv tɔ, ta mpaav taa pə muna tɔ
feli lampuu ke Lom wulav sɔsɔ na?

²³ Yesu tɛma Isɔ Tɔm seŋesəlaa acilayatu tənaya
nyəm, uena í tɔ-wɛ si: ²⁴ I huli-m liyitee nyəŋəlɔŋv na
má ná. Awe nyuŋv fotoo na i hətɛ ke pa ŋmaa pə tɔɔ?

²⁵ Ḿpúŋyú Isɔ Tɔm seŋesəlaa cəwa si: Lom wulav
sɔsɔ. Tənaya Yesu cə-wɛ si: Aŋha, í cɛla Lom wulav
sɔsɔ ke mpi i ti tɔ, na í cɛla Isɔ ulɛŋe mpi i ti tɔ.

²⁶ Tə təna nti Yesu yəŋtə samaa taa tɔ, feŋlaa ta na
isayatu natələŋi tə taa. Ama Yesu kuvəcətv mələna-
wɛŋe təmsyɔv na pá su təkulum.

*Səm waali tə fema isəna tu wee tə
(Matiyee 22:23-33; Maləki 12:18-27)*

²⁷ M'p'og'yu Satusee nyəma napəli pa kəma Yesu kin. Satusee nyəma mpe pa təḡayana si, səttaa kaa te na p'á fe. M'p'og'yu pa p'əssa Yesu si: ²⁸ Taca, Moisi sunatuyu kusəsutu ke takəlası taa si, yulu í wena neu, na yulu inı í si na í yele ı alv, na alv inı ı feina-ı na p'əyaya, neu ká hə leelu inı na í hikina ı taalv səlv ke piya. ²⁹ Təv, Yulu nəyölv na ı newaa, paa kəna yulu nyəəḡ naatosomp'əyölaya. M'p'og'yu taalv k'paya alv, ılena í si, ı fei p'əyaya. ³⁰ Tənaya naale nyəḡ həma leelu, haləna tooso nyəḡ náá hə tətə. ³¹ Pa naatosomp'əyölaya ḡke ka təna ka səpaya, alv inı ı ta hiki pa taa nəyölv na p'əyaya. ³² Pə waali ké alv inı ı t'eesa sərv. ³³ Təv, pa təna pa k'paya-ı mpv tə, səttaa fem wule pa taa aweyele alv tv?

³⁴ M'p'og'yu Yesu cə-we si: Antulinya inə ı taa cənəye apalaa k'pəkəyi alaa, na alaa náá saaki apalaa. ³⁵ Ama apalaa na alaa mpa pa ké si paa te na p'á fe na p'á caya cele antulinya wei ı kəḡ tə ı taa tə, ak'paya ke kaa wee təna. ³⁶ Mpe inı paa tasəyi sərv tətə, paa wee ké isu isəttaa tillaa wev tə. Pa fem mpv tə pa p'əsa Isə piya ké. ³⁷ Moisi hulaa təkəlekele ké si səttaa ká te na p'á fe. Pə tətə ké ı yaa Taca si: Apələham na Isaka na Yakərv pa Isə, ké timpı pə yəḡəta hotiya təm tə. ³⁸ Isə ké weesuyu nyəma nyəḡ ké, ı ta ke səttaa Isə. Isə inı ı tətə ké pa təna pa wena weesin si p'á laki ı təmle.

³⁹ Tənaya Isə Təm seyesəlaa taa napəli pa təma si: Taca, n tu yəḡəta teu ké.

⁴⁰ Pə taya pulv, pa taa nyi nti p'á p'əssi-ı tə.

*Isəna Mesii na Tafiti pa wεε tō
(Matiyee 22:41-46; Maləki 12:35-37)*

⁴¹ Μρύγύ Yesu pəssa Isə Təm seγesəlaa si: Isənaγa pa təη mpυ si Mesii ke Tafiti pəγaya ye? ⁴² Pəyele Tafiti maγamaγa nά ηmaa ι yontu takəlaya taa ké si: Tacaα Isə heela ma Səssə si, caya ma kəηkəη taa.

⁴³ Haləna má kəna nyá kolontunaa na í loosi nyá nəəheε ke pa təə.

⁴⁴ Təυ, Tafiti nά yaawa si Tacaα keλε, isənaγa Mesii nάά məli na í ké Tafiti pəγaya?

*Isə Təm seγesəlaa laakali lapənav
(Matiyee 23:1-36; Maləki 12:38-40)*

⁴⁵ Samaa təna təηna Yesu təm nuw, ilena Yesu tō ι ifalaa si: ⁴⁶ Ilana Isə Təm seγesəlaa mpε na laakali. Pa səəla tokonaa səsaa suuu ké na pá cəəki. Pa caaki si pá seeki-wεγε kuyεεη taa ké. Yuta nyəma təkotilenaa taa, teeli teeli təcayale ke pa pεekəyi. Acima taa, səsaa təcayale ke pa pεekəyi na pá caki. ⁴⁷ Mpε pa leekəγəna leelaa ke pə təna mpi peλε pa wena tə. Ilena pá suv Isə sələmvυv na pə tayali, si pə hólí si mpεγε kypama. Pə təə ké paa te na pá nά katatəlaya.

21

*Alv wei ι tv santiinaa naale tō
(Maləki 12:41-44)*

¹ Yesu kusa isε, ilena í na təηtənaa tυyi pa kəhav ke Isə təsεεε səsəεε kəhaaη atakaanaa taa. ² Na í nά tətəγə alv leelu konyəntv nəγəlv, na í pεtəyi santiinaa naaleγe pə taa təna. ³ Tənaγa Yesu təma si: Təm tampana təə ké ma heeliyi-mε. Mpi leelu konyəntv inε ι təwa tə, pə kəla pane pa təna pa kətətum. ⁴ Pə

taya pulv, yelaa lelaa tēna ná kpaɣa pa liyitee nna a kɔpisa yem tɔɔ na pá haaki. Ama alb ine, paa na i ké kɔnyɔntiya tɔ i kpaɣa i liyitee tēna na í tɔ. Pə ta kaasi- i pulv si í yana paa tɔɔnaya maɣamaɣa.

Isə təsele wakəlvv təm
(*Matiyee 24:1-2; Maləki 13:1-2*)

⁵ M̄p̄yú n̄ap̄eli pa caɣaa na pá yɔɔtəɣi Isə təsele təm si: Pəe kupaana wena pa lapəna Isə təsele ke caɣəm tɔ na mpi mpi pa haaki Isə ké tə taa tɔ, pə lapa na tɔ te teu ké. Tənaya Yesu heela p̄untuna si: ⁶ Pə tēna mpi í naa isəntɔ tɔ, kuyeyɛn ká kɔɔ wei i taa pə kaa kaasi pələ lentɛ na tə tēna lentɛ tɔɔ tɔ, paa tusi pə tēna.

Mpi mpi pə lapv ká hólí si antulinya caa tɛm tɔ
(*Matiyee 24:3-14; Maləki 13:3-13*)

⁷ M̄p̄yú m̄p̄e in̄i pa pəsa Yesu si: Pəlee ké m̄p̄v in̄i pu la? Na ŋmaatəle nteye pu hólí na tɔ nyəna si pə wɔsaa?

⁸ Tənaya Yesu si: I la laakali, í taa yelee na nɔɣɔlv kɔɔ na í tolisi-me. Mpi tɔ, paɣale ká kɔɔ na pá haa pa tɔɣi ma hətɛ, si m̄p̄eyɛle Mesii, na pá tɔŋ si, pə wɔsaa ké. Ama í taa nuna-we. ⁹ I kɔma na í nu yooŋ na pə tēna pə pəsuyv yem ké k̄p̄entəlasɔ tɔ pə tɔŋ, í taa nyá. Tələ tə tənaya m̄p̄v, pə weɛ si tə la na pəcɔɣɔ. Ama waali ké antulinya náá kɔɔ na í tɔŋ.

¹⁰ M̄p̄yú Yesu tasa-weɣe heeluyv si: Tɛtv katenɔ lɛŋka ká yooŋa lɛŋka nyəma, na kawulaya lɛŋka ká kuli lɛŋka tɔɔ. ¹¹ Tɛtv ká sele pə kaa la nyənyv, nyɔɣɔsi na yvlkɔsəkv ká lu tiiliwe tiiliwe. Kəkɔlv təma sɔɣəntv nyəna na atəma səsəna ká luna isotaa na pə tii.

¹² Ama na pécó təne inu tə təna tə laki ile, paa kpa-me, na pá tu-meɣe wahala səsə. Paa cele-meɣe Yuta nyéma təkotilenaa taa nyéma, na pele pá huuna-me. Paa tu-meɣe saləkanaa, paa yaa-meɣe nənəəsi ke awulaa səsaa na tetu təkəlaa pa kin ke ma tə. ¹³ Ama təna weɣe pu topili-meɣe mpaan si í hólí ma təm tampana. ¹⁴ Í tayanu mə ti si, paa pu la isəna, í taa nəɣəsi nti í ka huɔ na í lu tə na pə ta tata. ¹⁵ Pə taya pulu, ma mayamaya maa tasəna-meɣe layatu ke təm nti í ká yəɣəti na mə kolontunaa taa nəɣəlu kaa na kucəcətu, pəyele pa kaa kee pa nyəntu tə. ¹⁶ Mə caanaa na mə toonaa na mə taalunaa na mə newaa na mə nyéma na mə cewaa ka tu tuna-meɣe mə kolontunaa nin taa, halí paa kv mə taa payale. ¹⁷ Yəlaa təna taa ká kpana-meɣe ma tə. ¹⁸ Paa na mpv mə taa nəɣəlu nyuyv kaa holi-i holuyv mayamaya. ¹⁹ Ile mu nyaya apalutu, pu ya mə nyəə.

Yosalem yəkvv təm

(Matiyee 24:15-21; Maləki 13:14-19)

²⁰ Ye í kəma na í ná yoolaa kupin tama Yosalem ke kotaya, í nyi si i yəkvv wusaa keke waatu inu. ²¹ Mpv inu tə, mpa pá we Yuta, pa se na pá kpa pəə. Na mpa pele pá we Yosalem taa, pá lu na pá hatəli. Na mpa pele pá we tawa taa, pá taa kpe. ²² Pə taya pulu, kvyeen inu i taa ké pu naasi Yosalem nyéma ilena pécó pə təna pə lá isu paa ηmaav Iə Təm taa tə. ²³ Ahusitonaa na asə pa təm ká la wayo ké waatu inu. Wahala ká tə icate nté tə taa, yəlaa pane paa ná Iə pááná. ²⁴ Paa kv-we na layate, paa kpa-weɣe yomle ke piitimnaa təna taa. Ma ta nyi isənaa ke pu yelina Yosalem na pá pááləyí i taa, haləna pele pa waatu kəə na í su tənaya.

Yulu Pəyaya kəntə
(*Matiyee 24:29-31; Maləki 13:24-27*)

²⁵ Pu hólí ηmaatεε ke ilim na isətu na isətuləŋasɪ pə təə. Lanwakəlle səsəəle ká kra katenə təna, na nəγəsεε ká kv-wεye tenku na ɪ hola səsəəna pə kəkəte səsəəle təə. ²⁶ Yəlaa ká huɔ mpi pu kəə antulinya təna taa tə pə təm, ɪlena səγəntu səsəəntu kra-wε na pá sɪ pa tuŋ təə ké yem təkətu. Pə taya pulu təə, pu ciyiti isətənuɣu taa kəkələnaa. ²⁷ Waatu inəyi paa na Yulu Pəyaya má ma sənə isəŋmuntuyu təə, na má tiiki na ma toma ke səsəm na ma teeli. ²⁸ ɪ kəma na í na mpv unɪ pə suv lapu ɪε, í kusɪ mə nyəəŋ na isə na í feesi təfuu. Pə taya pulu, mə waasuyu caana kəntε.

Fiki tuyv təm
(*Matiyee 24:32-35; Maləki 13:28-31*)

²⁹ M'póyó Yesu təma-wε sɪ: ɪ nyəəna tuyv ηku pa yaa sɪ fiki tə na tuŋ lələŋ na í na. ³⁰ Ye ɪ kəma na í suv nəyεtuyv í nyəmá kprakpaa sɪ hεεsuyv talaa ké. ³¹ Mpv tətəγə pə wεε, í kəma na í na mpv unɪ pə laki, í nyɪ kprakpaa sɪ Isə Kawulaya wusaa. ³² Tampana ke ma heeliyi-mε, yəlaa mpa pa wεv isəntə tə pa kaa sɪ pa təna na pəcə pə tənaya mpv pə la. ³³ Isətənuɣv na atε ká mukɪ yem. Ama ma kuyəγətutu kaa saalɪ paa pəcə.

I feŋ teu

³⁴ ɪ la laakalɪ, í taa yelee na tətəγəle na sɔlvnyəəle pə pəsɪ-mε, na kaɣana antulinya inε ɪ nyəntu nəγəsεε kv-mε. Ye í paasəna mpv kuyaku ηku ku tuti-mεye. ³⁵ Pə kəŋ kuuu ke antulinya təna taa yəlaa təna təmaa ké isu pa pεtuyv puluyu tə. ³⁶ Pə təə tə í feŋ na í sələməyi Isə ké tam, na í hiki toma na í lu mpi pu kəə tə pə taa, na í kəə í səŋ Yulu Pəyaya má ma isəntaa.

³⁷ Yesu seyesaya Iso taseele taa ké ilim ilim na í mäləyi Olifinaa puyv tōó ké taanaya taanaya na í suuki. ³⁸ Yəlaa təna pukaya Iso taseele taa ké tanan tanan təhuluhulu na pá nukı ı waasv.

22

Yutaasi kəlmətə təm

(Matiyee 26:1-5; Maləki 14:1-2; Yohaani 11:45-53)

¹ Potopotonaa mpa pa taa kükusum fei tō pa acima wena pa yaa sı Teev acima tō a wəsaa. ² Mpyúy kətəlaa səsaa na Iso Təm seyesəlaa pa tənna mayasuyv ke isəna paa la na pá kv Yesu tō. Ama pa səyəmayaaana samaa ké.

Yutaasi səəlv puwa sı ı tvyi Yesu ké nyvyv nyáma niñ taa

(Matiyee 26:14-16; Maləki 14:10-11)

³ Mpyúy Satanı suv Yutaasi Isəkaleeu pa naanowa na naale taa lelv taa. ⁴ Ulena í polo na í na kətəlaa səsaa, na Iso taseele səsəəle tanlaa taa səsaa pá seyesi isəna ı ká la na í tv Yesu ké pa niñ taa tō na pá su. ⁵ Tənağa pele pa lanja heewa səsəm. Ulena pá tō sı paa ha-ı liyitee. ⁶ Ulena Yutaasi tisi, na í suv pekvuyv ke kvyakv kvpañkv ηkv kv taa ı ká tv Yesu ké pa niñ taa na samaa fa nyi tō.

Teev acima kvəyov tayanvyv

(Matiyee 26:17-25; Maləki 14:12-21; Yohaani 13:21-30)

⁷ Potopotonaa mpa pa taa kükusum fei tō pa acima kvyakv ηkv kv wule pa kvyi Teev acima iweesı tō kv talaa. ⁸ Mpyúy Yesu kusa Piyee na Yohaani sı: ı polo í təsəyi-tuyv Teev acima təyənaya.

⁹ Tənağa Piyee pa pəəsaa-ı sı: Leye n caa sı tə təsi-kə?

10 Uena Yesu cə-we si: Ii naa, í ká kəə isu í sʊv ɪcətɛ tə, í ká sulina apalv nəɣəlv na í səɣəla lum na həyaya. I təhɪ-i na í sʊv təyaya ŋka ka taa ɪ ká sʊv tə. 11 Uena í pəəsɪ təyaya tv si: Tacaɪ si, kutuluɣu ŋku kv taa ké í na ɪ ifalaa paa caya na pá təɣə Tɛɛv acima kv təɣəv? 12 Apalv inɪ ɪ ká hólí-mɛɣɛ atɛ na ɪsə kutuluɣu taa ké naŋ səsəəv nakvləɣɪ ɪsətɪa, ŋku kv taa wɛ wontu nti í ká lana tə. Kv taa tənaya í ká təsi pə təna.

13 Ḿpúɣú Piyɛɛ pa polaa na pá maɣana teitei isu Yesu ka heela-wɛ tə. Na pá təsi Tɛɛv acima kv təɣəv kɛ təna.

Tacaɪ səm təəsvv

(Matiyee 26:26-30; Maləki 14:22-26; Kələntɪ I 11:23-25)

14 Tɛɛv acima waatv talaa, uena Yesu na ɪ tillaa pá caya təɣəv. 15 Uena í heeli-wɛ si: ɪsəna ma nyula teu si má na-mɛ t́ təɣə Tɛɛv acima təɣənaɣa na pəcó má sʊv ma kvnyəntəɣəle taa tə pə wɛ səɣəntv. 16 Pə taya pulv tə, tampana kɛ ma heeliɣi-mɛ si ma kaa tasa-yɛɣɛ təɣəv haləna pə kəə pə hólí ɪ təɣəv tampana kɛ ɪsə Kawulaya taa na pəcó.

17 Ḿpúɣú Yesu kpaɣa sʊlvɪm na kəpʊ, na í sɛɛ ɪsə ké í na təmlɛ na í tə si: I mv-wɪ na í nyəə mə təna. 18 Pə taya pulv, ma heeliɣi-mɛ si pə kpaɣav pənɛntɛ tə ma kaa tasa sʊlvɪm nyəəv haləna ɪsə kəə na í təɣə ɪ Kawulaya na pəcó.

19 Pə waali ké Yesu kpaɣa potopoto na í sɛɛ ɪsə ké í na təmlɛ, uena í faɣa-i na í cɛlɛ-wɛ na í tə si: Potopoto inɛ ɪ kɛna ma tənʊɣv ŋku pə ha mə təə tə. Ḿpúɣú í ká lakɪ na í təəsəɣɪ ma təə.

20 Pa tɛma təɣəv uena Yesu kpaɣa kəpʊ kɛ mpʊ tətə na í tə si: Kəpʊ inɛ ɪ kɛna ɪsə nəɣə pɛɛlvɣv kvfam yoo,

na ma caləm mpi pə kpema mə tɔɔ tɔ mpi pə huləna pə tampana.

²¹ I nyi teu si wei i tɔyɔ-m kolontunaa ninj taa tɔ i we cəne, na ma na-i tɔ təkəna. ²² Tampana tɔɔ Yulu Pəyaya má maa tee ké isu Isə ká suw tɔ. Ama wei i tɔyɔ-m kolontunaa ninj taa tɔ i təm we waiyo.

²³ Tənyaya Yesu ifalaa suw təmaya pɔɔsuɔy si: Ile tá taa awe ká lana nteye mpv?

Sɔsɔantv tɔɔ həm

²⁴ Mpróyó Yesu ifalaa suw həm ke pa taa pa tike si pa naa wei paa nyənəyi sɔsɔ tɔ. ²⁵ Tənyalə Yesu si: Piitimnaa awulaa sɔsaa ŋmakələyi pa yəlaa ké. Na mpa pa ké tɔntɔnaa tɔ, pɛle pa caa pá cuyusiɣi-weɣe ta caa ta caa ké. ²⁶ Ama me ile pɔ taa wee ŋpróyó mə kin. Mə taa sɔsɔ í pəsi i təyi mə səkpelu, na wei i ké wulaw tɔ, í pəsi i təyi təmle latv. ²⁷ Kutəyɔv latv na wei pa laki-kv tɔ, awe kələna? Pə taya wei pa laki-kv tɔ. Anha, mpv inəyi na má, ma we mə həkə ké isu kutəyɔv latv. ²⁸ Me mə təkə mə təyi teu na í ta kisi-m ma wahalanaa taa. ²⁹ Pə tɔɔ ké ma tɔyi-meyə kawulaya isu ma Caa ná tɔyɔ ma tɔ. ³⁰ Má na-me tu təkəna na tɔ nyɔkə ma kawulaya taa, na í ká caya kumlee tɔɔ na í huukəna Iseyeli kpeka naanɔwa na naale.

Siməŋ kpɛɛsuɔy təm kpaalɔyɔ

(Matiyee 26:31-35; Maləki 14:27-31; Yohaani 13:36-38)

³¹ Mpróyó Yesu təma si: Siməŋ Siməŋ Siməŋ, ke ŋkraŋŋ. Satanɩ sələma nəyɔ na pɔ ha-i si i paɣaləyi mə təna isu pa paɣalɔyɔ təyənaya pee na pá ləsəyi ləɔtv tɔ. ³² Ama ma sələma Isə ké nyá tɔɔ si pɔ taa kɔɔ

na í yele Iso ké nyá taa temmau. Nyaa kōma na í layasi ile nyaa sōasi nyá taapalaa ke apalutu.

³³ Tēnaya Piyee tōma Yesu si: Tācaa, ma tēma ma tēyi tōkuyū ké, paa salēka pá tēki ma na-η, na paa sēm ma na-η tu sēna.

³⁴ M̄p̄yó Yesu cō Piyee si: Piyee, ma heeliyi-η tēfoo si mpi pu takī kampaav kōou ke saṅa tō, n tēma tēm toosoḡo kpeesuyū si n ta nyi-m ké n ta nyi-m.

Liyitee na layate p̄a tōkuyū tōm

³⁵ P̄ale p̄a waali ké Yesu p̄ōsa i ifalaa si: Maa tiluyū-me na í tēe mp̄v tēyēlāyēli, liyitee fēi, huluḡu fēi, ḡtankpate fēi tō, í laṅa pulupu cēcēka na? Pa cō-i si: Aai tō ta la-η pulu.

³⁶ M̄p̄yó Yesu tōma i ifalaa si: Tōv, p̄enente wei í wēna liyitee, p̄ontu í tēki i tōō, na wei í wēna huluḡu í tēki-ku, na wei í fēina layate, p̄ontu í p̄eeti i toko na í yana. ³⁷ Ma heeliyi-me tēfoo si, nti pa ḡmaa Iso Tēm taa si: Asayaa taa ké pa tu-i tō, p̄a wēe ké si p̄ō la m̄p̄yó ma nyuyū taa. Na nti ḡmaatv taa yḡḡata m̄p̄yó ma tōō tō tu la teitei ké.

³⁸ Tēnaya Yesu ifalaa tōma si: Tācaa, layalee ntō cāneye naale. Ilena Yesu cō-we si: Aai, í yele tōle.

Yesu sālēmuyū ke Olifinaa puyū tōō (Matiyee 26:36-46; Malēki 14:32-42)

³⁹ M̄p̄yó Yesu kōlaa na í lu, na í polo Olifinaa puyū tōō, isu i tu lakuyū tō, ilēna i ifalaa tēḡ i waali. ⁴⁰ Pa talaa ilēna Yesu tō-we si: I sālēmāyi Iso na p̄ō taa kōō na í hoti mayasuyū taa.

⁴¹ Tēnaya Yesu yēla-we na í hatēli p̄écó isu yulv í lḡḡ p̄ale tu tala timpi tō, ilēna i lun akula, na í sālēmi Iso si: ⁴² Hai, ma Caa, ye n nōkaa, kōōli wahala sōsō

ineye ma nyuyv taa. Ie paa na mpv la mpi n nōkaa tō, yele ma kōnōkēm.

[⁴³ Tēnaya isōtaa tillu nōgōlv i lu Yesu tōō, na í sōōsi-i apalutv. ⁴⁴ M̄pōgō lāṅwakälle sōsōle kra Yesu, ilēna í seesi isōle tēkanḱan na Isō sēlēmvyv. Na hanaya lukaya isu calēm na ká tosiyi atē.]

⁴⁵ Yesu tema Isō sēlēmvyv, ilēna í kōli na í mēli i ifalaa cōlv na í mayana isōnyōḱle kra pēle na halī pā caṅ pa too. ⁴⁶ M̄pōgō i pōōsa-wē si: Suweyele í tookuyv mpv tō? I kōli, í sēlēmōḱi Isō, pē taa kōō na í hoti mayasvyv taa.

Yesu kraṅ

(Matiyee 26:47-56; Malāki 14:43-50; Yohaani 18:3-11)

⁴⁷ Yesu tōḱna m̄pōgō yōgōtvyv, ilē yēlaa samaa tapayale, na ifalaa naanōwa na naale taa lēlv Yutaasi tēna-wēye nōgō na í kōna-wē. M̄pōgō i kṛētōna Yesu si i kṛekōḱōna-i. ⁴⁸ Tēnaya Yesu pōōsa-i si: Yutaasi, kṛekōnav kē n hōlōḱōna kolontunaa si pā kra Yvlv Pēyaya mā na?

⁴⁹ Mpa pa wē Yesu tōō tō, pa ná mpi pē caa lapv tō, ilēna pā pōōsi-i si: Tacaā tē yōōna ta layalee kē?

⁵⁰ Tēnaya Yesu tōō nyōma mpe pa taa lēlv loma kōtvlv sōsō tēmle tv ntōgōḱi ḱkraṅvyv na í kōōli tōfenj.

⁵¹ Ilēna Yesu tō-wē si: I yele mpv pē mayanaa.

M̄pōgō Yesu tokina yvlv inī i ḱkraṅvyv, ilēna kv mēli isu kv wēv tō. ⁵² Pē waali kē Yesu pōōsa kōtōlaa sōsaa na Isō tēsele tanlaa taa sōsaa na Yuta nyōma taa nyuyv nyōma nyuyv nyōma mpa pa kōma-i kraṅ tō si: I kōḱ na í nōki na í kraḱa layalee na kṛatēḱ tō, maya ḱmulv isayav kē? ⁵³ Mā na-me tu wēna

Isò tæsele taa ké koyeeη tæna na í tá pæeki si í kra-
m. Ama mə na ahoò sækpætuyv tæe asayaa səsaa mə
waatv tapæna saηa.

Piyee kpeesvuyv

*(Matiyee 26:57-58,69-75; Malaki 14:53-54,66-72;
Yohaani 18:12-18,25-27)*

⁵⁴ Mprúyú pa kra Yesu na pá pona kætulv səsò
təyaya, na Piyee təyaya i waali ké táálóm təò. ⁵⁵ Paa
tayana kəkò ke tayà hekv taa. Tənyaya Piyee polaa na í
soti mpa pa pamna kəkò ηke tə pa hekv taa. ⁵⁶ Təmle
tv alvnyəη nəyòlv i na-i kəkò kpeeηa na í cayaa, ilena
í nyəni-i tərəηη na í tə si: I na apalv ineyε.

⁵⁷ Tənyaya Piyee kpeesaa si: Alv nyá, aai, ma ta
nyəni-i yoo.

⁵⁸ Pə lapa layasaya ke pəcə, ilena nəyòlv tətə náy na
Piyee, na í tə si: Pa taa wεyεle na nyá tətə. Ama Piyee
cə apalv unv si: Pə tayà ma.

⁵⁹ Pə tasa layasaya ke lapv, ilena nəyòlv tətə náy
seesi isəle si: Tampana təò, apalv inε na Yesu ké. Pə
tayà pulv təò, i ké Kalilee tv ké.

⁶⁰ Tənyaya Piyee cəwa si: Nti apalv nyá n yəyətəy i tə
ma ta nyi-ti.

I nəyò ta tu tiita ate ilε kampaav koo kprakpaa
inəyəle. ⁶¹ Tənyaya Tacaa pəsaa na í yaya Piyee ké isəle.
Ilena Piyee təəsi nti Tacaa ka yəyətə-i tə tə təò si: Mpi
pu takv kampaav kouu ke saηa tə n tēma təm toosoγo
kpeesvuyv si n ta nyi-m ké n ta nyi-m. ⁶² Mprúyú i tukaa
na í lu, ilena í wii isu i səki i səki.

Yesu tvvv na i mapv

(Matiyee 26:67-68; Malaki 14:65)

⁶³ Yəlaa mpa pa taja Yesu tə, pa paakayana-i, na pá mak-i-i. ⁶⁴ Pa taka i isentəo ké na pá təhi-i si: Kreye, awe marəna-η?

⁶⁵ Pa yəgəta-i təmnaa təmnaa kəwəwutu ke payale tətə.

Yesu ponav ke kotuyu səsəuv

(Matiyee 26:59-66; Maləki 14:55-64; Yohaani 18:19-24)

⁶⁶ Kə fema, ɬena Yuta nyuyv nyəma nyuyv nyəma na kətəlaa səsaa na Isə Təm seyəsəlaa pá koti pa təma. Məpəyó pa pona Yesu ké pa kotuyu səsəuv taa. ⁶⁷ Na pá pəəs-i si: N ké Mesii? Cə-tv na tə nu.

Məpəyó Yesu cə Yuta nyuyv nyəma si: Ma heeliyi-meɣe na u tisiyina-m. ⁶⁸ Ye ma pəəs-a-meɣe kəpəəsutv nti, u cə-m natəli. ⁶⁹ Ama pə krayav pənentə tə, Yulv Pəyaya má maa caya Isə toη təna tv kəηkəη taa.

⁷⁰ Tənaɣa Yuta nyuyv nyəma təna pəsənaa si: Ye mpv n ké Isə Pəyaya ntə?

Məpəyó Yesu cə-we si: Tə mayamaya tə lunna mə nəs-i taa, ma ké Isə Pəyaya ké.

⁷¹ Tənaɣa Yuta nyuyv nyəma təma si: Tə luna i nəgə na tá mayamaya tə nu ɬe, tə tasəyi aseeta nyəma ke pəekuyv si tə lepe?

23

Yesu ponav ke Pilati

(Matiyee 27:1-2,11-14; Maləki 15:1-5; Yohaani 18:28-38)

¹ Tənaɣa kotilaa təna kəlaa na pá pona-i Pilati isentaa. ² Məpəyó pa suv-i təm tuyv ke təna si: Tə mayana apalv ɬe i tvsəyi tá yəlaa si pá taa feli Lom

wulav səsə ke lampuunaa. Haləna í təŋ sɪ inəɣəle wulav səsə Kilisiti.

³ Ḿpúgú Pilatı pəsa Yesu sɪ: Nyagale Yuta nyéma wulav səsə inəyi?

Ulena Yesu cə Pilatı sɪ: Ntəɣəle n yəɣota mpv.

⁴ Ḿpúgú Pilatı heela kətəlaa səsaa na samaa sɪ: Maa naa apalv inɛ ɪ kwakələtv se.

⁵ Ama kətəlaa səsaa na seesa isəle sɪ: ɪ seɣesəyi yəlaa ké sɪ pá kisi tɛtv səsaa. Hatoo Kalilee ke ɪ caalati, na í cə Yuta tɛtv təna, halı nənəw kele ɪ tala cənɛ.

Yesu ponav ke Heləti

⁶ Pilatı nu kətəlaa səsaa təm ntı, ulena í pəsı sɪ: Apalv inı Kalilee tv ke?

⁷ Pilatı kəma na í cekəna sɪ Yesu ké Heləti ifalv ulena í tə sɪ: ɪ pona-ɪ Heləti. Pə pamna ílé ɪ ka wɛ Yosalem ke kuyɛɛŋ inı ɪ taa tətə. ⁸ Heləti ná Yesu ulena ɪ lanle hulumı səsəm. Pə taya pvlv, ɪ ka nu ɪ təm, ulena í nyuli hatoo ləŋ sɪ í na-ɪ. Na ɪ teelayaa sɪ ɪ ká lapı-ɪ piti təmle natəli na í ná. ⁹ Na í pəsı-ɪ təmnaa payale. Ama Yesu ta cə-ɪ paa kulumvɣv. ¹⁰ Kətəlaa səsaa na Isə Təm seɣesəlaa naa wɛ təna na pele pá suuki-ɪ isayatv na isəle kuseemle. ¹¹ Heləti na ɪ yoolaa pa wonaya Yesu ké na pá laki-ɪ nyan ke səsəm. Ḿpúgú pa suu Yesu ke kacəka toko səsə nəɣəlv, ulena pá məŋna-ɪ Pilatı kiŋ. ¹² Kuyakv ŋkv kv mayamaya ke Heləti na Pilatı pa ciikaa. Pəyele paa wɛna təma na kolonja ké.

Sı pá kv Yesu ké pá kv-ı

(Matiyee 27:15-26; Maləki 15:6-15; Yohaani 18:39-19:16)

¹³ Ḿpúgú Pilatı kota kətəlaa səsaa na ıcate nyvɣv nyéma na samaa, ¹⁴ na í tə-wɛ sɪ: ɪ kəna-m apalv inɛ sɪ ɪ tolixi yəlaa. Təv, ulɛ ma pəsı-ɪ təmnaa ke mə

isenta. Ama ma ta na kawalasi nsi í tu-í tó sí taa nakələyi í kinj. ¹⁵ Heləti maɣamaɣa ná tá na isayatu ke Yesu kinj tətə, pə təw kə í tayana-tuyu-í məhnav. Apalu inə í ta wakəli pulu mpi pə nəɣəsəna pá kv-í pə təw tə. ¹⁶ Ule maa yeke na pá mapí-í akpatəe ilena í tēe.

[¹⁷ Paa Tēe acima wena a təw pə wēe sí Pilatí í tulí-wēyē saləka tu nəɣələyū.]

¹⁸ Mpyúyú pa təna pa krentaa na pá koo sí: Yeke pá kv inə iní, na í tulí-tuyū Palapaasi.

¹⁹ Yulokule təm na yoo nakvli ku lapəna icate taa na pá təkí Palapaasi. ²⁰ Pilatí səla teu sí í yeki Yesu, ilena í tasəna-wēyē yəɣətənav. ²¹ Ama pēle pa mapa kapusi sí: Kamí-í səm tesika təw, kamí-í səm tesika təw.

²² Mpyúyú Pilatí tasa-wēyē yəɣətənav ke təm tooso nyəm sí: Ule isayatu ntiyi í lapa? Ma ta na nti tə təw paa kv-í tə. Ule maa yeke na pá mapí-í akpatəe ilena í tēe.

²³ Ama pa tasa kiisuyu na təh na isəle kuvēemle sí paa kamí-í tesika təw. Haləna pa kakiisasi nsi sí nu Pilatí. ²⁴ Təhaya Pilatí təma sí: U la isəna í caa tə. ²⁵ Ulena í tulí-wēyē wei paa təka yulokule na yoo təw na pa təhaya sí pá yeke-í tə, na í cēle-wēyē Yesu sí pá lana-í nti pa səlaa tə.

Yesu kam
(*Matiyee 27:32-44; Maləki 15:21-32; Yohaani 19:17-27*)

²⁶ Pa təkayana Yesu ile pə pamna Silēni tu wei pa yaa sí Siməh tə í luna taale nté na pá sulí-í, na pá kpa-í na pá svki-í Yesu tesika sí í təhna í waalı.

²⁷ Yəlaa samaa tuutuuma təhaya í waalı na alaa tətə, na pēle pá kpa pa lanja na pá wiiki í təw. ²⁸ Mpyúyú Yesu pəsəna alaa mpe pa təw na í tə-wē sí: Hai

Yosalēm alaa me, í taa wii-m. Ama í wii mē na mē piya. ²⁹ Pē taɣa pɔlv, kuyeeɲ wee ɪ ká kōw wei ɪ taa paa tō si: Nyuleleɲ nyóma nté kaalɔlasɪ, mpa pa ta tu mǎli mǎlvɔv maɣamaɣa yaa, mpa pa hēla pē ta mvsi tō. ³⁰ Waatv inəɣɪ paa wiikina póóɲ si: ɪ nyəki-tv. Na paa tō pulasɪ si: ɪ takɪ-tv. ³¹ Pa ta kpisi talee, kacaɲfana tawvsi na?

³² Ḿpóyú pa kpeɲna yēlaa asayaa ke naale tótō si pa kvɣɪ pá na Yesu. ³³ Pa kōma pa tala timpɪ pa yaa si Nyvmpɔɣɔlaya tō, ilena pá ká Yesu ké sēm tesika tōw ké tēna, na pá ká asayaa mpe tótɔɣo tesikasɪ tōw, lelv ke ɪ ntɔɣɔɲ tōw, lelv ke ɪ mpɔtəɲ tōw. ³⁴ Ḿpóyú Yesu si: Taca, taa nyəni pa isayatv, pa ta nyɪ nti pa lakɪ tō.

Ilena pá tō tete ké ɪ wontu tōw na pá tala-tɪ. ³⁵ Yēlaa samaa sēɲa tēna na pá nyənəɣɪ. Yuta nyvɣv nyóma wonɣa-ɪ na pá təɲ si: Ye tampana ɪ ké Mesii wei Iso lēsaa tō í ya ɪ ti nyvɣv, isu ɪ ka yavp lēlaa tō ilē.

³⁶ Yoolaa ná wonɣa-ɪ tótō na pá pona-ɪ lvm kvnyəɲəm napəli, ³⁷ na pá təɲɪ-ɪ si: Ye n ké Yuta nyóma Wulav səsə, waasi nyá təɣɪ nyá maɣamaɣa.

³⁸ Paa ηmaawa na pá pusi ɪ nyvɣv tōw si: Yuta nyóma Wulav səsə ntō.

³⁹ Asayaa mpa pa kama tesika tōw tō pa taa lelv ná tvv-ɪ si: Isu si Mesii kee nyá yaa? Ya nyá ti nyvɣv na n kpentəna tá na n ya tótō.

⁴⁰ Ama lelv ná kaləna ilé si: Saləka kvlvv inəɣɪ pa tv nyá, ilē pepe tōw ké nn see Iso? ⁴¹ Pa tvɣv taɣa saləka inē tō pē keesaa ké. Ta kvlapv tv feləɣəna-tv. Ama inē ilé, ɪ ta la kawalaya nakəli.

⁴² Ilena í tō Yesu si: Yesu n kəɲ n kōw nyá kawulaya təɣv tō tōwsi ma tōw.

⁴³ Μόρυό Yesu cɔ-ɪ si: Tɔm tampana ke ma heeliyi-η, saηa wɔle tɛne tɛ maγamaγa mά na-η tu suv alɔsanna.

Yesu hεεv

(*Matiyee 27:45-56; Malaki 15:33-41; Yohaani 19:28-30*)

⁴⁴ Tɛnaγa pɛ mɛla yuyu isu ahoo, pɛyele pu we isu ilim sikuyu taka kέ. Μόρυό sɛkpetuyu nyala icate tɔɔ, halɛna pɛ tala ilim huuv waatu. ⁴⁵ Puvuγu ηku ku kaya Iɔ tɛsɛɛle sɔsɔɛle taa tɔ kule ku keesɛna ku hekɔ taa na ku faya huη naale ke yem. ⁴⁶ Ilena Yesu kiisina nɔγɔ sɔsɔγa si: Ma Caa, kpaγa-m. I tɛma r̄móyó yɔγɔtuyu ilena í hεε. ⁴⁷ Lom yoolaa nyuvu tu ná pɛ tɛna mpi pɛ lapa mpɔ tɔ, ilena í sa Iɔ na í tɔ si: Tampana tɔɔ, yulv inε ι ka kέ yulɔpan kέ.

⁴⁸ Samaa wei ι tɛna ι kɔma nyɛnuyv tɔ ι ná pɛ tɛna mpi pɛ lapa mpɔ tɔ, ilena pá kra pa laηa na pá mɛli kpente. ⁴⁹ Yesu cewaa tɛna, na alaa mpa pa tɛnaγa-ι hatoo Kalilee tɔ pa sɛηa táálám̄ tɔɔ na pá nyɛnɔyi mpi pɛ laki tɔ.

Yesu pim

(*Matiyee 27:57-61; Malaki 15:42-47; Yohaani 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ Yuta icate Alimatee apalv nɔγɔɔuyv pa yaakaya Yosεεfv. Apalv inε ι kέ yulɔpan na í tɛnɔyi tampana na ι kenayana Iɔ Kawulaya tɔɔ. Mpe pa kotayana kotuyu sɔsɔv ηkv. Ama ι taapalaa kotuyu nyéma lelaa tu nti tɛ pɛle na pá la tɔ tɛ ta maγa-ι. ⁵² Μόρυό ι kulaa na í polo Pilati kin na í sɛlɛm-ι si ι kpakɔyi sɛtv. ⁵³ Ilena í polo na í tisi sɛtv ke tesika tɔɔ na í caa kponkpontu toη nyɛntv pɔηkahulɔηa na í tak-ι, na í pimi-ι pɛlaav ηku paa hula kuvkamuyv

taa na pa ta pinta nɔyɔlv tɔ kv taa. ⁵⁴ Aləsima wule nté pə təna pə həla mpv, na kuyaku kuhɛɛsvyυ caaki caalvyυ.

⁵⁵ Alaa mpa pa tənaya Yesu ké hatoo Kalilee tɔ pá na Yosɛɛfv pa poləna. Pa wiila pəlaav taa na pá ná isəna pa husa sətɔ tɔ. ⁵⁶ Iləna pá kpe na pá tayani nimnaa na tulaalvnaa mpa paa sayali sətɔ tɔ.

Ama pa hɛɛsa kuyaku kuhɛɛsvyυ wule isu kusəsutv taa wɛv tɔ.

24

Yesu fem

(Matiyee 28:1-10; Maləki 16:1-8; Yohaani 20:1-10)

¹ M̀p̀r̀ỳg̀ỳ alaa taa tɛv kɛ cimaasi tananɲ tɛɛ na pá kvli na pá polo pəlaav tɔɔ, na pá təkə pa nim sɔɔsvɲ nyəm mpi paa tayanaa tɔ. ² M̀p̀r̀ỳg̀ỳ pa mayana pə kula pəlaav pələ kɛ pəlaav nɔyɔ na pə pilimi-tɛ na pə pona poolɲ. ³ Tənaya pa svv pəlaav taa, ama pa ta mayana Taca Yesu. ⁴ Pa wɛɛ na pa tənna pə təm mayasvyυ, ilɛ apalaa napələyi naale lu pa tɔɔ kɛlɛ na pá suu wontu na tɔ tɛɛ kəkɔ tənɲənɲyənɲ. ⁵ Sɔyɔntv kpa alaa na pá ká pa nyɔɔɲ na atɛ. Iləna yəlaa mpe pá tɔ-wɛ si: Weesvyυ tv kɛ mə pɛɛkəyi sətəa hɛkv na? ⁶ I fɛi cənɛ, i fema. I tá tɔɔsi nti i ka heela-mɛyɛ i ka wɛv Kalilee tɔ si: ⁷ Pə wɛɛ ké si pá tv Yvlv Pəyaya kɛ asayaa niɲ taa, na pá ka-kɛyɛ tesika tɔɔ, ilɛ kaa fe pə wɛɛ tooso wule.

⁸ Tənaya pa tɔɔsa Yesu kvyɔyɔtv nti. ⁹ Alaa luna pəlaav tɔɔ, iləna pá kpaɲa pə tənaya mpv na pá kɛɛsi Yesu ifalaa naanɔwa na kvlvɲ na lɛlaa tənə. ¹⁰ Alaa mpeyɛlɛ Makətala Mali na Saani na Saaki too Mali. Pa na lɛlaa ké, na təm kvlvmtv ntəyi pɛlɛ pa tasa tillaa kɛ heelvyυ. ¹¹ Ama tillaa ná hvvkaɲa si təm nti alaa

mayana sətʉ. Pa məlaa ɪlena pá heeli-tʉ si: ɪsətʉa tillu lu tá təə, na ɪ heela-tʉ si ɪ fema. ²⁴ Tá taa lelaa ná pola pəlaav təə na ɪsəna mpi alaa keesa tə, m̄p̄yú pa mayanaa tətɛɛɛɛɛɛ. Ama ɪ mayamaya ke pa ta ná.

²⁵ Tənaɣa Yesu təma-wɛ si: ɪ ké layatʉ feɪnaa ké. Pepe təə ké ɪ mʉɣi ləɲ ke nti ɪsə kʉɣɔɣɔtʉtʉ teləsəlaa ka kraalaa tə ye? ²⁶ Pɪ wɛɛ si Mesii ká təɣə kʉnyəɲ ke m̄p̄yú na p̄c̄ó pá tʉ-ɪ teeli mɛɛ.

²⁷ M̄p̄yú ɪ kraɣa ɪsə Təm takəlaya taa təm na í seɣɛsɪ-wɛɣɛ timpi pa ɣɔɣɔta ɪ təm tə. Moisi takəlasɪ ke í caalənaa na í kɣɛntɪ na í tʉɣʉtəna ɪsə kʉɣɔɣɔtʉtʉ teləsəlaa təna nyəɲsi taa.

²⁸ Pa kəma na pá tala ɪcate nte pa pukaya tə, ɪlena Yesu la ɪsu ɪ tɛɛki təna təə. ²⁹ Ama pa kra-ɪ si: Tá na-ɲ tɛ sʉv, nɲ naa taanaya taanaa, na p̄ c̄aa yuɣu.

M̄p̄yú Yesu cayaa na í na-wɛ pá taɲ taanaya. ³⁰ ɪ na-wɛ pa cayaa na pá təkɪ, ɪlena í kraɣa potopoto na í sɛɛ ɪsə ké í na təmɛ, ɪlena í faɣa-ɪ na í cɛɛ-wɛ.

³¹ Tənaɣa pə cɛpa pa ɪsɛntəə na pá nyəmɪ-ɪ. M̄p̄yú ɪ mʉka yem ké pa hɛkʉ taa təna. ³² Tənaɣa pa təma təma si: Aɲhaa, pətooli, tə ɣɔɣɔtaya na í seɣɛsəɣɪ-tʉɣʉ ɪsə Təm ke mpaav taa tə pə sʉv-tʉɣʉ teu təkəɲkəɲ na?

³³ Tənaɣa təɲɫaa naale ɪnɪ ɪ kʉla kɣakɣaa na pá məli Yosalem. ɪlena pá mayana pa naanʉwa na kʉlʉm ɪnɪ na pa taapalaa pa kotaa, ³⁴ na pá təɲ si: Tampana təə Taca fema. Siməɲ na-ɪ.

³⁵ M̄p̄yú mpe pa mayamaya pa keesa-wɛɣɛ mpi pə lapa-wɛɣɛ mpaav taa tə, na ɪsəna pa nyəmna Yesu ké potopoto təfaɣale tə.

Yesu ifalaa tɔɔ luw

(Matiyee 28:16-20; Malaki 16:14-18; Yohaani 20:19-23; Tilla Təmlɛ 1:6-8)

³⁶ Pa tənna n̄p̄ȳḡ ȳḡɔ̄t̄ȳḡ, ɔ̄lɛna Yesu maɣamaɣa lu pa hekv taa na í tɔ-wɛ si: Isɔ́ í heesi laɲa.

³⁷ Tənaya sɔ̄ɔ̄nt̄u kra-wɛ na p̄á tənəɲ paaki. Pə taya p̄ul̄v, paa nyəmaɣa si asənaalu ké. ³⁸ Tənaya Yesu t̄oma-wɛ si: Pepe t̄ɔɔ k̄é m̄ə p̄unt̄u kp̄ɛɛt̄ȳɟi mp̄v? Na pepe t̄ɔɔ k̄é í laki sika ke n̄p̄ȳḡ m̄ə taa? ³⁹ Í nyəni ma niɲ na ma n̄ɔ̄hɛɛ na í ná, maɣa te. Í tak̄i-m na í ná. Ma wɛna tənɔ̄ȳv na m̄ɔ̄wa, ma fɛi ɪsu mpi p̄ə naa yem t̄ɔ.

⁴⁰ Yesu ȳḡɔ̄ta mp̄v, ɔ̄lɛna í h̄ólí-wɛɣɛ ɪ niɲ na ɪ n̄ɔ̄hɛɛ. ⁴¹ Lan̄h̄ul̄vmlɛ na p̄iti wei ɪ kra-wɛ t̄ɔ p̄ə katatəlaya t̄ɔɔ pa ta p̄əsi na p̄á mu-ti. Tənaya ɪ p̄ɔ̄sa-wɛ si: Í wɛna t̄ɔ̄ɔnaya nak̄əl̄ɔ̄ɟi cənɛ?

⁴² M̄p̄ȳḡ pa k̄əna-ɪ t̄inte k̄wɔ̄p̄əle tilimle, ⁴³ na í mu na í t̄ɔ̄ɔ pa ɪɛntaa. ⁴⁴ Pə waali k̄é ɪ t̄oma si: Nt̄ȳɟi maa heela-mɛɣɛ waat̄u wei ma na-me tu wɛɛ t̄ɔ si, ma t̄əm n̄ti n̄ti paa ɲmaa Moisi tak̄əlas̄i taa na Isɔ́ k̄ȳɔ̄ɔ̄t̄ɔ̄t̄u t̄el̄əs̄əlaa nȳəɲsi taa na Yontu taa t̄ɔ tu la.

⁴⁵ M̄p̄ȳḡ ɪ kula pa ɪɛ si p̄á cəkəna Isɔ́ T̄əm tak̄əlas̄i. ⁴⁶ Na ɪ heela-wɛ si: Pa ɲmaawaya si p̄ə wɛɛ si Mesii k̄á si k̄é na ɪ k̄á fe p̄ə k̄ȳɛɛɲ tooso nȳəɲkv wule. ⁴⁷ Pə wɛɛ si p̄á t̄əki ɪ h̄əte na p̄á lak̄əna waas̄u ke piitimnaa t̄əna, na p̄é h̄ə ȳəlaa na p̄á layas̄i t̄ənt̄e na p̄é hus̄i pa ɪɣat̄vnaa. ɪlɛ Yosalem ke paa caaləna na p̄əc̄ó. ⁴⁸ Mɛɣɛle mpa pa nawa na paa h̄ólí p̄ə tampana t̄ɔ p̄ə seeta nȳəma. ⁴⁹ Ma Caa t̄oma si ɪ k̄á la-mɛɣɛ k̄v̄c̄əv̄ ɲku t̄ɔ ma maɣamaɣa maa yelina na kv̄ k̄ə-mɛ. Ama í k̄á caya Yosalem taa k̄é haləna Isɔ́ toma k̄əv̄ na a tii m̄ə t̄ɔ na p̄əc̄ó.

Yesu kpan ke isɔtaa

(Malaki 16:19-20; Tilla Təmle 1:9-11)

⁵⁰ Pə waali ké Yesu kpaɣa-wɛ na pá lu ɪcate waali na pá wɔsəna Petanii. Tənaɣa ɪ kɔsa ɪ niŋ na ɪsɔ na í kooliyi-wɛɣɛ ɪsɔ kɔpantu. ⁵¹ ɪ tɔŋna-wɛɣɛ koolee ke kooluyɔ, ɪlena í yele-wɛ na pə kpaasi-ɪ ɪsɔtaa. ⁵² Pɛle pa tɛma-ɪ sɛɛv ɪlena pá məli Yosalem na lanhulɔmlɛ kuyi-wɛ. ⁵³ Pa saasaya ɪsɔ təsɛɛle ke tam ké na pá san ɪsɔ.

PHIPI LI ISO TOM TAKELAYA
Portions of the Holy Bible in the Lokpa language of
Benin

copyright © 1999 SIM

Language: Lokpa (Lukpa)

Translation by: SIM

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-10-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

ef14191a-91f7-51c1-ac89-7b93dd7c4377